

PRIPADAMO UMIRAJOČI DRUŽBI?

Sredi tega meseca so v Trstu predstavili javnosti pobudo, ki je zaradi svoje socialne vsebine zelo aktualna. Gre za načrt, ki ima pomenljivo geslo: "Ne več sami!" Nastal je kot posledica dejstva, da je v Trstu kakih 55 tisoč ljudi, starih nad 65 let, od teh pa jih kar 22 tisoč nima prave družine, kar pomeni, da živijo sami. Poznavalci razmer pravijo, da se bo stanje v tem pogledu že v bližnji prihodnosti poslabšalo. Pobudniki omenjenega načrta skušajo ostarelim in osamelim predvsem tako pomagati, da jim poskrbijo to, kar jim najbolj manjka, družbo. Ker imajo prizadeti praviloma lastno stanovanje, jim predlagajo, naj sprejmejo na dom vseučiliškega študenta, ki bi jim za stanarino nekoliko pomagal pri gospodinjstvih delih, npr. pri dnevnih nakupih hrane, zlasti pa že s svojo prisotnostjo blažil in morda celo odpravil boleči in trpki občutek osamelosti.

Pojav, o katerem je tu govor, seveda ni le značilnost Trsta, temveč zahodne t.i. "opulentne" družbe na splošno. Vzroki so mnogoteri, njihov skupni imenovalec pa je gotovo iskati v korenito spremenjeni lestvici vrednot. Slovenci v Italiji smo del zahodne družbe, tako da pojavi, o katerih pišemo, pobliže zadevajo tudi nas.

Ena zadnjih številka zelo razširjenega italijanskega katoliškega tednika *Famiglia cristiana* na primer opozarja, da ima Italija svetovni višek, kar zadeva upadanje rojstev ali denatalitete. Število prebivalstva rahlo narašča le po zaslugi priseljencev ali imigrantov. Volja po varčevanju hudo peša, vendar so prenosni telefoni - sloviti mobiteli - postali prva potrošna dobrina. Zaskrbljujoč je tudi podatek, da vsak tretji (!) italijanski državljani dnevno zaužije vsaj eno tableto, medtem ko se "hiše rušijo, kot da bi kdo simbolično rekel, da ne služijo več", je še napisal avtor članka v katoliškem tedniku. Slednji poleg tega navaja podatke Italijanskega osrednjega statističnega zavoda (ISTAT), iz katerih izhaja, da je leta 1998 kar osem milijonov mladih v starostni dobi 18-34 let še živelo pri starših. Gre za kar 60 % ljudi, ki pripadajo omenjeni starostni dobi. Že ta podatek dovolj jasno kaže, kje je iskati glavne vzroke tolikšnega upadanja rojstev. Seveda obstajajo še drugi vzroki.

Kako je v tem pogledu v matični Sloveniji, mi ta trenutek ni znano. Še pa se živo spominjam, kako je pred leti znani vseučiliški profesor in duhovnik dr. Janžekovič napisal znamenite besede "Naj nekdo zakriči!", glede na tedanjo naravnost katastrofalno upadanje rojstev v Sloveniji, kar je bilo vrh vsega tudi posledica kampanjske gonje nekaterih lažno naprednih oblastvenih krogov.

Če se vrnem k razmeram v Italiji, omenjam, kako je tednik *Famiglia cristiana* napisal, da "v italijanskem javnem mnenju še ni zavesti, da je treba nekaj narediti, če se dežela hoče izogniti usodi, ki postaja že moreča". Italija ima pred seboj le malo desetletij gmotno in duhovno avtonomnega življenja z gotovo prihodnostjo. Zgodovina namreč ne pozna primera, da bi narod in država preživela, če je njuna volja po življenju, ki prihaja do izraza zlasti v mladih rodovih, splahnela.

STRAN 3

DRAGO LEGIŠA

SLOVENIJA SREDI TEŽAV IN OVIR

KRIŽEV POT ZA EVROPO

ANDREJ BRATUŽ

Zadnje čase so spet zelo aktualna vprašanja v zvezi s pridruženimi članicami za Evropsko unijo. Te so, kot znano, Češka, Poljska, Madžarska, Slovenija in Estonija. Bruselj stalno in zelo natančno sledi politiki in gospodarskim reformam teh držav ter jih spodbuja, da uredijo svojo zakonodajo v skladu z zahtevami Evropske unije. To velja še zlasti za Slovenijo, ki mora stalno budno paziti na usklajevanje svoje zakonodaje z Evropsko unijo in njenimi določbami.

Pred kratkim smo že pisali o raznih vprašanjih, ki so za Slovenijo (v odnosu z Evropo) aktualna. Tako zlasti problem mesa, še prej vprašanje lipicanskih konj, pa še kaj drugega. Sedaj je prišlo na dan

še mleko. Inšpektorji Evropske unije so namreč ugotovili, da slovensko mleko ne ustreza vsem strokovnim rekvizitom, ki jih določa Bruselj.

Slovenska javna občila (zlasti RTV) so prejšnje dni s pomočjo raznih strokovnjakov in ekonomskih predstavnikov na veliko razglabljala o teh problemih. Tu se ne bomo spuščali v tehnična vprašanja, koliko mikroorganizmov je v slovenskem mleku za izvoz v razne tuje države. O tem naj pišejo strokovnjaki.

Pot Slovenije v Evropo ni lahka. Kar naprej lahko zasledimo nove ovire, ki se postavljajo njenemu vstopu vanjo. Nekateri pišejo o letu 2002 kot mejniku, v katerem bo Ljubljana lahko postala enakopraven partner Evrope. Kar naprej pa tudi s strani soses-

dov nastajajo nove težave oz. ovire za slovenski vstop v Evropo. Pred leti je bila to Italija, ko je v času Berlusconijeve vlade ostro pogojevala vstop Slovenije z nemogočimi zahtevami o pravicah oz. imetju "ezulov" itd. Zdaj pa je na vrsti predvsem Avstrija ali vsaj njen desničarski del, ki s Haiderjem postavlja smešne anahronistične zahteve do Ljubljane. To so npr. zadeve v zvezi z jedrsko centralo v Krškem, še bolj pa nacionalistična politika, v katero spada tudi nestvarna zahteva po priznanju nekake staroavstrijske manjšine v Sloveniji. Potem pa še vse "strokovne" napake v slovenskem gospodarstvu.

Naj ne izzvenijo naslednje misli nekako osebno, pač pa kot spomin na leta, ko je Slovenija šele začela razmišljati

o Evropi, in to v prvih devetdesetih letih. Tedaj se je nova slovenska država začela demokratizirati in z izbiro parlamentarne demokracije stopila na pot v Evropo. Pisec teh vrstic se je tedaj kot predstavnik slovenske stranke v Italiji večkrat udeležil - na sedežu evropskega parlamenta v Bruslju - sej evropske manjšinske zveze ALE (Evropske svobodne zveze). Zato lahko zatrdim, da sem v vseh nastopih, poleg seveda našega osnovnega problema - zakonske zaščite Slovencev v Italiji - takoj za tem izpostavljal nujnost pristopa Slovenije v Evropsko unijo (v začetku še Evropsko gospodarsko skupnost). Prav gotovo je bil v teh prostorih v tistem času to edini glas za slovensko prisotnost v Evropi.

STRAN 3

ODOBRITEV V RIMSKEM SENATU

ZAKON ZA JEZIKOVNE MANJŠINE

Pred kratkim je senat republike Italije odobril zaščitni zakon za dvanajst zgodovinskih jezikovnih manjšin v Italiji. S tem je torej rimski parlament (poslanska zbornica je to opravila že prej) dokončno sprejel zakon, ki izpolnjuje člen 6 republiške ustave (republika štiti s posebnimi določili jezikovne manjšine). Te so med drugimi okcitanska, franko-provansalska oz. francoska, nemška, slovenska, furlanska, sardinska, grška, albanska in hrvaška jezikovna skupnost. Zakon, ki ga je končno odobril italijanski parlament, s tem uresničuje ustavno določila in odpira možnost priznanja Evrope v smislu njenih zadevnih dokumentov (s strani evropskega parlamenta in evropskega sveta) o tem vprašanju. Seveda je tu sedaj veliko odprtih vprašanj v zvezi z bodočim izvajanjem teh norm.

Slovenska manjšina je res imenovana v tem zakonu. S tem lahko rečemo, da je torej vsaj začasno ta zakon v veljavi tudi za nas. Še posebno pa to zadeva Slovence v videmski pokrajini, ki na podlagi tega zakona prejmejo neko prvo pravno zaščito države (Slovenci v Trstu in Gorici imamo namreč že dolgo let nekatera zakonska določila, zlasti šolski zakon). To je vsekakor pozitivno. Sicer pa pride za Slovence v Italiji predvsem v poštev druga zakonodajna pot, ki poteka zaenkrat šele v poslanski zbornici. Ta se je že začela v vročem poletju, nato pa nadaljevala prve dni meseca septembra. Zdaj se je izvedelo, da se bo razprava o zaščitnem zakonu za slovensko manjšino nadaljevala 11. januarja 2000.

Za omenjeni zaščitni zakon so glasovale stranke vladne ve-

čine (dosmrtni senator Andreotti ga ni podprl, medtem ko je glasoval zanj nekdanji državni poglavar senator Cossiga, Sardinec po rodu). Proti pa so bili senatorji desničarske opozicije. Sedaj ga mora še podpisati predsednik republike.

O vsebini tega zakona za jezikovne manjšine smo že več napisali ob njegovi odobritvi v poslanski zbornici. Vseeno pa naj tu spomnimo na nekatere njegove glavne značilnosti. Prvi člen poudarja, da je uradni jezik republike italijanski, da pa država podpira o vrednotenju jezikov in kultur tega zakona. Tretji člen npr. določa način za izvajanje istega. V glavnem ima pri tem vlogo pokrajinski svet, potem ko se je zanj izreklo najmanj 15% volivcev in po posvetovanju z občinami. Sicer pa lahko tudi uporabi posebno posvetovalno posredovanje volivcev.

V šolskem oziru predvideva zakon uporabo - poleg italijanskega - tudi jezika manjšine. To velja za otroški vrtec, osnovne in nižje srednje šole. Univerze v posameznih deželah pa lahko priredijo posebne tečaje za jezik in kulturo omenjenih manjšin (čl. 6). Občinski sveti lahko v proračunu določijo posebne fonde za kritje stroškov prevoda v manjšinske jezike državnih, deželnih in drugih uradnih aktov (čl. 7). Dalje se lahko v omenjenih občinah uporablja poleg uradne tudi toponomastika v manjšinskem jeziku (čl. 10). Prav tako se lahko državljani poslužijo tega zakona za vrnitev krstnih imen in priimkov v prvotno obliko (čl. 11). V 12. členu je govor o radiotelevizijskih programih v manjšinskih jezikih, v 14. členu pa o založništvu in splošni tiskovni dejavnosti.

AB / STRAN 2

02 Saša Rudolf KDO IN KAJ JE BIL FRANJO TUDJMAN

BRALCE IN SOTRUDNIKE OBVEŠČAMO, DA BO ZARADI PRAZNIKA **obvestilo** BREZMADEŽNE NAŠ LIST SICER REDNO IZŠEL V ČETRTEK, 9. DECEMBRA, PRAKTIČNO PA BO MORAL Z DELOM ZAKLJUČITI ŽE PREJ. ZATO PROSIMO ZLASTI SODELAVCE, DA SVOJE ČLANKE ODDAJO NAIKASNEJE V PONEDELJEK JUTRAJ.

03 Drago Legiša / intervju DR. JOŽE MARKUŽA

04 Danijel Devetak / pogovor GAŠPER RUDOLF O MISIJONU

06 SSO in SKGZ DRUŠTVOM IN USTANOVAM

06 Jurij Paljk / pogovor ETKO TUTTA

07 Majda Artač Sturman MANDLJEVI PIŠKOTI

08 VZS "MITJA ČUK" BREZ STREHE...

08 Ivan Žerjal OB 90-LETNICI GLASBENE MATICE

10 O POTOVANJIH Z NOVIM GLASOM

13 Marjan Drobež SPOMENIK PESNIKU GORIŠKIH BRD

14 Drago Legiša HUDA KRIZA ZARADI NAFTE

SVET OKROG NAS

HRVAŠKI PREDSEDNIK UMIRA

KDO IN KAJ VSE JE BIL FRANJO TUDJMAN

SAŠA RUDOLF

Bil je zmagovalec domovinske vojne, človek, ki je z osamosvojitvijo postavil na noge hrvaško državo, dosegel mednarodno priznanje in osvobodil zasedeno kninsko pokrajino in vzhodno Slavonijo. Franjo Tudjman, ki je skoraj deset let avtoritativno vodil mlado državo v tranziciji, je vojaško kariero pričel v jugoslovanski armadi. Pozornost je nase prvič pritegnil, ko je postal najmlajši Titov general. Po upokojitvi se je začel ukvarjati z zgodovino. Ko so časi v Jugoslaviji proti 90. letom postali zreli, je s podporo hrvaške diaspore osnoval

stranko HDZ in z njo pod geslom *pravi človek, prava stran* v pravem času, premočno zmagal na volitvah. Politične spremembe so izzvale odpor srbskega prebivalstva. Iz Beograda je zvezni obrambni minister Kadijević očital Hrvatoma, da uvajajo novonacizem, in napovedal, da bo armada vzpostavila red in zaščitila srbsko prebivalstvo. Za predsednika zveznega predsedstva, Hrvata Mesića, je s tem vojska izvedla državni udar. Vojni spopadi so zajeli večji del hrvaškega ozemlja. V Zagrebu so sirene oznanjale nevarnost letalskih napadov. Začela se je bitka za Vukovar. Po treh mesecih napa-

dov se je mesto predalo. Maršikdo je tedaj zasumil, da je Tudjman izkoristil vukovarsko tragedijo, da bi mednarodno skupnost prisilil k priznanju Hrvaške. To se je nekaj tednov kasneje tudi zgodilo. Tretjina hrvaškega ozemlja je ostala v srbskih rokah. Po treh letih je avgusta 1995 hrvaška vojska zmagovito vkorakala v Knin, nato pa raztegnila suverenost tudi na vzhodno Slavonijo, Vukovar je spet postal hrvaški.

Z vojaškimi zmagami je Tudjman postal simbol mlade hrvaške države. Toda oblast, ki so mu jo potrjevali domoljubno evforični volivci, je postala glavna ovira na poti resnične demokratizacije.

Tudjman je prevzel nadzor nad vsemi aspekti hrvaškega življenja: imenoval je ministre, določeval, kdo bo od strankarskih prijateljev lahko odkupil denacionalizirana podjetja, izbiral glavne urednike medijev... Zadnjo besedo je imel celo pri izbiri selektorja državne nogometne reprezentance. Korupcija je zajela najvišjo vladno raven. Medtem ko so se večale socialne razlike, se je režima oprijela skovanka kleptokracija.

Hrvaški parlament je ugotovil pravilno nesposobnost predsednika Tudjmana in z ustavnim zakonom pooblastil predsednika parlamenta Pavletića, da opravlja vse dolžnosti predsednika republike. Pavletić je že razpisal državnozborske volitve, ki bodo 3. januarja leta 2000.

S Tudjmanom se končuje avtoritarna doba, ker tako v vrstah vladajoče stranke kot opozicije ni osebnosti, ki bi lahko prevzela Tudjmanovo dediščino. Edini izhod iz težavne politično-moralne in ustavne krize je v ureditvi parlamentarne demokracije in tržnega gospodarstva, parlament pa bo moral čimprej posodobiti ustavo in zmanjšati predsednikove pristojnosti, med katere spada tudi 24 neprenosljivih zadolžitev.

NUJEN SPECIFIČEN ZAKON ZA NAŠO MANJŠINO

Deželno tajništvo stranke Slovenske skupnosti je z veliko mero zadovoljstva sprejelo novico, da je senat po znanih zapletih odobril zakon za zaščito dvanajstih zgodovinskih jezikovnih skupnosti, ki živijo v Italiji. Premik italijanske politike v smer jezikovne odprtosti in pluralnosti je nedvomno pomemben tudi za našo narodnostno skupnost. Novopečeni zakon se posredno tiče tudi Slovencev, ki živimo v Italiji, saj omenja med jezikovnimi skupnostmi, ki so deležne zaščite, tudi germanško, francosko in slovensko skupino. Pri tem pa velja podčrtati, da gre v teh treh primerih za narodnostne skupnosti, ki imajo zaradi zgodovinskih in političnih okoliščin poseben status in se razlikujejo od Furlanov ali Cimbrov, saj so bile deležne številnih zakonskih ukrepov ter mednarodnih sporazumov in dokumentov. Gre za tri narodnostne skupnosti, ki se s pravnega vidika in zaradi teritorialne kontinuitete oz. pove-

zave z matično državo (Francijo, Avstrijo in Slovenijo) razlikujejo od ostalih jezikovnih skupnosti tudi zaradi vloge, ki jo odigravajo v širšem mednarodnem političnem okviru. Slovenska skupnosti si torej pričakuje v tem mandatu italijanskega parlamenta odobritev čim boljšega zakona za našo narodnostno skupnost. Odobrena zaščita manjšinskih skupnosti ni zadosten instrument za zaščito slovenske manjšine v Italiji. SSk meni, da pritiče manjšini, kakršna je naša, specifičen zakon.

S 1. STRANI

ZAKON ZA...

Posebej se tudi omenja možnost konvencije s tujimi državami za podporo pri kulturnem razvoju državljanov, povezanih z matično državo (čl. 19). V zadnjem (20. členu) pa se določajo glavni finančni stroški države za izvajanje tega zakona.

Pomen manjšinskega zakona je gotovo zelo velik. Čeprav verjetno ni v vsem dodelan, pa le daje neko pravno osnovo, predvsem pa politično priznanje republike Italije etničnim oz. jezikovnim manjšinam, ki naj bodo odslej enakopravni del državi.

JOHANNES RAU ZANIMIVA OSEBNOST (2)

NOVI NEMŠKI PREDSEDNIK

JOŠT ŽABKAR

Kot posledico pomanjkanj med vojno in tudi po njej je mladi Rau dobil tuberkulozo. Med leti 1954-57 so prišli boljši časi. Na leto se je v Nemčiji zgradilo 300.000 novih stanovanj. Leta 1955 je bila zaposlitev stoprocentna. V dobi 1954-1957 je število avtomobilov doseglo pet milijonov. Leta 1953 je Rau postal upravnik evangeličanske založbe Jugenddienst. S tem se začne tudi Rauova politična kariera. Pomaga materi, ki je ostala po očetovi smrti brez finančnih sredstev. V javnosti se kaže kot človek pozitivnih idej, ki ustvarja primerno atmosfero. Ne bere Marxa, pač pa bere Engelsa in se pri tem jezi, da ga protestantizem ni znal obdržati v svojih vrstah. Istočasno kritizira stare čase, češ da očetje niso razumeli, da industrijski delavec noče imeti miloščine, ampak pravično plačo. Že takrat je imel privlačne lastnosti, ki so mu pridobile prijatelje in pristaše: prijaznost, potrpljenje, humor. Bil pa je in je še relativno lahko ranljiv. Končno prebije tudi pietistično držo. Obenem se mu razvijejo tendence k anekdoti, kreativnosti, radovednosti, smisel za možno, toleranca in verodostojnost. Kar se debat in preprirov tiče, odklanja besedni radikalizem, zahteva iskanje rešitve problemov in točne formulacije v govorjenju in v pisanju na političnem in socialnem področju.

Ko se je odločevalo tam v začetku petdesetih let, ali se bo Nemčija znova oborožila proti Sovjetski zvezi in drugim komunističnim državam, je bil Rau član majhne stranke, ki jo je organiziral Gustav Heinemann, poznejši predsednik republike. Stranki sta takrat pripadala tudi dva vodilna evangeličanska teologa (Niemöller in Gollwitzer). Ta mala stranka je bila proti zopetni oborožitvi Nemčije. Ta naj bi ostala nevtralna. Adenauer je pa hotel oborožitev na strani zahodnih sil. Mladi Rau je bil za tezo evangeličanskih teologov. Omenjena mala stranka ni spravila v parlament niti enega poslanca. Razšla se je. Rau je po daljšem premišljanju stopil k socialdemokratom.

V začetku je mislil, da so socialdemokrati zaprti za krščansko problematiko. Pri formulaciji novega socialdemokratskega programa (leta 1959) je pa že sodeloval in precej hitro postal popularen. Smisel za anekdote in vesele pripovedovanja, psihološko utemeljene sodbe, vesele zgodbe, organizacijska in integrativna sposobnost, komunikacija z ljudmi,

usmerjenost v konstruktivnost, pripravljenost za organizacijsko delo in stvarne debate, prijateljsko obnašanje in sposobnost nikogar žaliti, vse to mu je prineslo veliko simpatij.

V svojem političnem delovanju je Rau vedno zelo spreten. Išče bližino ljudi. Govoriti zna dobro in prepričevalno, kot na primer takrat, ko je v deželi Porenje-Vestfalija nastala velika kriza premoga. Na njegovo mesto so prišla modernejša gonilna sredstva. Nastala je velika brezposelnost. Takrat je Rau prepričal rudarje, da je ta sprememba potrebna, da bo pa brezposelnost odločno zamrila. Rauovi življenjepisci so mnenja, da se mu je ta program posrečil.

Rau je vedno iskal in išče stike z ljudmi. Kot vsak pravi politik je tudi on vedel, da se mora politik, če hoče imeti uspeh, javljati v javnosti, hkrati pa govoriti resnico, kajti lažnivec prej ali slej izgubi verodostojnost. Za Raura ljudstvo ni "popolo bue", kot je to mislil Mussolini. Obenem je Rau vedno vedel in ve, da socialdemokrati težko pridobijo in obdržijo oblast, če se ozirajo samo na delavce in podobne socialne sloje. Poleg tega zna biti Rau pričujoč na vseh možnih shodih, sestankih itd. Že dolgo se pa zaveda, da mora socialdemokracija dobiti vedno znova podporo tudi v meščanstvu. Če tega ni, nima socialdemokracija absolutne večine v Nemčiji. Poleg omenjenih ima Rau zelo živ cilj, namreč sprijazniti se z nasprotniki.

Kar se tiče privatnega življenja je Rau menda močno presenetil prijatelje in znance, ko se je leta 1982 poročil s Christino Delius, vnučkinjo bivšega predsednika republike Heinemann. Na splošno se je mislilo, da bo ostal sam. V novi situaciji se ni več ukvarjal le s politikom. Na zasedanjih je začel gledati na uro, postal je bolj družaben, začel je hoditi na počitnice. Žena in trije otroci so ga kar nekaj spremenili. Ko so pred izvolitvijo novega zveznega predsednika nekateri socialdemokrati začeli premišljevali, da bi volili na to mesto koga drugega, je Rau s trdo roko zahteval socialdemokratsko tovarišijo - in zmagal. Drugi veliki socialdemokrat (namreč Lafontaine) je izstopil iz socialdemokratsko-zelene vlade. Tretji veliki socialdemokrat, ki je kancler Schröder, pa vlada, čeprav se ne ve prav dobro, ali imajo socialdemokrati in njih zeleni zavezniki kakšno dobro socialno idejo, kot to vedno obetajo in kar je že v njihovi tradiciji.

KONEC

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

BALKAN, MORALNI IZZIV

Nedavni simpozij Drugo Balkana, ki ga je učinkovito in zelo odzivno pripravil Studijsko raziskovalni Forum za kulturo pod pokroviteljstvom Goriške pokrajine, je postregel z dolgo vrsto zanimivih osvetlitev. Najdragocenejše so prav gotovo tiste, ki ob odkrivanju značilnosti slej ko prej tragičnega Balkana postavljajo pozive razvitemu svetu, se pravi vsem nam. Pozive v tem smislu, da je nujno napraviti vse, da bi žariščno območje, kakršno je precejšnji del nekdanje Jugoslavije, ne samo umirili, ampak tudi prekrasili z novim življenjem. Vozel sovraštva in nasilja, kakršen je balkanski in žal še kakšen drug prostor, se namreč tiče vseh nas, v kolikor pač želimo prevzeti zlahtno pobudo, ki naj vsepovsod na tem svetu odpravi nevarnosti kopičenja sovraštva in nasilja.

Že prvi dan simpozija nas je profesor zgodovine verstev na univerzi v Splitu Jakov Jukić presenetil z zelo odkritimi pogledi na to, kako bi lahko dokončno spremenili Balkan iz območja nestrpnosti in nasilja v območje sožitja. Skorajda kruto doslednostjo se je vprašal, ali lahko prinesejo Balkanu odrešitev tri osrednje vrednote, ki jih premoremo v razvitem svetu: katoliška Cerkev, moč gospodarstva in demokracija. Profesor Jukić je zatrdil, da vse našete osrednje vrednote, se pravi Cerkev, gospodarstvo in demokracija, te moči nimajo, v kolikor ne nastopajo na svoji najvišji možni ravni. Katoliška Cerkev ima moč očiščenja, v kolikor

je v resnici koncilski, gospodarstvo ima to moč le v primeru, če je resnično solidarno, demokracija ima preroditeljsko moč le, če resnično skrbi za vrednote socialne države. Z drugimi besedami: katoliška Cerkev, v kolikor je predkoncilski, ne vzpostavlja dialoga z drugačnimi od sebe, gospodarstvo lahko išče le dobiček, demokracija se lahko ukvarja le z dobesednimi problemi večstrankarstva.

V kolikor še enkrat preletimo navedbe, kdaj lahko kot razviti svet resnično pomagamo in tudi moramo pomagati nerazvitemu svetu, v primeru Balkana k odpravi nakopičenega sovraštva, potem ugotovimo, da vedno le tedaj, kadar smo resnično solidarni, kadar se seveda druga beseda za ljubezen do drugega. Cerkev je resnično solidarna, kadar v resnici odpira samo sebe vsem, ki so še izven nje. Gospodarstvo je resnično solidarno, kadar želi ljudem v stiski ali tragedijah pomagati, demokracija je resnično solidarna, kadar se vzpostavlja tudi kot socialna skrb za vse tiste, ki so te skrbi potrebni. Na tem mestu smo že pogostoma razvili misel, da je iskrena solidarnost bodisi v odnosu do najbližjega bodisi v odnosu do najbolj oddaljenega edino zagotovilo, da se bo svet spremenjal v prijetno bivanje za vse. Iskrena solidarnost je torej edina smiselna naložba, ki lahko da vsem nam več svetlobe in zmanjša obseg zla in tragedij.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / DR. JOŽE MARKUŽA

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA IN NAŠA STVARNOST

DRAGO LEGIŠA

Bi našim bralcem nekaj povedali o svojih prvih stikih z Goriško Mohorjevo družbo?

Moji spomini na GMD segajo v zgodnja otroška leta, ko je meni in moji sestri mama brala posebno ob nedeljah popoldne ali v zimskih večerih zgodbe, smešnice in uganke iz *Kolačkov*. Na GMD smo bili vedno naročeni. Zato mi je ostala pri srcu. Najprej sem sodeloval pri Koledarju s pesmimi. Takratnemu uredniku g. Maksu Komacu, ki me je prosil za pesmi, sem jih pošiljal iz Rima, kjer sem študiral bogoslovne vede. Ko sem se vrnil leta 1972 v Gorico, me je kmalu potem takratni tajnik GMD msgr. Rudolf Klinec povabil k sodelovanju in v odbor GMD. Koledar za leto 1976 sva skupaj uredila z g. Jožetom Jurakom, nato pa sem začel sam, seveda s pomočjo sodelavcev. Okrog petnajst let sem bil tudi tajnik GMD. Sodeloval sem tudi s pesmimi in članki. Še vedno sem v odboru GMD.

Vemo, da ste bili gojenec papeškega zavoda Russicum v Rimu, kjer ste opravili svoje teološke študije in dosegli doktorat. Kdo vas je pravzaprav napotil v Rim po dovršeni klasični gimnaziji v Gorici?

Najprej naj povem, da sem se že kot dvanajstletnik odločil, da postanem duhovnik. V semenišče nisem šel, ker sem menil, da takratno vodstvo ni bilo naklonjeno Slovencem. Prepričan pa sem bil, da bo Bog sam poskrbel za to, da postanem duhovnik, če je božja volja. In tako je tudi bilo. Spomnil sem se na g. Stanka Janežiča, ki sem ga že prej poznal zaradi ekumenskega zanimanja in je bil takrat v Rimu; prosil sem ga, naj mi pomaga, da bom študiral teologijo. Torej po njegovi zaslugi sem prišel v Russicum.

Kakšne spomine imate na Večno mesto in na svoja študijska leta?

Na Rim in študijska leta imam zelo lepe spomine. Tam sem preživel 14 let najprej kot gojenec Rusika, nato kot sodelavec na vatikanskem radiu, zadnja tri leta pa sem poma-

gal pri takrat nastajajočem Sloveniku. Na Papeškem vzhodnem inštitutu sem doktoriral iz vzhodnih bogoslovskih ved. Hvaležen sem Bogu in takratnim predstojnikom, da sem bil tri leta hišni kaplan v samostanu ruskih menihinj, kjer je bilo vse bogoslužje v bizantinskem-ruskem obredu. Spomini me vežejo na številne prijatelje in znanke.

Po novi maši, ki ste jo peli v Nabrežini, so vas, če se ne motim, takoj vključili v pastoralno delo in vam zaupali nelabko župnijo Mavbinje. Mislimo, da bi tudi naše bralce posebej zanimalo, s kakšnimi problemi ste se srečali na svojem prvem službenem mestu.

V duhovnika sem bil posvečen 17. aprila 1965. Maja istega leta pa sem ponovil novo mašo v vzhodnem obredu v župnijski cerkvi v Nabrežini. Nisem se rodil v Nabrežini, ampak v Trstu, kjer so pred vojno živeli moji starši. V Nabrežini pa smo več kot 50 let. Ko sem se vrnil v Gorico, sem bil najprej kaplan pri Sv. Ivanu, kjer se je takrat osnovalo Duhovno središče za Slovence. Nato pa sem bil župnik v Mavbinjah, in

sicer od leta 1975 do 1998. V tem dolgem obdobju sem se srečal z raznovrstnimi pastoralnimi problemi, toda domačini so mi ostali v najboljšem spominu.

V tem času ste si prizadevali za izgradnjo cerkvice v Cerovljah in se vam je ta načrt po splošnem mnenju tudi posrečil. Povejte nam kaj več o tem.

Res, s pomočjo dobrih ljudi in sodelovanjem župljanov smo v Cerovljah zgradili cerkev v čast sv. Cirila in Metodu. Ko je bil sedaj že pokojni nadškof Peter Cocolin na pastirskem obisku v Mavbinjah leta 1981, smo mu predložili namen, da bi ob bližnji obletnici smrti sv. Metoda (+885) postavili oz. zgradili kapelico. Nadškof je zamislil podprl in spodbudil, naj začnemo zbirati denar in pripravljati načrte. Toda njegova smrt je zaustavila vse delo, dokler ni novi nadškof A.V. Bommarco šele po dolgem pregovarjanju in prošnjah dovolil gradnjo. Ko je bila cerkev zgrajena, jo je tudi posvetil; nato pa mu je bila všeč.

Zdaj pa nekaj o Koledarju Goriške Mohorjeve družbe. Bi se lahko za naše bralce ozrli na skoraj petindvajsetletno obdobje, na čas, ko ste urejali Koledar GMD? Kako se je koledar GMD

spreminjal v času in našem prostoru?

K urejanju Koledarja GMD me je povabil msgr. Rudolf Klinec in odbor GMD mi je zaupal to nalogo. V skoraj petindvajsetletnem obdobju sem se spoznal in srečal s številnimi sodelavci Koledarja. Vsi sodelavci kot tudi ilustratorji so delali zastonj. Koledar, čeprav večkrat pester po vsebini, je izhajal na 192 straneh zaradi finančnih težav; šele v zadnjih treh letih je izboljšal svojo likovno podobo zaradi finančne podpore tudi iz Slovenije. Nekdaj je bilo delo v tiskarni vse s svinčencem in klišeji, zdaj pa je z računalnikom in fotolitom, kar prinaša številne prednosti in izboljšave tako glede tiska kot slike in paginacije. Koledar se je vedno oziral na čas in potrebe, ko je nastajal, obenem pa ostal zvest svojemu poslanstvu in etičnim načelom. Zato ostaja tudi kot zgodovinski dokument in potrditev našega narodnega življenja v zamejstvu. V Koledarju smo objavili tudi članke, ki so zanimali tudi širši slovenski prostor, obravnavali so tudi življenje Slovencev po svetu. Vsekakor so Koledarji dokazovali, da smo životvorna narodna skupnost s pogledom v prihodnost.

Bi nam lahko na kratko predstavili koledar GMD za leto 2000?

Najprej bi poudaril, da Koledar 2000 stopa v svoje 75. leto, odkar je prvič izšel. V koledarskem delu ga krasijo cvetice s kraškega območja. Zbral jih je Zvonko Vidau. Pri Koledarju je sodelovalo okrog 60 avtorjev z različnimi članki. Nekateri so strokovno izdelani, drugi pa bolj poljudno napisani. Vsi pa izražajo neko misel ali prepričanje ter mnenje, ki je vredno, da ostane zabeleženo. Koledar predstavlja zares nepogrešljiv vir za pregled številnih dejavnosti v našem kulturnem prostoru in času. Nad 70 slik pa predstavlja ljudi in dogodke iz preteklosti in sedanjosti. Bralec si bo lahko poljubno izbral članek ali spis, ki ga posebej zanima, in ga tako ohranil v spominu. Spoznal bo ljudi, ki so ustvarjali in oblikovali duhovno, umetniško in narodno podobo tukajšnjega človeka. Obenem pa se bo soočil s problemi sedanjega časa,

v katerem živimo. Koledar predstavlja zares lepo, zanimivo in poglobljeno branje.

Imate za prihodnost kakšne posebne načrte?

To vprašanje me nekoliko vznemirja, ker ima vsakdo pred seboj načrte, ki so lahko uresničljivi ali pa ne. Življenje samo nas sili, da vedno iščemo novih poti do ljubeznivejšega pristopa k svojemu bližnjemu, da skupno sodelujemo pri uresničevanju tistih načrtov, ki večajo sporazumevanje, enakopravnost in mir med vsemi ljudmi. Prihodnost moramo oblikovati skupno s plemenitimi dejanji, da bo izžarevala našo vero in zvestobo do Boga, človeka in naroda.

Kot je znano, ste vi tudi glavni pobudnik in organizator raznih potovanj po pomembnih deželah in krajih. Sredi februarja prihodnje leto greste v Egipt. V čem so ta potovanja predvsem pomembna za udeležence in tudi za širši krog naših ljudi, ki predvsem v Novem glasu lahko berejo poročila o poteku samih potovanj?

Letos poteka že deset let, odkar sem po smrti g. Jožeta Juraka prevzel vodstvo potovanja najprej s Katoliškim glasom, zdaj pa z Novim glasom. Letos je bilo nadvse lepo in uspešno potovanje v Sveto deželo in na goro Sinaj kot tudi pozneje v juliju potovanje po Poljski in Litvi. Številne agencije ponujajo raznovrstna potovanja; naša že dvajsetletna potovanja imajo predvsem namen, da ponudijo udeležencem poleg običajnih obiskov in spoznavanja krajev tudi kulturno in duhovno širino. Kraje in dežele namreč spoznavamo tudi z zgodovinskega, kulturnega in umetnostnega zornega kota. Namen potovanja je tudi nuditi našim ljudem zanesljivo potovanje, ki omogoča družabnost, sproščenost in prijateljstvo. Prihodnje leto v februarju načrtujemo potovanje v Egipt, ki je zibelka večtisočletne kulture, krščanske-koptske Cerkve in sedanjega islama. V začetku junija se bomo odpravili v Bolgarijo, deželo vrtnic in pravoslavnih samostanov. Septembra pa bomo pripravili svetleto romanje v Rim. Vsi, ki jih zanimajo novi kraji, drugačne kulture in drugi ljudje, naj se pravočasno vpišejo in potujejo z nami.

Gospod urednik, najlepša hvala za pogovor!

S 1. STRANI

PRIPADAMO UMIRAJOČI...

Kdor pozna razmere med mladimi na tržaškem Krasu in tudi na Goriškem, opozarja, da uživanje mamil ni prav tako strašno redek pojav, kot je marsikdo prepričan. Zato nas to dejstvo mora resno skrbeti. Mlad fant ali mlado dekle, ki se prepusti taki skušnjavi, očitno ni prepričan oz. prepričana, da uživanje tablet, ki med plesanjem v diskoteki povzročajo evforijo, dejansko hudo škoduje telesnemu in umskemu zdravju. Imata morda življenje in smrt isti smisel? Če je tako, je treba priznati, da tudi za nekatere naše mlade naravni zakon nima več veljave. Odveč naj bi torej bil skupek norm, ki so del človekove narave, iz katere so v tisočletjih - kot poudarja omenjeni katoliški teolog - nastali pisani zakoni. Ali ni to vzrok, da "zidamo na pesku", kot so na pesku zares iz-

dane hiše, ki se zdaj tako pogosto in iznenada sesuvajo v prah? Mislimo tu na primer v mestu Foggia na jugu Italije, kar je že in še bo imelo morda celo usodne posledice.

Pred kratkim je Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI) izdal zajetno knjigo žal prezgodaj umrlega raziskovalca dr. Pavla Stranja z naslovom *Slovensko prebivalstvo Furlanije-Juljske krajine v družbeni in zgodovinski perspektivi*. V knjigi je zbranih ogromno dragocenih podatkov. Na tem mestu omenjamo, kako je avtor ugotovil, da je "tržaška pokrajina začela kazati upadanje prebivalstva po letu 1976. Število rojstev je upadalo že od leta 1966, padec vpisov v prve razrede slovenskih osnovnih šol pa se je začel z letom 1975" (str. 285). Po ocenah nekaterih demografov naj bi leta 2000 Trst štel še 203 tisoč prebivalcev, med letoma 2030-2040 oz. 2020-2025 pa naj bi zdrknil pod raven 100 tisoč" (str. 285,286), še piše Stranj. Vsa

ta problematika gotovo zadeva tudi naš življ. Kako bo z njim že v bližnji prihodnosti? Naj vsaj v delni odgovor navedemo naslednje podatke: do šolskega leta 1978-79 je v občini Devin Nabrežina delovalo devet osnovnih šol s slovenskim učnim jezikom, danes imamo v tej občini le tri osnovne šole: v Šempolaju, Nabrežini in Devinu, s skupno 110 učenci, v edini srednji šoli v občini jih je 59, v štirih otroških vrtcih pa skupno 70. Iz Stranjeve knjige se tale podatek: "Slovenci so v občini Devin Nabrežina leta 1945 predstavljali 90% celotnega prebivalstva, leta 1953 še 77,6%, leta 1961, pred zadnjim največjim valom kolonizacije (po priseljencih iz Istre) še 51,8%, naslednje leto pa so dosegli današnjo raven približno 34%" (str. 285). Vsekakor dovolj gradiva za razmišljanje in se tudi lahko vprašamo, ali morda ne pripadamo tudi mi družbi, ki umira?

KRIŽEV POT...

Naj še pristavim, da je bilo tu vedno prisotnih veliko evropskih poslancev, od Škotske in Flamske na severu do Korzike in Katalonije na jugu, ki so se tako lahko vsaj bežno seznanili s tem vprašanjem.

Države se danes v Evropi povezujejo ali pa razhajajo. Prvi primer je zopetna rusko-beloruska združitev, ki sicer spominja na vsaj delno obnove nekdanje Sovjetske zveze. Obratno pa je na Balkanu, kjer se skuša Črne gore izviti iz objema jugoslovanske zveze s Srbijo. Milošević pa je še v času zadnje vojne poskušal ustvariti nekako novo slovansko oz. pravoslavno-komunistično zvezo med državami ruskega prostora (Rusija, Ukrajina, Belorusija) ter Srbijo in Črno goro. Anahronizem?

Dobro, da Slovenija ne sodi v nobenega teh načrtov in da kljub težavam hodi po poti evropskega zdru-

ževanja. Slovenija je zadnji čas tudi z nogometom že vstopila v Evropo. Tako je minister za evropske zadeve Igor Bavčar v svoji čestitki po uspehu slovenske ekipe v Kijevu pisal njenemu vodstvu, da česar ni dosegel on sam, je uspelo slovenski nogometni ekipi.

Upajmo, da bodo po vsem tem le prevladale pozitivne strani in da bo Slovenija lahko končno prijadrala v evropski pristan.

D'ALEMA SI JE ODDAHNIL

Na nadomestnih volitvah, ki so bile 28. novembra, so bili izvoljeni vsi kandidati, ki jih je predstavila Oljka. Skupno je bilo izvoljenih pet parlamentarcev. Najbolj si je oddahnil predsednik vlade D'Alema, ki je tik pred hujšo preizkušnjo. Na začetku januarja bodo stranke vladne koalicije imele t.i. preverjanje, proučile bodo dosedanje delo in morebitne odklone od podpisanega programa.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BZLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

2. ADVENTNA NEDELJA

1. Iz 40, 1-5. 9-11: "Tolažite, tolažite moje ljudstvo... v puščavi pripravite pot Gospodu... Glejte, vaš Bog!"

Ps 85: "Poslušam, kaj govori Gospod Bog..."

2. 2 Pt 3, 8-14: "Prišel pa bo Gospodov dan kakor tat... Čakate in pospešujete prihod Božjega dne... Pričakujemo nova nebesa in novo zemljo".

Aleluja. Pripravite Gospodovo pot...

3. Mr 1, 1-8: "Janez Krstnik... je oznanjal krst spreobrnjenja v odpuščanje grehov".

Advent je pričakovanje Gospodovega dne. Ker pa še posebej letos kar dežuje v naše domove veliko listov, lepakov in letakov ter časopisov, revij, ponudb vseh vrst za jubilejno leto prvega prihoda našega Odrešenika kot človeka, kaj lahko izgubimo izpred oči resnico, da je Bog vedno pri nas. O tem veliko ljudi nič ne razmišlja, mislijo pa pravočasno na dobro večerjo na sveti večer, nato še na Silvestrovo in še in še. "Njihov bog je treh, preiščujejo zemeljske stvari" (Flp 3, 19). Sv Pavel rabi tudi drugje pogosto zelo ostre izraze za ljudi, ki živijo samo za ta svet. Tudi kristjani se zavedamo, da vdihujemo vsepovsod skrivnost zla grobega materializma in sekularizacije. Živimo namreč med ljudmi, ki nočejo niti slišati o poslednjih rečeh, o absolutni prihodnosti, zlasti ne o večnem pogubljenju, četudi jih za Božič prevzame "romantika" jaslic in pesmi; več pa ne zmorejo. Herodu Antipi ni godilo poslušati grogovitega Janeza Krstnika, dasi ga je rad poslušal; še manj je to prijal njegovi priležniki Herodiadi, ki je bila poleg vsega njegova svakinja, žena polbrata Heroda Filipa ter obenem njegova nečakinja. Marsikdo vidi v Krstniku pretirano strogega človeka, celo nečloveškega, nasprotnega Kristusovemu duhu, ki da je premagal "mračnijaštvo" Stare zaveze. Toda pozabljajo, da to "mračnijaštvo" obstaja še danes in je še kako živo. Saj ni bilo še nikoli toliko masovnih pokolov ljudi kakor prav v tem stoletju, ki se pravkar izteka. Krstnik pa, kakor pred njim vsi preroki, biča nevero, malikovanje, prešuštvo, krvoskrunstvo, umor. Vsi vemo, da so bili ti umori povečini spočeti pri škandaloznih požrtijah in popivanjah, kjer so se drli ob brenkanju na strune. Sam Jezus še vedno govori po Sv. pismu na nenavadno trd način, npr. tedaj, ko mu poročajo o Pilatovi krutosti ali o nesreči, ki je zadela nekatere Galilejce: "Mar mislite, da so bili ti Galilejci večji grešniki kakor vsi drugi Galilejci, ker so to pretrpeli? Povem vam, da ne. A če se ne spreobrnate, boste vsi enako pokončani. Ali pa onih osemnajst, na katere se je podrli stolp v Siloi in jih ubil, mar mislite, da so bili večji dolžniki kakor vsi drugi prebivalci Jeruzalema? Povem vam, da ne. A če se ne spreobrnate, boste vsi prav tako pokončani". (Lk 13, 2-5).

Ljudje nismo nikoli radi priznavali, da smo od drugega, temu pravimo Stvarnik, tako da smo že od začetka, ob izviru našega rodu, uporni sinovi in hčere. Ne maramo priznati izvirnega greha ne svojih grehov in krivd, ne znamo biti hvaležni Bogu za dar življenja. Blagrujemo pa se, da nismo v metežu vojnih grozot in podobnega, ker si želimo le zase miru in zdravja.

Zaradi tega nam mora advent govoriti o grehu in krivdi, da nas pretrese z resnico o smrti, o sodbi, o nebesih (in vicah) ter o peklu. Dasi nekateri ne bodo verjeli, četudi bi se jim prikazal kdo izmed mrtvih. Ta strah nam mora pomagati, da postanemo bolj in bolj ljudje, ki z Bogom soustvarjajo nov svet. Brezmadežna, ki je prvo novo nebo in prva nova zemlja, naj nas gane s svojo nežno in čisto dobroto, da bomo znali tudi mi posredovati svetu Duha Tolažnika ter živeti v veselju za druge. To naj se pokaže tudi v dobri misli in v lepi besedi o vsakem človeku, sicer raje molčimo. Spreobračajmo se, dokler je še čas.

GORIŠKI NADŠKOF SE SREČUJE Z MLADIMI

V petek, 3. t.m., bo v cerkvi sv. Valerijana v Gradišču ob 20. uri srečanje mladih pod naslovom WWW.MEETINGJESUS.GO in podnaslovom *Il vescovo incontra i giovani - Il vescovo si ciate ciu zovins - Goriški nadškof se srečuje z mladino*. Prireditel ima namen privabiti k sodelovanju in soudeležbi mlade, ki so dopolnili vsaj 17 let. Na prvem srečanju bodo spregovorili o bližnjem jubilejnim letu 2000, ko bo Cerkev obhajala tudi sveto leto, in seveda o vlogi mladih v Cerkvi. Vabljeni so vsi, ki bi se z nadškofom radi približe spoznali in spregovorili o težavah mladih v današnjem svetu. Naslednja srečanja bodo 15. januarja, 11. februarja, 10. marca in 5. maja 2000.

DEMITIZIRAJMO SODOBNE
NAVIDEZNE ODREŠENIKE!

DANIJELE DEVETAK

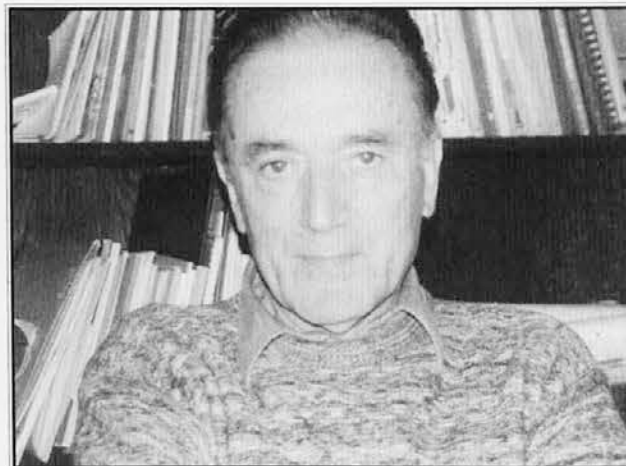
V času, ko se verniki na Novogoriškem spominjajo skorajšnje 2000-letnice prve omembe Solkana in Gorice, 190-letnice frančiškanov na Kapeli in 20-letnice cerkve Kristusa Odrešenika, so sredi novembra tri župnije priredile Novogoriški misijon 2000 s Slomškovim geslom *Sveta vera bodi vam luč. O odmevnih dneh duhovne prenov* smo se pogovorili z župnikom msgr. Gašperjem Rudolfom, dušo župnije Kristusa Odrešenika, živega središča novogoriških vernikov in katoliških izobražencev.

Misijon je bil prva tovrstna medžupnijska izkušnja. Ste z njo zadovoljni?

Medžupnijska izkušnja na ravni misijona je bila res prva, naše pastoralno sodelovanje pa traja že dolgo časa. Že od leta 1969 je medžupnijskost na Goriškem uveljavljena kot pastoralna praksa, zlasti pri uvajanju v zakramente. Že pred 30 leti smo začeli skupno delo pri skupni pripravi na zakon, potem pri uvajanju v krst. Tudi pastoralni poudarki na vsem območju Nove Gorice, ki obsega dekaniji Nova Gorica in Šempeter, so z istimi izhodišči, ki jih je potrdila sinoda; pravzaprav jih ni potrdila, a res je, da ni imela boljšega izhodišča, kakor je bilo izhodišče, ki se je rodilo prav na Goriškem in ki ga je naša škofija potisnila v vseslovenski prostor. Misijon smo pričakovali več kot eno desetletje. Njegov prvi pobudnik je bil dekan Jožko Benedetič; odzvali smo se njegovi zamisli, ki je našla konsenz. Kar zadeva zadovoljnost, gre za tri ravni. Prva raven, ki je bistvena, je skrivnostna raven: kaj se dogaja v človekovi duši? Moram reči, da je misijon nagovoril ljudi, ki so na obrobju župnijskega življenja tako na Kapeli kot pri Kristusu Odrešeniku ali v Solkanu. Nekatere je samo nagovoril, tako da so se obrnili na nas z naklonjenostjo in delno tudi z navzočnostjo. To je bistvena ali najgloblja plast, ki jo pozna samo ljubi Bog. Druga raven je prepletenost Novogoričanov v tem prostoru in se kot občestvo istovetijo s tremi župnijami. Tretja plast pa je tista otipljiva, vidna, ki se da seštevati, odštevati, množiti in deliti; moram reči, da je bila ta nad pričakovanji. Imam se za realista, toda takega odziva res nisem pričakoval.

Kako mislite, da bo novogoriška Cerkev prestopila prag svetega leta po misijonu?

Misijon je potekal ne le v sklopu redne pastore, am-

pak tudi v kontekstu svetega leta. V kolikor so misijonarji, vsaj kar sem jih sam slišal, demitizirali vso nadgradnjo in potrošniško napenjanje okrog leta 2000, sem prepričan, da je misijon mnogim zavestnim kristjanom, ki poznajo evangelij in so tudi že slišali kakšen odlomek iz Razodetja sv. Janeza, odrešenijsko olajšal ta prehod v leto 2000.

Na misijonu ste posvetili pozornost ostarelim in osamelim občanom, otrokom, družinam, zakoncem...

Želeli smo nagovoriti tudi posamezne segmente ljudi. Sele pri refleksiji po misijonu bomo znali reči, kaj je morda manjkalo. V desetih dneh seveda nismo mogli uresničiti vsega, kar bi želeli. Hoteli smo iti izven otipljivega kroga tudi s tem, da smo ljudi nagovorili prek medijev, župniki smo imeli okroglo mizo na krajevni televiziji, misijonarji so bili na krajevni televiziji, razobešili smo plakate. Kar smo mogli, to smo naredili.

"Priti k sebi in razmišljati o sebi in svojih odnosih do sebe, Boga, bližnjega in okolja". To je bil eden glavnih ciljev misijona.

To je stalna krščanska pobuda in hkrati boleča točka, ki bo trajala kot projekt do konca časov. Mislim, da obstajajo po misijonu nekateri pokazatelji večje odprtosti. Prepričan sem, da bo pustil misijon otipljivo sled tudi v tem pogledu, da bo večja pretočnost med župnijami, da bomo bolj odprti drug do drugega, da si bomo izmenjavali ne samo poglede, ampak tudi pragmatične načrte. V tem nas potrjujejo dve srečanja župnijskih pastoralnih svetov treh župnij. Ne gre le za simbolično edinost, ampak tudi za načrtno edinost v pastoralni tega mesta.

Misijonarji so v pismu vernikom zapisali, da tradicionalni kristjani danes brez osebnega prepričanja in osebne odločitve ne morejo pričevalno živeti krščanskega življenja in v krščanskem dubu vzgajati otrok. Je misijon danes lahko učinkovito sredstvo, da se omogoči

duhovna prenova posameznega vernika?

Misijon ima svojo zgodovino. Tistega misijona, ki ga lahko nosi v sebi kakšen škof kot predlog, danes ni več; mislim na misijon, ki je imel za cilj dati na kolena zadnjega grešnika v župniji, ko se je otipljivost misijona merila po tem, ali je kdo šel k spovedi ali ne, merljivost je bila tudi v tem, ali so ljudje jokali ob doletenih prehodih med misijonom... V tak misijon kot dušni pastir ne verjamem; ta namreč sloni na predpostavkah, ki so manj trajne kot predpostavke misijona, ki sloni na evangelizaciji, na ponovni preverbi, ali so ljudje nagovorjeni za božjo besedo. Z veliko hvaležnostjo moram povedati šestim misijonarjem, ki so dva po dva vodili misijon v treh župnijah, da so oznanjali v ključu sv. Pavla: "Jaz pa med vami nisem hotel vedeti nič drugega kot Jezusa Kristusa, in to križanega, umrlega in vstalega." In ljudje so to jedro dojeli, se mu odzvali. Mislim, da je to tisto, kar dela misijon pomemben. Sicer verjetno ne bo milni kamen, čas se ne bo meril po misijonu. Čas se meri po rednem dušnopastirskem delu in po učinkovitosti prenov znotraj Cerkve.

Poseben trenutek misijona je bilo srečanje v Kulturnem domu z beograjskim nadškofom msgr. Perkom, ki je poudaril, da je odrešenje danes še kako potrebno. Kaj pomeni po vašem mnenju konkretno odrešenje za novogoriškega vernika danes?

Dvakrat smo šli v Kulturni dom, da bi tudi na simbolični ravni izstopili iz posvečenih prostorov rednega oznanjevanja in da bi nagovorili tudi ljudi, ki bi bili drugače manj deležni tega oznanila. Če po tednu dni naredim refleksijo o obisku nadškofa Perka, bi najprej rekel, da je treba izgnati hudiče navidezni odrešenikov. Mislim, da je novogoriški vernik - toliko bolj, ker je v neposrednem stiku tudi s tisto zahodno družbo, ki je problematična, ki ima veliko več denarja kot tudi veliko več praznine in votlosti -, poklican, da demitizira sodobne malike, ki pod navidezni-

mi vrednotami na kratki rok ponujajo lahke in lažne rešitve. Duhovniki smo tudi dali v tem smislu signal vsej Cerkvi na Slovenskem; dokumenti sinode vsebujejo žal še premalo tega.

Škof Pirih je na otvoritvi misijona zaklical: Izberi vero, izberi Kristusa, izberi življenje!

Škofu smo zelo hvaležni za visoko stopnjo njegovega nagovora, o katerem smo napol v šali napol zares slišali, da Novogoričani in Primorci nismo vredni takega nagovora. Osebo sem mu res hvaležen za njegove besede. Govor na deklarativni ravni je dobrodošla iztočnica za orientacijo; na delovni ravni pa je treba to izpeljati. To pa je cel program.

Kako vcepiti ljudem krščanski slog življenja v današnji družbi?

Papež Pavel VI. je v zvezi s tem govoril o "kritični razdalji". V našem človeku se še pozna neka domišljavost tudi zaradi tega, ker imamo občutek pomembnosti in samozadostnosti, ker smo Slovenci v bivši Jugoslaviji izjavljali, da smo najboljši. Ne znamo biti kritični do samih sebe in niti do okolja ali do projektov, ki nam jih kdo ponuja. Nova Gorica je nastala kot privilegirana in politična tvorba, kjer se je dalo lagodno in razmerno bogato živeti, ne da bi delali ali razmišljali. Gotovo še obstajajo ljudje, ki so živeli iz tega prisrčavanja na samoupravni komunistični sistem. Krščanski slog življenja pa je kljub vsemu navzoč pri posameznikih in družinah, žal ne vseh. Kot znamenje je misijon potrdil ta že navzoči slog življenja v tem okolju proti zahodnjaškim malikom.

Kaj bi pa še povedali o kontekstu slovenske sinode?

Sinoda je največji projekt Cerkve na Slovenskem. Italijanska agencija Ansa je že ob prvem papeževem obisku l. 1996 objavila, da je sv. oče potrdil projekt sinode. Potem je prišlo nekaj vmes, tako da ni steklo. Projekt je nato oživil nadškof Rode, ko je prišel v Slovenijo. Sinodi se pozna, da je bila v začetku zastavljena kot projekt mimo pastore. V svojem razvoju pa nas zelo veseli, da se je obrnila k pastoralni; žal mogoče še premalo, tako da so nekatera področja še nedorečena. Zlasti bi bilo dobro, če bi sinoda že pri prvem poglavju, ki se začneja "Slovenec, človek na prelomu tisočletja...", šla na svoje področje, ne ideološko, ampak krščansko-pastoralno; da bi to preformulirala v "Kristjan in Cerkev na prelomu tisočletja". Potem bi takoj prešla na svoje polje in bi njena govorica postala bolj razumljiva. Ne bi bila več tako ideološka, ampak duhovno-pastoralna.

ROMANJE FURLANOV V VEČNO MESTO

CERKEV ZA OHRANITEV NARODNIH MANJŠIN

Tudi verniki iz Goriške so se udeležili velikega romanja Furlanov iz naše dežele v Rim, kjer so bili deležni posebne pozornosti s strani svetega očeta Janeza Pavla II. in najvišjih predstavnikov italijanskih političnih oblasti.

Iz Gorice sta na romanje prejšnji teden odšla dva avtobusa vernikov, ki jih je v večno mesto vodil goriški nadškof msgr. Dino De Antoni. Vseh furlanskih vernikov je bilo več kot tisoč, vodil jih je videmski nadškof Alfredo Battisti. Med romarji so bili tudi najvišji predstavniki krajevnih Cerkev in svetne oblasti ter kulturnega življenja. Prisoten je bil tudi predsednik deželne odbora Roberto Antonione, ki je podaril papežu poseben kelih, delo furlanskih obrtnikov, in parament z motivom, ki spominja na oglejske mozaike.

V petek, 26. novembra, je goriškega nadškofa z ožjim

spremljavo sprejel na Kviralu italijanski predsednik Carlo Azeglio Ciampi, ki se je z goriškim nadškofom De Antonijem zadržal dobro uro. Goriški nadškof je italijanskemu predsedniku predstavil stanje in težave krajevnih Cerkev v goriški nadškofiji; italijanskemu predsedniku je podaril Sveto pismo v furlanskem jeziku in izvoda evangelijev, ki jih je misijonsko središče goriške nadškofije prevedlo v jezika samoja in baoulé, ki sta najbolj pogosto rabljena jezika na Slonokoščeni obali, kjer ima goriška nadškofija "svoj" misijon. Furlanski verniki so se isti dan udeležili velikega slavlja ob 50-letnici furlanskega združenja

Fogolar Furlan v Rimu, ki je bilo v Auli magni Lateranske univerze. Romanje Furlanov v Rim je imelo seveda svoj vrh v srečanju s svetim očetom Janezom Pavlom II., ki jih je v soboto, 27. novembra, ob enajsti uri zjutraj nagovoril tudi v furlanskem jeziku in prejel za svojo furlansko izgovorjavo izjemno topel aplavz. Sveti oče je v svojem nagovoru furlanskim vernikom v veliki dvorani papeža Pavla VI. predvsem poudaril izjemno vlogo, ki jo ima Cerkev pri ohranjanju krajevnih jezikov in gojenju sožitja narodov, ki živijo z ramo ob rami ob meji, za gojenje t.i. oglejskega duha na Goriškem in v Furlaniji. Pred svečanostjo s svetim očetom so škofje s furlanskimi duhovniki v baziliki sv. Petra v Vatikanu darovali sveto mašo; tako so se verniki lahko tudi duhovno pripravili za srečanje s papežem, ki

jih je ob koncu svojega nagovora pozdravil z znanim furlanskim pozdravom: "Mandi, Friüll!"

Furlani so bili z romanjem v večno mesto še toliko bolj zadovoljni, ker se je skorajda ujelo s sprejetjem italijanskega zakona za zaščito manjšinskih jezikov, torej tudi furlanskega, za kar se je Cerkev že dolgo let borila. Nobena skrivnost namreč ni, da je prav krajevna furlanska Cerkev bila tista sila, ki je furlanski jezik skozi stoletja ohranila pri življenju. Enega svojih vrhov pa je furlanščina gotovo dosegla s prevodom Svetega pisma v furlanski jezik; prav tako moramo omeniti tudi izjemno važno dejstvo, da je videmska univerza odprla lansko leto v Gorici univerzitetni študij furlanskega jezika in slovstva, kar pomeni, da se bodo tudi Furlani prej ali slej dogovorili za poenotenje furlanske pisave in izgovorjave, kar seveda ne bo niti najmanj vplivalo na krajevna furlanska narečja. Pri vsem tem dogajanju pa bo spet imela veliko vlogo Cerkev.

JUP

SVETNIK TEDNA

30. NOVEMBER

SILVESTER ČUK

ANDREJ, APOSTOL

Apostol Andrej je bil brat Simona Petra, prvega papeža. Evangelist Janez poroča, da je bil Andrej poklican za Jezusovega učenca prej kot Peter. Jezusa je spoznal, ko je bil z Zebedejevim sinom Janezom med učenci Janeza Krstnika. Nekega dne je prišel mimo Jezus in Krstnik je dejal: "Poglejte božje Jagnje!" Andrej in Janez sta šla za Jezusom, ki ju je vprašal, kaj hočeta. Dejala sta mu: "Učitelj, kje stanuješ?" Odgovoril jima je, naj gresta z njim, pa bosta videla. Šla sta in pri njem ostala do večera. Jezus ju je s svojo osebnostjo osvojil in zvečer, ko je prišel domov, je Andrej dejal svojemu bratu Petru: "Našli smo Mesija!" Najbrž je že naslednji dan Petra privedel k Jezusu.

Apostol Andrej je bil doma iz Betsajde ob Genezareškem jezeru in skupaj z bratom Simonom Petrom se je preživiljal z ribištvom. Ne vemo, ali je bil Andrej starejši kot Peter, ali je bil poročen ali samski, ker to niti ni pomembno za njegov apostolski poklic. Odločilnega pomena je bilo dejstvo, da je bil pripravljen pustiti vse in iti za Jezusom. V času Jezusovega javnega delovanja omenjajo evangeliji Andreja ob treh priložnostih: ko so bili Peter, Andrej in Jakob z Jezusom na Oljski gori, so ga spraševali, kdaj se bo izpolnila njegova napoved o razdejanju Jeruzalema; preden je Jezus nasitil pet tisoč mož, je Andrej pokazal na dečka, ki je imel pet ječmenovih hlebov in dve ribi; ko so pogani (Grki) želeli videti Jezusa, je Andrej to njihovo željo sporočil Jezusu.

Ko so Jezusa prijeli in krivično obsodili na smrt, Andrej ni delal časti svojemu imenu, ki pomeni "možat, pogumen, hraber", saj je, kot vsi apostoli, razen Janeza, zbežal.

Starokrščansko izročilo ve povedati, da je po Gospodovem vnebohodu in prihodu Svetega Duha nekaj časa deloval v Palestini, nato pa šel oznanjat evangelij med divje Skite ob Črnem morju, v Malo Azijo in Grčijo. Na stara leta je bil škof v grškem mestu Patras, kjer je med preganjanjem rimskega cesarja Nerona prišel pred sodišče (okoli leta 60). Po bičanju je bil obsojen na smrt na križu, postavljenem v obliki črke X, ki se zato imenuje "Andrejev križ". Iz Patrasa so njegove posmrtni ostanke leta 357 prenesli v Carigrad, prestolno mesto vzhodnorimskega cesarstva, ki se je oklicalo za "drugi Rim", češ da je v tem mestu Cerkev ustanovil "prvopoklicani" apostol Andrej. Sveti Andrej je postal zavetnik Rusije, ki je sprejela krščanstvo iz Carigrada. Relikvije sv. Andreja so med četrti križarsko vojno (1204) prepeljali v Amalfi na jugu Italije, kasneje pa v Rim. Med tretjim zasedanjem drugega vatikanskega koncila (1964) je papež Pavel VI. to dragoceno relikvijo vrnil grški Cerkvi.

Apostola Andreja upodabljajo s križem v obliki črke X. Za svojega zavetnika so si ga izbrali ribiči, mesarji, vrvarji; priporočajo se mu v raznih boleznih, posebej pri rdečkah. Na Slovenskem je njegovo češčenje zelo razširjeno. Posvečenih mu je 45 cerkva. Apostol Andrej je prvi zavetnik mariborske škofije, kajti njemu je posvečena stolna cerkev pri Sv. Andražu v Labotski dolini, sedežu škofije do leta 1859, ko ga je Slomšek prenesel v Maribor.

Ime Andrej je pri nas močno priljubljeno. Razširjene so razne oblike: Andrej, Andraž, Andrejc, Dreja, Drejc, ženska oblika Andrejka. Z njegovim godom so po raznih slovenskih pokrajinah povezani zanimivi ljudski običaji, posebno vedeževanje mladih fantov, ki bi radi vedeli, katera bo njihova žena. Sveti Andrej je tudi vremenski prerok. Eden od pregovorov pravi: "Andrej mora biti suh, da pozimi raste kruh."

TUDI LETOS ŽIVE JASLICE V POSTOJSKI JAMI

Uprizarjanje živih jaslí v Postojnski jami je postalo tradicionalni način božičnih in novoletnih praznovanj Postojncev in okoličanov. Letos so take jaslí v okolju kraških znamenitosti pripravili že osmič. Podobe jaslí bodo oživile mladinske igralske skupine postojnskih šol. Na vabilo gostiteljev bodo na spremljajočih prireditvah sodelovali tudi otroški, mladinski in mešani pevski zbori. Kljub udeležbi dvajsetih skupin iz vse Slovenije so morali iz tehničnih razlogov odkloniti prijave dvanajstih zborov. Odtod mnenja, da so žive jaslí v Postojnski jami postale vseslovenske. Žive jaslí si bo mogoče ogledati v soboto, 25., nedeljo, 26., in četrtek, 30. decembra, nato pa še 1. in 2. januarja, zmeraj ob 14.15, 14.45 in 15.15 uri. Za ogled jaslí so se prijavile tudi skupine turistov iz tujine. Turistično društvo v Postojni, ki pripravlja uprizarjanje živih jaslí, bo v prazničnih dneh organiziralo tudi dva koncerta, oba v Veliki dvorani Jamske restavracije. Tako bo v nedeljo, 12. decembra, nastopila vokalna instrumentalna skupina Nomos iz Trsta. Na predvečer praznika Svetih treh kraljev, to je v sredo, 5. januarja, pa bo gostoval Mednarodni mladinski simfonični orkester. Mladi, zbrani iz sedmih držav, bodo igrali pod taktirko prof. Igorja Kureta iz Trsta. (M)

GORIŠKA NADŠKOFIJA PRED JUBILEJEM

PRIPRAVE IN PRIJAVE ZA PRIREDITVE OB SVETEM LETU

URAD ZA JUBILEJNO LETO

Goriški nadškofijski urad nam je sporočil, da bo v jubilejnem letu 2000 tudi na sedežu goriške nadškofije odprt poseben urad, v katerem bodo lahko zainteresirani dobili vse potrebne informacije v zvezi z jubilejnim letom. Urad bo deloval v prostorih goriške nadškofije na Travniku; v njem bodo v uradnih urah na razpolago prostovoljci, ki bodo sprejemali vse informacije v zvezi s pripravami in dogodki v jubilejnem letu pri nas in po vsej Italiji, kakor bodo tudi na razpolago za vse potrebne informacije. Kot je znano, bo v jubilejnem letu tudi sveto leto, zato sodeluje pri pobudi tudi nadškofijski pastoralni svet.

V nadškofijskem uradu za jubilejno leto bodo zbirali vse podatke o dogajanju med svetim letom v Rimu, Vatikanu in na poseben način v naši deželi; zbirali bodo tudi podatke o manjših kulturnih in verskih pobudah pri nas. Urad bo v nenehnem stiku s sorodnim uradom v Ogleju, kjer že deluje poseben urad za jubilejno leto prav tam, v Ogleju, ki daje informacije o dogajanju v oglejski patriarhalni baziliki in v okoliških cerkvenih skupnostih. Kot je znano, bo Oglej s svojimi sakralnimi stavbami v jubilejnem letu veliko romarsko središče vernikov, ki se bodo predvsem iz Srednje Evrope in z Vzhoda trumoma zgrili

njali proti Rimu. Urad za jubilejno leto 2000 na goriški nadškofiji bo deloval v jutranjih urah, in sicer od 10. do 12. ure od torka do petka, medtem ko bo v popoldanskem času odprt samo ob torkih od 15. do 18. ure in ob petkih od 16.30 do 18. ure. Za potrebne informacije lahko kličete na telefonsko številko urada 0481 597607, na razpolago pa imajo tudi faks, ki odgovarja na številko 0481 597 666.

JUBILEJNI DAN UMETNIKOV

Ko smo že pri jubilejnem letu, povejmo še to, da bo 8. februar prihodnji dan jubilejni praznični dan, ki bo posvečen umetnikom. Papeška komisija za umetnost pri Svetem sedežu je v ta namen naprosila vse umetnike, naj se poklonijo spominu mističnega slikarja Beata Angelica in naj se zberejo tudi v molitvi. Na ta dan bo v baziliki sv. Petra v Rimu slovesno bogoslužje, na katerem bodo umetniki seveda povabljeni; sveto mašo bo daroval sam sveti oče. V istem času bosta v Rimu potekala tudi mednarodni posvet na temo odnosov med Cerkvijo in umetnostjo in vrsta sorodnih prireditev. Papeška komisija za umetnost pri Svetem sedežu prosi torej vse umetnike vseh lepih umetnostnih zvrsti z vsega sveta, naj se za udeležbo pri slovesnem bogoslužju prijavijo pri uradu za jubilejno leto v domači škofiji.

ODLOK MSGR. DINA DE ANTONIJA

SVETOLETNE CERKVE NA OBMOČJU GORIŠKE NADŠKOFIJE

Na prvo adventno nedeljo, 28. novembra, je goriški nadškof msgr. Dino De Antoni izdal - v smislu Odloka Apost. Penitenc. z dne 29.11.1998, št. 3 - poseben odlok, ki ga navajamo v prevodu.

Leto velikega jubileja 2000, ki se bo kmalu pričelo, nas predvsem vabi, da v krščanskem duhu poživimo vsakdanje življenje naših skupnosti, zlasti s pozornejšim prisluhom Božji besedi, z bolj dejavno udeležbo pri nedeljskem evharističnem slavlju, z bolj občuteno osebno in skupnostno molitvijo, z bolj zavzetim družinskim in poklicnim življenjem, z večjo občutljivostjo za zahteve pravičnosti in ljubezni.

Svetoletna slavlja, med katerimi izstopa svojsko romarsko izkustvo, naj ne bodo le kaka spektakularna srečanja, marveč le slavlja, ki nam pomagajo dojeti jubilejno milost in ji nuditi prostor v nas samih.

Zatorej, v duhu apostolskega pisma *Incarnationis Mysterium*, s katerim je sveti oče Janez Pavel napovedal Sveto leto 2000, ter upoštevajoč zlasti 3. odstavek Odloka Apost. Penitenc. z dne 29.11.1998, ki določa postopke za pridobitev svetoletnega odpustka zunaj Rima in Svete dežele:

- določam**, da se na območju goriške nadškofije imajo za svetoletne naslednje cerkve:
 - a) Stolna-metropolitanska cerkev sv. Hilarija in Tacjana v Gorici;
 - b) Patriarhalna bazilika v Ogleju;
 - c) Bazilika Marijinega svetišča na otoku Barbana.
- opozarjam**, da svetoletni odpustek lahko pridobimo, kjerkoli se nahajajo bratje in sestre v stiski (bolniki, zaporniki, telesno in duševno prizadeti, osamljeni ostareli itd.), če jih obiščemo, se z njimi zadržimo ali jim pomagamo, saj je to pristen izraz romanja k trpečemu Kristusu.
- spominjam**, da so za prejem svetoletnega odpustka potrebni naslednji pogoji:
 - a) predhodna spoved v zakramentu sprave;
 - b) udeležba pri evharističnem slavlju (sv. maši) ali drugem bogoslužnem opravilu v jubilejni cerkvi;
 - c) molitev po namenu svetega očeta kot znamenje občestvene povezanosti z vso Cerkvijo, ki naj vsebuje kratko duhovno premišljevanje, molitev "Oče naš", izpoved krščanske vere po enem izmed odobrenih obrazcev, priporočitev Materi Božji;
 - d) izraz pomenljive geste ljubezni do bližnjega, kesanja nad storjenimi grehi, življenjskega spreobrnjenja.
- prosim** oskrbnike svetoletnih cerkva, da izpostavijo ob vhodu:
 - a) oznako, da je to svetoletna cerkev;
 - b) kaj je potrebno za doseg svetoletnega odpustka.

PREDSTAVITVE V LJUBLJANI, GORICI IN TRSTU

OB IZIDU LETOŠNJIH MOHORJEVK

FOTO BUMBACA

DRUŠTVOM IN USTANOVAM

V dokaj kritičnem trenutku obstoja naše manjšine sta se Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno-gospodarska zveza odločila za korak, ki naj utrdi dosedanje naloge obeh krovnih organizacij kot najboljši predstavnici dejanskega stanja na prosvetnem področju v manjšini in njeni organiziranosti. V četrtek, 2. decembra, se bosta deželni vodstvi obeh krovnih organizacij sestali na skupnem srečanju v Devinu, da bi potrdili dosedanje sodelovanje in nove skupne korake v korist celotne manjšine, začeti s odobritvijo zaščitnega zakona. Na ta način hočeta krovni organizaciji utemeljiti vlogo posrednikov med manjšinskimi kulturno-prosvetnimi ustanovami in društvi na eni strani ter državnimi institucijami Italije in Slovenije na drugi. Organi obeh držav so izrazili ljudem v SSO-ju in SKGZ-ju zaupanje pri opravljanju te zahtevne nepolitične naloge, ki je bistvenega pomena za preživetje slovenskega organiziranega življenja v Italiji. Devinski sestanek ima namen podpreti to vlogo ter ustvariti pogoje za utrjevanje sodelovanja, ki naj kot doslej deluje v korist celotne manjšine in njene bogate pluralistične razčlenjenosti. Svet slovenskih organizacij zato vabi vse svoje članice, naj se udeležijo devinskega srečanja in naj sodelujejo s koristnimi predlogi.

RAZPIS ZA LETO 2000

V okviru dogovora o financiranju manjšinske kulturne dejavnosti, ki sta ga SSO in SKGZ sklenila z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu, vabita krovni organizaciji slovenska društva in ustanove, tako članice kot nečlanice, ter vse dejavnike v našem javnem in kulturno-prosvetnem prostoru, da prijavijo svoje načrte in programe za leto 2000. Na razpis lahko pošljejo svoje prijave tudi društva in ustanove, ki doslej še niso bile deležne finančne pomoči slovenske vlade. Načrt naj vsebuje opis rednega delovanja in morebitnih izrednih pobud ter naj navede vire predvidene finančne kritje. Društva naj pošljejo prošnje na svojo krovno organizacijo, skupne ustanove pa na izbiro, isto velja tudi za tiste, ki niso člani in se prvič prijavijo za financiranje iz slovenskega vladnega sklada. Zaradi nujnega usklajevanja naj bi vsi dejavniki čimprej izročili načrte. Rok zapade 15. decembra letos.

V Katoliški knjigarni na Travniku v Gorici je bila v torek, 30. novembra, slovesna predstavitev letošnje knjižne zbirke Goriške Mohorjeve družbe. Za kroniko povejmo, da je bil letošnji knjižni dar GMD predstavljen že na slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani v petek, 26. novembra. GMD je svoje knjige predstavljala skupaj s sestrskima Mohorjevima družbama iz Celja in Celovca in Družino ter Ognjiščem. O zbirki so spregovorili urednik Koledarja GMD dr. Jože Markuža, tajnik GMD Marko Tavčar, Igor Tuta, Anamarija Zlobec in ilustratorica Magda Tavčar ter mag. Rozina Švent. Predstavitev na sejmu je lepo uspela tudi zato, ker se je udeležilo veliko prijateljev GMD in slovenskih zamejskih študentov v Ljubljani, učiteljice s Tržaškega in veliko naključnih obiskovalcev sejma. Predstavitev je namreč potekala na odprtem odru sredi množice prisotnih.

V Gorici je o letošnji knjižni zbirki najprej spregovoril predsednik GMD msgr. Oskar Simič, ki se je zahvalil vsem za sodelovanje; hvaležno se je spomnil pokojne prof. Nade Pertot, neprecenljive sodelavke GMD. Tajnik Marko Tavčar je spregovoril o letošnjem knjižnem daru GMD in takoj prepustil besedo dr. Jožetu Markuži, že 25 let uredniku Koledarja GMD. Dr. Markuža je kleno predstavil vsebino koledarja, v katerem je več kot 70 zapisov šestdesetih avtorjev. Koledar je dragocen zbornik o življenju krajevne Cerkve pri nas, o našem življenju in delu. Anamarija Zlobec, avtorica knjige *Najlepši letni čas*, je spregovorila o svojih 44 zgodbicah za otroke, ki pa jih lahko berejo tudi odrasli, če le niso v sebi še izgubili otroških spominov na šolska leta. Avtorica se je tudi zahvalila tržaški ilustratorici Magdi Tavčar, ki je knjigo lepo poslikala. O knjigi *Cena za svobodo*, v kateri so zbrani zapisi pokojnega narodnega delavca in kulturnika dr. Slavka Tute, sta spregovorila hči Vera in sin Igor, ki sta slikovito zelo številnim prisotnim orisala očetov lik in povedala, kako je do izdaje knjige prišlo. Mag. Rozina Švent in prof. Zora Tavčar pa sta zbranim predstavili lik in delo danes žal skorajda pozabljenega sina kobariškega Kreda Andreja Čeboklija, ki je bil nadarjen pesnik in pisatelj, a je za posledicami strahovitega trpljenja na soški in ruski fronti v prvi svetovni vojni premlad umrl, da bi se popolno razvil v literata. S tem da je GMD izdala njegov presretni dnevnik iz prve svetovne vojne, ki ga je pisal tudi v jarkih, popravlja krivico, ki jo je storil čas mlademu primorskemu fantu, ki je imel izjemno razvit etični odnos do življenja.

V sredo, 1. t.m., so letošnje mohorjeve predstavili tudi v Tržaški knjigarni v Trstu.

ZUT

POGOVOR Z UMETNIKOM ETKOM TUTTO

IŠČIMO POT DO SOČLOVEKA

JURIJ PALJK

Do konca leta bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž na ogled razstava novogoriškega slikarja Etki Tutte, ki se v kulturnem hramu predstavlja z večjo razstavo svojih najnovejših del. Dela Etki Tutte z novo likovno govorico uvrščajo umetnika med najsodobnejše slovenske likovnike, ki so preko svetovnega spleta - interneta vključeni v trenutno najbolj moderne umetniške tokove. Umetnika smo zaradi svežine njegovih del povabili na razgovor.

Kako je prišlo do tega, da ste se začeli ukvarjati z računalniško grafiko?

Mislím, da je do tega prišlo neka po naravni poti, saj sem zaposlen v novogoriškem Hitu, kjer delam kot računalničar in kontrolor. Z računalnikom sem torej delovno povezan, jasno pa je, da je odločilno vlogo pri vsem tem imel internet, svetovni splet, ta velika, globalna računalniška mreža, ki s svojo neizmernostjo in dejansko svobodo ponuja nešteto izraznih možnosti. Kar "zlezel" sem v to. Najprej sem začel na računalniku izdelovati risbe, ki jih dajem tudi v Kulturnem centru Lojze Bratuž na ogled; to so tiste risbe, ki so natisnjene zraven CD-romov. Dejansko je računalniška risba in grafika odvisna od nosilcev, se pravi: od računalnika ali CD-roma, floppya, na katerih je shranjena. Tudi zato sem mnenja, da mora računalniška grafika, risba ostati v računalniku, ker je tam njeno mesto, ker je tam narejena. Sam sem se hitro zavedel novih in presenetljivih možnosti interneta in imam na svetovnem spletu lastno virtualno galerijo, v kateri so na ogled moje grafične stvaritve. Menim, da teh, na računalniku in s pomočjo računalnika narejenih grafik, nima smisla tiskati, ker so nenehno na ogled na internetu, od koder jih lahko vsakdo vzame in si jih sam stiska in to v poljubnem forma-

tu in na njemu dragem nosilcu, papirju ali pa plastični foliji, ali pa si jih spet samo shrani na CD-rom ali floppy. Gre za neke nove izrazne možnosti, katerih se niti ne zavedamo dovolj. Za Kulturni center Lojze Bratuž sem samo zaradi lažjega razumevanja stiskal dvajset grafik v večjem formatu, a to niso grafike v klasičnem smislu, ker so moja dela shranjena v računalniku in na internetu, kjer imajo čisto drugačne vibracije, saj je tam njihovo ustrezno mesto. Obiskovalec razstave se bo tudi zavedel, da so te računalniške grafike tiskane tako slabo, da barva kar blede iz dneva v dan. To kaže na dejstvo, da njih mesto ni na papirju, ampak na internetu, na trdem disku v računalniku...

Pri vaših slikah so nenehno prisotni elementi iz sveta interneta in iz sveta igralništva. Zakaj?

Najbrž bi bil najbolj preprost odgovor ta, da je do tega prišlo nekako samoumevno, saj sem v vsakodnevem življenju pogojen tako z igralništvom, v katerem sem zaposlen, kot

tudi z računalništvom, internetom, ki dejansko vsakomur daje neizmerno svobodo komuniciranja, sporazumevanja, obogatitve. Moram tudi povedati, da sem se nekega dne sam zavedel, kako odslukavam v bistvu igralne mize, na katere seveda vnašam stilizirane elemente iz sveta igralništva in interneta. Sam se temu včasih ironično posmejem in rečem sam pri sebi: "Naj igrajo na igralnih mizah drugi za denar, jaz pa bom na svojih igralnih mizah na platnu igral svojo igro z likovno govorico!" Do zapisovanja gesel iz interneta in igralništva na slike prišlo nezavedno, kar same so te besede prišle na dan med delom.

Pa vendar je na vaših slikah prisotna neka radoživa zavezanost življenju, ki pribaja najbolj do izraza v vaših izjemno živih in mestoma neuskadanjih barvah.

Vesel sem, če ste to opazili. Poglejte: rad imam internet in njegove izrazne možnosti. To je neizmeren svet komunikacij in informacij. Pa vendar se še kako zavedam, da je današnji človek vse bolj odvisen od lažnih in k sreči resničnih informacij, da je nekako "priključen" na virtualni svet informacij, a v samem sebi globoko osamljen; večkrat tudi brez prave lestvice vrednot in tudi svojega človeškega bistva se več ne zaveda. Da je to slabo, ni potrebno nikomur razlagati. Kako more biti nekaj dobro, če pa ne misliš več s svojo glavo, ne razmišljaš več, ne analiziraš več sveta in dogodkov, resničnega življenja okrog sebe? Zato so barve, ki jih jemljem iz življenja, žive, radostne.

Ja, a ne vse, saj so nekatere barvne ploskve na večjih slikah kar ledeno mrzle, hladne in kar same kličejo po odtujenosti človeka v današnjem svetu.

Res je. Najbrž mislite na sliko, na kateri je na hladni barvni ploskvi upodobljena samo glava človeka s steklenimi očmi, ki srepo in brezciljno zre predse, vse skupaj pa je še podčrtano z napismi, ki so vsakodnevni pri uporabi interneta. Tu se spet vrneva na virtualni svet informacij, na katere vse preveč današnji človek prisega in je tudi od njih odvisen. Življenje pa je le lepota, ni virtualno, kot je svet komunikacij in računalništva. Če je odtujenost na sliki razvidna, sem vesel, ker sem prav to hotel prikazati. Človek, in seveda umetnik, je toliko bolj, je namreč toliko človek, kolikor mu uspe najti pot do sočloveka, se bližnjemu odpreti, ob njem zaživeti. V virtualnem svetu seveda tega ni, ker je vse hladno, brezčasno in pošastno utrjujoče neživljenjsko. Vseeno pa ti internet daje možnost, da si lahko v nenehnem stiku z ljudmi, ki jih ne poznaš, in to po celem svetu. Vsakdo se lahko priključi nanj in vsakdo lahko na internetu obišče mojo virtualno galerijo, vsakdo si lahko odnese iz te galerije mojo grafiko, če mu je všeč. To pa je svoboda, ki jo tradicionalne umetnosti niso poznale!

Razstavljate pa tudi nekatere manjših kamnitih kipov.

Z manjšimi skulpturami sem se začel ukvarjati kar nehoti, ker mi je pač manjkala še ena dimenzija, ki ti je ne da ne klasično slikarstvo in niti ne računalniška grafika. Všeč mi je barvan afriški kamen, ki je mehek in ga z razmeroma veliko lahkoto zmores obdelati. Nalašč pa sem te skulpture dal na čisto industrijski podstavek iz nerjavečega jekla, vse skupaj pa še na prozorno plastiko, na kateri so spet gesla-kodirane besede iz sveta interneta. Prividni element kamna preko industrijske izdelke po moje skladno spada k virtualnemu svetu, ki tako označuje našo dobo.

PRAZNIČNI PASTIRČEK

Končno se je mrki november poslovil in nastopil je svetli pričakovanja in sreče polni december, ki z blago roko trosi za otroke najlepše praznike v letu. Seveda teh ni prezrl niti Pastirček. Iz njegove decembrske številke prekipava veselo praznično razpoloženje, ki ga uvaja pesmica *Miklavž prihaja*. Praznično obleko so si nadele tudi rubriki *Za male pastirčke*, *Iz knjige življenja* in različne dopolnjevanke, ki vabijo cicibane k barvanju in besednemu dopolnjevanju. V prilogi Pika skrbno razlaga, kako naj otroci izdelajo papirnatega angelčka in ga olepšajo s trakci, zlatimi laski...

Superkuharja Harija pa so omamile slastne božične palačinke, ki jih bodo otroci lahko spekli s pomočjo mamic. Celotni Pakec se je sklenil poboljšati v adventnem času in zato namesto svojih nepogrešljivih jezikovnih spak pri naša tokrat pod geslom *Slovensko je lepše, mar ne?* 32 slovenskih knjižnih izrazov, ki ustrezajo prav toliko italijanskim; le-te navadno otroci, a prepogosto tudi odrasli, iz lenobnosti uporabljajo pri zimskih športih.

Na od zvezd razsvetljeno zimsko nebo nas spominja zgodnica Marize Perat z otožnim koncem *Zvezdica Zlatica odhaja na zemljo*. Vsa ožarjena od božične skrivnosti je tudi enodejanka *Tudi mi smo betlehemski pastirji*, ki bi jo lahko zaigrali otroci v razredih ali pa doma, v družbi prijateljev. Poučno misel vsebujeta zgodnica *Pridna Zlate Volarič* in pesmica *Abecede zdravja* (tokrat je v ospredju zdravje duše); tudi vrag Zgaga Repan-

celj, ki ga predstavlja Vojan T. Arhar, je klavirno končal svoje grdobije, ko so ljudje dogradili cerkvico na gori in jo je duhovnik posvetil Mariji.

Detektiv Muc vabi iznajdljive bralce in seveda dopisnike, naj mu pomagajo pri razvozlanju zadnjega detektivskega klobčiča. Tokrat se je oglasilo 64 mladih piscev, najboljši pa je bil sestavek Piera Giandona iz OŠ O. Župančič iz Gorice. Seveda Muc spet vabi k sodelovanju. Otroci se morajo zgledati do 15. t. m., če nočejo razočarati pričakovanih bistrega detektiva.

Z navedenim pa ni še konec Pastirčkovih rubrik; tu je še zelo pomembna *Varno na poti* (tokrat je na vrsti govorica semaforja), *Na knjižni polici* je knjiga *Reporter Tejc poroča* s koristno pobarvanko o zastavah, in še poučne basni za mlajše. Ker Pastirček dobro ve, da zahajajo njegovi mali bralci na gledališke predstave Goriškega vrtljaka, si je omislil novo presenečenje: *Gledališki kviz*. Prvi na vrsti sprašuje o igrici *Zaklad čarovnice Jezibabe*. Pravilne odgovore bo nagradil Kulturni center Lojze Bratuž. Tina Francolič iz petega razreda OŠ P. Voranc iz Doberdoba pa je že prejela nagrado oz. naslov Pastirčkov časnikar meseca s spisom *Strah ima velike oči*. Pridni dopisniki čestitamo!

Pastirčkove strani tudi tokrat krasijo pisane risbe Šolarjev in najrazličnejša pisemca. Dovolj je v njem snovi, po kateri lahko sežejo otroci različne starosti, pa tudi učiteljice raznih predmetov.

IK

ODRSKI KRST ABERŠKOVE ROPOVLACICE

IVA KORŠIČ

Letos poteka trideset let, odkar si je Primorsko dramsko gledališče priborilo status poklicnega gledališča; to pomembno obletnico so primeroma slovesno obeležili ob prvi letošnji premierski predstavi. V novogoriškem gledališkem hramu pa vzporedno z glavno sezono s profesionalnim igralskim kadrom, z uveljavljenimi režiserji in pomembnimi gostovanji drugih gledaliških ansamblov, deluje že triindvajset let nekoliko bolj v za- tišju, a nič manj marljivo, predvsem pa z vztrajnim navdušenjem Amaterski mladinski oder. V glavnem ga sestavljajo mladi srednješolci - trenutno jih je kakih trideset -, ki jim je še posebno ljuba gledališka umetnost in bi se z njo v bodoče morda radi so- očili na igralski akademiji in se usme- rili v profesionalni igralski, režijski ali pa tehnični odski poklic. Od ustano- vitve, leta 1976, uvaja mlade v dram- ski svet v zamejstvu dobro poznani režiser Emil Aberšek, ki je bil z direk- torjem Sergijem Pelhanom tudi po- budnik te dragocene dejavnosti. V teh letih se je pod njegovo taktirko v a- materski skupini zvrstilo okoli 380 mladih, ki so okusili omamni čar, a tudi napor odrskih desk in nezadržni strah, ki prevzame vsakogar, ko se za- stor polagoma odstra oziroma, ko igralec stoji v zakulisju in čaka na svoj vstop v "areno". Kar petnajst takih nek- danjih zanesenjakov je prestopilo prag ljubljanske Akademije za gleda- lišče, radio, film in televizijo in se z du-

šo in telesom na katerikoli način pro- fesionalno predalo gledališki umet- nosti. Med temi naj omenimo le ču- dovita igralca Iztočka Mlakarja in Ra- doša Bolčina, režiserja Toma Janežiča, pa tudi oblikovalca luči Sama Oblo- karja. Eden izmed ciljev Amaterskega mladinskega odra je prav ta: zagoto- viti si domačo gledališko zasedbo. Po- leg tega pa AMO s svojo dejavnostjo nekako dopolnjuje otroške oz. mla- dinske ponudbe PDG. Nedvomno pa si s svojim dolgotrajnim delom pridobi- biva zveste gledalce. Kdor se je nam- reč že od mladih nog naučil gleda- liškega duha, se mu ne bo več odrekel.

Zadnje čase se je delovanje AMO še razvejičilo. Poleg glavne, številnej- še skupine, ki naštudira masovno predstavo, sta drugi dve. Ena se je gledalcem uradno predstavila v po- nedeljek, 22. novembra, v mali dvo- rani PDG s premiero igrice *Ropovla- čica* v režiji Emila Aberška in s stro- kovnim sodelovanjem igralca Jane- za Starine. Glasbo je napisal Marjan Mlakar, plesne korake pa je vadila koreografinja Tina Lozej. Zakulisno delo so izvedli amaterji, in sicer šep- talka Nina Luin, osvetljevalec in ton- ski tehnik Žiga Aberšek.

Ljubka igrice (njen gledališki list je drobna, a domišljena, nekakšna zgibanka v obliki vlakca), ki je name- njena malčkom zadnjega letnika vrt- ca in prvim razredom osnovne šole, je izšla izpod peresa E. Aberška. Nav- dih zanjo je našel v pravljici *Ujka*, ki jo je prebiral v rosi mladosti. Ropo- vlaciča je mala razigrana lokomoti-

va, ki obiskuje šolo pri učiteljici Lojzki, postajenačelnici. Učenost ji gre še kar od rok, čeprav bi se raje klatila po trav- nih, nabirala rožice, pela in pona- gajala odraslim. Predstavo, igrice v igrice, oblikujeta osmošolki Alenka Pavliha - Ropovlaciča in Nataša Ko- lavčič - načelnica postaje, ki je prvič stopila na oder. Igralki sta dobro pre- magali premiersko tremo in se pre- pričljivo vživeli v vloži. Po nekoliko za- držanem in malce predolgem, ne- kakšnem razlagalnem uvodu o gledi- ališču so prizori stekli precej tekoče in izvajalki sta sproščeno obvladali prizorišče. Najpomembnejše pa je to, da jima je mlada publika štirideset minut posvetila vso pozornost in po- gumno sodelovala pri "učni uri". Igra- ca namreč med igrivostjo dejanja, pe- smicami, plesnimi točkami natrosi skoraj neopazno nekaj poučnih mi- sli in celo drobce cestne vzgoje.

Predvajana pravljica ni Aberškov dramski prvenec, saj je že spisal ma- sikatero priredbo za ljubiteljske sku- pine, pa tudi originalno besedilo za otroške in mladinske igrice in tekst za lutkovno predstavo Pogovor med prednjim in zadnjim kolesom dvoko- lesa. Dramatiziral in poslovenil je delo *Napačna leta*; večkrat pa je za Grad- nikove večere spletel pesnikove stih- e v dramsko celoto.

Ob premieri mu želimo, da bi *Ropovlaciča* razveselila kar največ otrok in da bi amaterski sodelavci vztrajali pri tem zlahtnem umetniškem razda- janju.

DVOJEN GLEDALIŠKI DOGODEK

Kot smo že poročali, je bil dne 22. novembra v Trstu lep gledališki večer. V prostorih slovenske gledališke hiše so predstavili knjigo Aleksandra Valiča z naslovom *Sanje in resničnost*. Gre za spomine na prva leta Slovenskega narodnega gledališča za Trst in Pri- morje po obnovitvi slovenske gleda- liške dejavnosti v Trstu po koncu 2. svetovne vojne. V prvih povojnih le- tih je namreč pri tržaškem slovenskem gledališču igral tudi Aleksander Valič, Goričan po rodu. Delo je izšlo pri za- ložbi Mladika v Ljubljani, na predsta- vitvi pa so po krajšem pozdravu ravnatelj SSG Marka Sosiča in ob avtor- jevi prisotnosti spregovorili bivši ravnatelj tržaškega slovenskega gleda- lišča Miroslav Košuta, za založbo Ja- nez Mušič ter igralca Zlata Rodošek. Knjiga - je bilo med drugim rečeno - predstavlja po eni strani osebne spo- mine. Avtor piše o sebi, a ne sili v os- predje, temveč opisuje like svojih ta- kratnih starejših kolegov v igralskem ansamblu. Po drugi strani si je avtor beležil doživljanje, datume in kraje predstav, prostore, osebe, ki so na- stopale, idr. Avtor sam je v svojem za- ključnem posegu podčrtal pomen ta- kratnih kolegov, ki so se po njegovih besedah žrtvovali za to, da je na Pri- morskem spet zaživela slovenska be- seda. V njih, je dejal, se je potrdila nje- gova vera, da postane igralec.

Zatem si je občinstvo ogledalo za izvenabonmajski del letošnje sezone SSG monodramo sarajevskega igral- ca Zijaha A. Sokolovića z naslovom *Glumac... je glumac...* je glumac. De- lo je že doživelo preko 1.400 uprizor-itev po celem svetu. V njem je Sokolo- vić na čustveno nabit način prikazal razsežnosti in lepote, pa tudi banal- nosti in nasprotja igralskega poklica.

MANDLJEVI PIŠKOTI

MAJDA ARTAČ STURMAN

Teden se mi je iztekel kot blisk, med telefonskimi klici, šolskimi ura- mi, jezikovnimi tečaji in hišnimi o- pravili, kuhanjem pomivanjajemčišče- njem-pospravljanjempranjememli- kanjemnakupovanjem... brez pre- daha. Želim si miru, nobenih vzne- mirjenj, prosim! Toda konec tedna se vreme divje poigrava z nami in nam natresa snega, posipava ceste z ledenim dežjem, potem mežika iz- za oblakov z bledimi sončnimi žarki.

Sobota se iz lede- nega oklepa izvi- je vsa čudovita v svoji bleščeči mo- drini, ki se boči nad zasneženo kraško gmajno v novi, za novem- ber neobičajni preobleki. Rada bišla na sprehod, toda spet ne ute- gnem, dan je kra- tek, prehitro se stemni... Koliko dela me še čaka! Mraz je, zaželim si toplote in topline. Premražen prsti mi ne dajo miru, rada bi se spet preizkusila v kaki ročni spretnosti.

Kaj, če bi da- nes spekla kaj o- kusnega? Morda maslene piškote? Hrustljivo čajno pecivo? Toda skoraj brez masla, da ne bodo pretežki, da se stopijo v us- tih. Saj je že skoraj čas peke slaščic, piškotov in potic. Prazniki so pred vrati: štiri adventne nedelje, polne radostnega pričakovanja najlepše- ga praznika v letu, otroški dobrot- nik sveti Miklavž, s svetlobo, dobro- to in milino prežarjeni božični čas in najdaljša noč v letu. Ta ali oni sorod- nik, znanec in prijatelj si bo utrgal sekundo, minuto, uro ali dve, morda ves popoldan za voščilo ali obisk. Lahko bi kaj spekla, da ga sprejemem z domačo poslastico, narejeno po receptu ljubene in zadovoljstva.

Torej na delo!

Najprej sestavine: 10 dag olup- ljenih mletih mandljinov, 5 dag ma- sla (po želji tudi več), 20 dag slad- korja, 40 dag moke z noževo koni- co pecilnega praška, 2 jajci, žlica mleka, za posip vaniljev sladkor in sladkor v prahu.

Testo za mandljeve piškote zgne- temo iz moke, sladkorja, mandelj- nov in zmehčanega masla ter dveh jajc, da postane z dodatkom ene ali dveh žlic mleka primerno voljno. Ke- pa testa naj počiva na hladnem vsaj pol ure (lahko jo tudi pozabite v hla- dilniku celo noč), potem pa na deski oblikujemo daljše svaljke in jih nare- žemo na kosčke orehove velikosti.

Iz njih posaljamo in zapogne- mo rogličke, ki jih pečemo v peka- ču, obloženem s peki papirjem, na srednji rešetki pečice približno 12 minut pri 175 stopinjah.

Ko bo iz pečice vabljivo zadišalo in bodo piškoti lepo zarumeneli, jih še tople najprej povaljajte v meša- nica vanilijevega sladkorja in sla- dkorja v prahu. Ko pa bodo vsi piškoti pečeni in že ohlajeni, jih zložite v večjo piškotno škatlo in jih še po vr- hu posipajte s sladkorjem.

Če jih ne boste prej pojedli, ker gredo odlično v slast, vas bodo po- čakali, da z njimi postrežete gostom, ki vas bodo obiskali v prazničnih dneh. Ali pa jih lepo zavijte v pisan darilni papir in jih sami prinesite kot prísčno in skrbno pripravljeno da- rilo za prijatelje, sorodnike in znance.

Lotila sem se peke, v poldrugi uri- ci opravila z vsem, piškote pa shra- nila v zlatovijolično pločevinasto

škatlo. Nedeljsko jutro me je prese- netilo: namesto popoldanskega so- botnega sončnega blišča divji ples snežink v kraški burji. Spet in spet sneg. Ta november ne more biti sa- mo muhast, saj je naravnost izjemen. Kot da smo že v pravi zimi, okrog Božiča. In vendar do Novorojenega manjka še dober mesec dni. Ko se peš odpraviva s hčerko k maši (mi- mogrede razmišljam, da je morda nekako tako kot v davnih davnih ča- sih), mraz reže v lica, burja prepaha- va telo in duha, da slučajno ne bi

pozabili, kaj je zi- ma. Nič ne poma- ga razmišljati o o- nesnaženosti zraka, o pojavu tople grede, o vse bolj pogostih sušah poleti in padavinah, nali- vih ali snegu v je- senskem času. Mraz je in konec. Pravzaprav nara- va opozarja in o- benem ponuja rešitve. Če nas pri- sili, da pustimo avto doma zara- di neprevozne zasnežene ceste, je to gotovo na- mig na to, da bo- mo iz avtomobil- plini ustvarili, ki ga vse preveč uporabljamo, še

bolj spremenili in iznakazili podobo svojega okolja. Naravno ravnoesje se že dolgo maje, ruši, propada.

Ko hudo zasneži ali se razbesni snežni metež, doživljam vse druga- če. Ljudje, ki jih srečujem, so zaskr- bljeni zaradi vremena, prometnih zvez, zdravja, službe, ki jo bodo za- mudili, ogovarjajo te, vprašujejo za vozni red avtobusov, ki jih ni in ni od nikoder. Začuda, kako sogovor- niki postanejo ob vremenskih ne- prilikah, ki nas lahko silovito priza- denejo, bolj, strpnjeji, zgovornej- ši... Opozorila narave, ki jih ne gre spregledati, pa so vsako leto kru- tejša in grozljivejša. Morali bi jih de- jansko upoštevati in spremeniti ti- ste svoje življenjske navade in raz- vade, ki vidno prispevajo k onesna- ženju okolja.

Te čudne novembrske snežne padavine me zato sploh ne pomir- jajo, spravljajo me v slabo voljo. Ni- sem jih navajena, saj mi je še skor- raj toplo od sončnega prvega no- vembra "za kratke rokave". Hčerka pa se veseli belega Božiča. Toda la- ni je po črnem decembrskem pet- ku, ko se je zaradi snežnega meteža ohromil tako rekoč skoraj ves Trst, zima bila dokaj mila, božični praz- niki pa brez čara zimske idile.

Tako se vrti svet... Nedelja se je iz sončne sobote izvila vsa bela in zasnežena, preprihana od mrzle bur- je. Popoldan je bil kot nalašč za o- bisk, za pogovor. Gostila sem star- še, lotili smo se piškotov, govorili smo o tem in onem, še največ o ob- veznostih. Za vogalom me je že mo- rila misel na grmado nujnih oprav- kov v naslednjem tednu. Pohrusta- li smo mandljeve piškote, posrkali borovnični čaj v pričakovanju praz- ničnih nedelj.

Zlatovijolična škatla piškotov se je skoraj izpraznila. Škoda, bili so tako okusni, ravno prav mehki, z vonjem po cvetočih mandljah, v tej presneti novembrski zimi! Nič ne de, saj je še čas, napekla bom no- vih: mandljevih, orehovitih, kokoso- vih, kolikor jih bom ustvarila. Po ne- napisanem receptu ustvarjalnosti in zadovoljstva. V pričakovanju Bo- žiča...

ODLIKOVANJE REVIJI PRIMORSKA POJE

Revija pevskih zborov Primorska poje je 24. novembra v Ljubljani pre- jela slovensko državno odlikovanje, in sicer Srebrni častni znak svobode republike Slovenije za širjenje pevske kulture in ljubiteljske kulturnoumet- niške dejavnosti v celotnem sloven- skem prostoru, še posebej na sloven- ski in italijanski strani meje.

Revijo Primorska poje prirejajo vsako leto Zveza pevskih zborov Pri- morske, Zveza slovenskih kulturnih društev v Italiji, Zveza slovenske ka- toliške prosvete v Gorici ter Zveza cer- kvenih pevskih zborov v Trstu. V ime- nu revije Primorska poje je odlikova- nje iz rok predsednika republike Slo- venije Milana Kučana dvignil Rudi Si- mac. Revijo Primorska poje je za viso- ko državno odlikovanje predlagal Sklad republike Slovenije za ljubitel- jske kulturne dejavnosti. Predlog sta podprla ministrstvo za kulturo in ko- misija predsednika republike za odli- kovanja. V utemeljitvi odlikovanja je zapisano: "Revija pevskih zborov Pri- morska poje, katere korenine segajo v leto 1970, je že v svojem nastanku zaznamovala lokalno in širše okolje in je istočasno predstavljala povsem nov pristop h krepitvi narodne zave- sti med Slovenci v Sloveniji in sosed- ni Italiji ter ohranjanju ljudskega izro- čila. Prav tako pa je z zdravno tekmo- valnostjo veliko pripomogla k rasti kvalitete zborovskega petja na obeh straneh meje. Revija je še danes po- membna vzpodbuda nastajanju novih pevskih skupin.

Primorska poje je v tridesetih letih obstajanja globoko zaznamovala pe- vsko delovanje in celotno kulturno po- dobo Primorske. O tem pričajo neka- teri podatki: izvedenih je bilo 471 re- vijalnih koncertov, od teh 325 doma

in 146 v Italiji, nastopilo je 363 pevskih zborov iz 160 krajev, od tega 263 iz Slovenije in 120 iz Italije. Zbori so na koncertih pripravili 3.406 nastopov in na njih izvedli 14.322 zborovskih skladb in priredb. Koncerti so gosto- vali v 69 krajih v Sloveniji in 28 v Ita- liji. Cilji pobudnikov revije Primorska poje so doseženi in v marsičem pre- seženi. Segla je v slednji kraj, ki ima vsaj minimalne možnosti za izvedbo take prireditve. Predvsem pa je v treh desetletjih obstajanja v praksi uspešno udeležila enotni kulturni prostor pri- morskih Slovencev."

MLADIKIN POKLON BELIČIČU

Izšla je deveta številka revije Mla- dika v letošnjem letu. Bogatijo jo član- ki s področja literature, umetnosti, zgodovine in aktualnosti. Naj se ve- seli vse stvarstvo je naslov uvodnega prispevka, ki ga je napisal Damijan Hlede o jubileju in njegovem pome- nu za moralno življenje kristjanov. Za- tem je članek urednika revije Marija Maverja o tržaški radijski postaji. Mladika se je v tej številki poklonila pokojnemu pesniku Vinku Beličiču tudi z zadnjim intervjujem, ki ga je le nekaj ur pred smrtjo imela progr- amistka na Radiu Trst A Loredana Gec. Objavljen je tudi intervju s pokojnim misijonarjem Jožetom Cukaletom, ki ga je pripravila Ines Škabar, tudi pro- gramistka na Radiu Trst A. Mladika objavlja tudi novelo Magdalene Rous *Sodniška zgodba*, pesnica Bruna Per- tot pa je zopet prispevala razmišljanje za rubriko *Vrtnarjeva pesem*. V rubri- ki *Iz arhivov in predalov* piše Ivo Jev- nikar o uradnih priznanjih slovenske države za primorske padalce in o slo- vensnosti v Škrbini. Objavljeni sta tudi stalni rubriki *Antena in Mogoče vas bo zanimalo zvedeti, da...*, na koncu pa je več literarnih in likovnih ocen. Tudi tokrat je skupaj z Mladiko izšla njena mladinska priloga Rast.

PROBLEM SEDEŽA SREDIŠČA

VZS MITJA ČUK BREZ STREHE NAD GLAVO

Skoraj enak naslov je nosil članek, ki smo ga na straneh našega lista objavili pred dvema letoma, le da se je takrat končal z vprašajem. Tokrat vprašaja ni: od torka, 30. novembra, je Vzgojnozaposlitveno središče Mitja Čuk brez strehe nad glavo. Repentna občinska uprava namreč ni obnovila pogodbe, po kateri je VZS imelo začasni sedež v prostorih osnovne šole Alojz Gradnik na Colu, ker je prejela deželni prispevek za njihovo preureditev.

O vsem tem je bil govor na tiskovni konferenci v torek, 30. novembra, v osnovni šoli na Colu, na kateri sta spregovorili predsednica in tajnica Sklada Mitja Čuk Stanka Čuk in Jelka Cvelbar.

Začasno je bilo VZS tam že od leta 1994, ko je moralo zapustiti lastni sedež na Proseški ulici 131-133 na Opčinah, ker ni več ustrezal veljavnim predpisom, saj je bil - in je še - potreben popravil. Dežela je pred časom sicer odobrila prispevek za popravilo stavbe na Opčinah, a se je stvar zaustavila zaradi - po mnenju predstavnikov VZS in Sklada Mitja Čuk - negativnega mnenja Pokrajinskega urada tehnične službe in gradenj. Lani poleti pa se je prikazala možnost, da bi se VZS vselilo v opuščeno stavbo bivšega kopališča na Proseku oz. v čuvajevo hišo. Po dolgotrajnem opozarjanju, sestankih z občinskimi funkcionarji, sporočili slovenskim občinskim svetovalcem in čakanju na odgovore kaže, da se bo VZS lahko vselilo v tiste prostore, čeprav uradnega sporočila s strani občine Trst še vedno ni prejelo. Vsekakor je predvideno, da si predstavniki VZS skupaj s svetovalcema Igorjem Cancianijem in Silvanom Magnellijem ogledajo nekdanje proseško kopališče. To pa ne rešuje, vsaj kratkoročno ne, osnovnega problema: more-

bitni novi prostori bodo tudi potrebni vsaj najnujnejših del, tako da ni mogoče se vseliti vanje kar tako. Tako bo VZS v naslednjih dveh mesecih imelo svoje dejavnosti v privatnem stanovanju v dolinski občini in v prostorih Sklada Mitja Čuk na Opčinah. Steklo bo tudi sodelovanje z osnovno šolo Pinko Tomažič iz Trebč, tako da bodo vsaj nekaj ur na razpolago tudi tamkajšnji prostori. Kako pa bo potem, je neznanka. Ni pa še rešen problem, kam z opremo.

Poleg tega je prisoten tu še finančni problem, saj je na podlagi konvencije s tržaško občino krit le del stroškov, nekaj krije dežela, ostalo (okoli 30%) pa sami pri VZS in Skladu Mitja Čuk, tudi z bančnimi posojili, tako da ju sedaj bremeni dolg 90 milijonov lir. Glede plačevanja servisa je prišlo do nove konvencije za triletnje 1999-2001: servis naj bi bil plačan v celoti na osnovi letne šolnine, določene vzajemno med VZS in občino Trst kot referentom za vse ostale občine tržaške pokrajine. Do danes VZS še ni podpisalo konvencije. Denar je začel prihajati le od aprila in to samo od občine Trst in delno od občine Dolina, to pa je manj kot 50%. Tako v celotnem letošnjem letu pri VZS Mitja Čuk niso mogli delovati z občutkom stabilnosti in gotovosti.

IŽ

PREDSTAVITEV KNJIGE IN SLAVNOSTNA AKADEMIJA OB 90-LETNICI

GLASBENA MATICA JE STEBER NAŠEGA KULTURNEGA IN NARODNEGA ŽIVLJENJA

IVAN ŽERJAL

Spored slavnostne akademije, ki sta ga pripravila ravnatelj prof. Bogdan Kralj in predsednik umetniškega sveta Janko Ban, povezovala pa Nikla Panizon, so v prvem delu oblikovali gojenci šole GM iz vseh štirih šolskih sedežev (iz Trsta, Gorice, Špetra in Ukeva), ki so nastopili v domala vseh predmetih, ki se poučujejo na GM (klavir, trobenta, pozavna, harfa, harmonika, flauta in kljunasta flauta, kitara, solopetje, violina). V drugem delu pa so nastopile skupine, ki delujejo v okviru GM: Tržaški oktet (umetniški vodja Danilo Čadež), mešani zbor Jacobus Gallus (zbiorovodja Janko Ban) in godalni orkester (dirigent Peter Filipič). Zaključek večera je predstavljala Prešernova Zdravica v uglasbitvi tržaškega skladatelja Ubalda Vrabca za zbor in orkester.

Slavnostni govornik, predsednik GM dr. Drago Štoka, je poudaril pomen ustanove z nad 700 gojenci v pokrajini Trst, Gorica in Videm, 26 rednimi profesorji in upravnimi močmi ter številnimi drugimi sodelavci. GM, je dejal dr. Štoka, tudi pomembno prispeva k izgradnji mozaika celotne tukajšnje glasbene stvarnosti. Govornik se je zaustavil tudi pri napovedanem poddržavljenju dela GM, ki bi postal avtonomna sekcija tržaškega konservatorija Giuseppe Tartini. Pri tem, je dejal Štoka, si bodo pri GM prizadevali, da bodo v novih okoliščinah zares enakopraven dejavnik. Sicer je poddržavljenje neodločljiva nuja: v primeru, da

Glasbena matica je nepogrešljiv in odmeven steber kulturnega in narodnega življenja Slovencev v Italiji. Tako se je izrazil predsednik upravnega odbora dr. Drago Štoka na osrednji slovesnosti oz. slavnostni akademiji ob 90-letnici GM, ki je potekala v petek, 26. novembra, v veliki dvorani Kulturnega doma v Trstu. Akademija je predstavljala vrhunec praznovanj ob visokem jubileju te osrednje glasbene ustanove Slovencev v Italiji; le nekaj dni prej, v torek, 23. novembra, pa so v dvorani Narodnega doma v Trstu predstavili knjigo ob 90-letnici GM, ki jo je napisal dolgoletni ravnatelj prof. Gojmir Demšar.

bi zaščitni zakon ne bil izglasovan, bi morala italijanska vlada posredovati tudi s posebnim zakonskim odlokom ministrstva za šolstvo, kot je bilo svojčas že zagotovljeno, a se je zaustavilo zaradi zaščitnega zakona. Če v prihodnjem letu ne bo prišlo do poddržavljenja, bo GM spet v prilepi finančne stiske.

Praznične pozdravne besede je bilo slišati tudi iz ust državne sekretarke pri ministrstvu za kulturo Republike Slovenije Majde Širca, podpredsednika deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine Milosa Budina in tržaškega podžupana in odbornika za kulturo Roberta Damianija, medtem ko je tržaški prefekt De Feis poslal pisne čestitke,

krovni organizaciji SKGZ in SSO pa poslanico. Omeniti je tudi treba, da so petkovo akademijo omogočili podjetje Cremcaffé, družini Polioz in Lokar, Zadruga kraška banka in podjetje Eurosava ter cvetličarna Elena.

Kot že povedano, je bila nekaj dni pred slavnostno akademijo, točneje v torek, 23. novembra, še predstavitev knjige z naslovom *90 let Glasbene matice*, ki jo je napisal njen dolgoletni ravnatelj prof. Gojmir Demšar. O delu je spregovoril prof. Pavle Merku, ki je poudaril, da knjiga prerašča politični okvir in razprtje med Slovenci. Dejal pa je tudi, da je GM še vedno utešnjena tako med Rimom in Ljubljano kot tudi med krajev-

nimi mogočnejši, tako slovenske kot italijanske narodnosti. O svojem delu je prof. Demšar dejal, da je hotel prikazati prehojeno pot GM, o kateri upa, da se je v vsem tem času vraščala v kulturno ozračje slovenstva na Tržaškem in Primorskem, pa tudi v kulturno ozračje širšega tržaškega prostora. Predstavitev so popestrile glasbene točke, ki so jih izvedli gojenci in sodelavci GM.

Knjigo *90 let Glasbene matice* je izdala sama GM, uredil jo je prof. Bogdan Kralj (ki je tudi pozdravil prisotne na predstavitvi), oblikovala jo je Jasna Merku, tiskali pa so jo v tiskarni Graphart. Izid so omogočili SKGZ in SSO pa še ZKB in podjetje Eurosava.

MESEČNA KONFERENCA V NABREŽINI

"BOG DAJ ZDRAVJE!"

Prejšnji teden nam je nabrežinski župnik Bogomil Breclj pripravil pravo presenečenje. Na redni mesečni konferenci smo lahko prisluhnili predavanju prof. dr. Antona Prijatelja, ki nam je osvetlil našega blaženega škofa Antona Martina Slomška kot zdravstvenega vzgojitelja. Prof. Prijatelj, specialist za medicino dela, je napisal knjigo, v kateri analizira Slomškovo zanimanje za zdravje svojih ovčic. Knjigi je dal naslov *Bog daj zdravje!*, ki ga je povzel po Slomšku. Med zanimivim predavanjem v nabrežinski župnijski dvorani je pred za Nabrežino številno publi-

ko osvetlil zanimanje in predvsem pisanje našega blaženega o zdravju ter o tem, kako naj se vedemo, da preprečimo razne bolezni ali da jih zdravimo. Za marsikoga sta bila to Slomškovo zanimanje in znanje prava novost, zato smo gosti poslušali s še večjim zanimanjem; saj je Slomšek pred več kot stoletjem razumel važnost higiene, hrane in predvsem zmerne uživanja alkohola za zdravo življenje. "Po malem jej ino pij, ali rajši nič, dokler bolezni ne spoznaš... Vodo pij, in če je dobra, se boš ozdravil, ako ni kake posebne bolezni. Ne jemlji zdravil od vsake babe... popra ne žganji..." To je eno izmed vodil našega prvega blaženega, ki nam brez dvoma koristi še danes. S temi priporočili in še drugimi, sodobnejšimi, se je končal zanimiv večer, nakar smo si ogledali še nekaj diapozitivov Slomškovega rojstnega kraja.

NK

Zaradi preobilice prispevkov o aktualnih prireditvah bomo nekatere članke objavili prihodnjič. Bralce in sodelavce prosimo za razumevanje. / URED.

IN MEMORIAM

MILKO CIBIC

V nedeljo, 28. novembra, je na Tržaškem odjeknila vest, da je umrl dolgoletni proseški organist in pevovodja Milko Cibic. Pogreb je bil v torek, 30. novembra, na Proseku. Pokojnik je pred dobrih dvema mesecema dopolnil visok življenjski jubilej - 90-letnico rojstva. Ob tisti priložnosti smo tudi voščili slavljenca še na mnoga leta, ne sluteč, da je bil konec že tako blizu.

Milko Cibic se je rodil 11. septembra 1909 na Proseku. Prve glasbene osnove mu je nudil stric, Drago Cibic, takratni organist in pevovodja na Proseku. Glasbene tečaje je nato obiskoval v Cirilmetodovi šoli v Trstu v letih 1923-24, obiskoval pa je tudi zasebne lekcije pri znanem tržaškem skladatelju in dirigentu Viktorju Šoncu. Poleg tega je tudi sodeloval v domačem orkestru in pevskem društvu Anton Hajdrih. Leta

1929 je prevzel vodstvo cerkvenega pevskega zbora v Križu, kjer je tudi orgljal, v času fašistične diktature, ki je razpustila vsa slovenska društva na Primorskem, pa je domače pevce na skrivaj učil slovenske pesmi. Zaradi tega je bil sredi tridesetih let konfiniran v južno Italijo, po presledku, ko se je zopet vrnil domov in vodil kriški cerkveni zbor, pa so ga med 2. svetovno vojno fašistične oblasti aretirale, pozneje pa vključile v posebne bataljone.

Po vojni je sodeloval pri obnovitvi pevske dejavnosti na Proseku, kjer je vodil zbor pri domači prosveti in pomagal pri vodenju cerkvenega zbora. Še naprej je vodil cerkveno petje tudi v Križu, in sicer do leta 1957. Leto kasneje je dokončno postal organist na Proseku in je to službo opravljal, lahko rečemo, do konca, v zadnjih časih pa mu je pomagal tudi mladi Davo-

rin Starec. Milko Cibic je tudi stalno sodeloval pri pobudah Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Za svoje delovanje je v lanskem letu prejel kar dve priznanji: 26. septembra so mu v Cerkljah na Gorenjskem namreč izročili Cecilijino priznanje, 6. decembra pa je na 33. reviji ZCPZ, ki je bila v gledališču France Prešeren v Boljuncu, prejel priznanje te Zveze. Ravno na letošnji reviji ZCPZ pa so udeležencem naznanili njegovo smrt.

Milko Cibic je bil ena od tistih osebnosti, ki so s svojim delom in z redno prisotnostjo veliko pripomogle k ohranitvi in razvoju slovenskega cerkvenega in posvetnega petja

na Tržaškem. Prizadetim svojcem izraža sožalje tudi uredništvo Novega glasa.

Mirno je odšel naš preljudi

MILKO CIBIC

Za njim žalujejo žena Justina, hči Majda in sin Milko z družinama, sestra Vlasta in Anica ter brata Boris in Ivan z družinami, nečaki in bratranci.

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so ga v času bolezni obiskovali.

REVIJA ZCPZ V BOLJUNCU

SLOVENSKO ZBOROVSKO PETJE V TRSTU IN OKOLICI JE ŠE ŽIVO

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta je v nedeljo, 28. novembra, v Gledališču France Prešeren v Boljuncu priredila tradicionalno zborovsko revijo, ki so jo letos poimenovali *Pesem jeseni*.

Novosti letošnje izvedbe so bile: poimenovanje revije, nove skladbe, poudarek na slovenski ljudski ali narodni pesmi, kakor je to učil škof Anton Martin Slomšek, ki je bil letos razglašen za blaženega; pomembno je tudi, da so na letošnji reviji spet nastopili nekateri zbori in dva prvič.

Na odru se je zvrstilo enajst zborov in tercet Ver laetum. Zaradi bolezni je nastop odpovedal MePZ Igo Gruden iz Nabrežine. Koncert, ki sta

ga povezovala Nadja Roncelli in Tomaž Susič, je uvedel MePZ Mačkolje pod vodstvom Iva Lešnika. Ta zbor bo v nedeljo, 5. decembra, slovesno praznoval 50-letnico delovanja. Sledil je nastop MePZ Skala iz Gropade, ki ga vodi Herman Antonič. Nastopili so še MePZ Repentabor, vodi ga g. Tone Bedenčič, ponovno se je zbral MePZ Baroklje pod vodstvom Aleksandre Pertot, po večletnem premoru pa se je opogumil

MePZ Sv. Križ, ki ga vodi Albin Verginella, in lepo podal svoje pesmi. Prvi del je z vokalno dovršenim petjem zaključil omenjeni tercet. V drugem delu se je spored nadaljeval z nastopom MePZ Resonet z Opčin, ki ga vodi Aleksandra Pertot. Zapeli so nato zvesti prijatelji revije Fantje izpod Grmade, ki so pod vodstvom Iva Kralja nastopili na vseh dosedanjih 34 izvedbah. Z zanimivim sporedom Maličevih skladb se je

pod vodstvom Janka Bana predstavil MePZ Sv. Jernej z Opčin. MlMePZ Devin, ki ga vodi Herman Antonič, je dokazal, da se na Tržaškem pojavlja nov obetajoč zbor. Svoj krstni nastop pa je v nedeljo imel Tržaški mestni zbor, ki ga sicer sestavljajo izkušeni pevci raznih cerkvenih zborov. Zbor je zbrala in vodila Dina Slama, ki je za to priložnost tudi napisala dve skladbi, in sicer pesem *Gmajna* na Beličičevo besedilo ter ljudsko *Na oknu deva je slonela*. Kot zadnji je pred občinstvo stopil drugi zbor jubilar, to je MePZ Lipa iz Bazovice, ki obhaja 100-letnico delovanja, in pod vodstvom Tamare Razem dovršeno zaključil nedeljsko zborovsko revijo.

Med koncertom omenjenih zborov je ZCPZ med krajšo slovesnostjo podelila priznanja za dolgoletno delovanje na področju cerkvenega in svetnega slovenskega petja organistoma in pevovodjema Dalki Šturman Vecchiet in Tonetu Kostnapflu. Na reviji so se tudi poklonili spominu dolgoletnega proseškega organista in pevovodje Milka Cibica, ki je prav v nedeljo umrl. Zborovska revija ZCPZ *Pesem jeseni* 1999 je torej potrdila, da je slovensko zborovsko petje v Trstu in okoliških vaseh še živo. Tovrstni nastopi pa so lahko povod, da se delovanje teh zborov še poživijo in utrdi.

OBVESTILA

NIZ PETIH duhovnih večerov pred začetkom velikega jubileja 2000 bo sklenil jezuit p. Tomaž Podobnik v petek, 3. decembra, ob 20. uri v Marijinem domu v ul. Risorta 3. Njegovo predavanje nosi naslov: *Za novo življenje* (civilizacija ljubezni - kultura življenja). Toplo vabljeni.

ZVEZA CERKVENIH pevskih zborov in društvo Finžgarjev dom vabita na predstavitev zbirke Staneta Maliča *Zbori in samospeli* ter na razstavo likovnih oprem tržaškega slikarja Edija Žerjale. Prireditve bo v soboto, 4. decembra, ob 20.30 v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev vabi na pogovor z Viktorjem Blažičem ob izidu njegove knjige *Svinčena leta*, ki jo je izdala Mladinska knjiga. Srečanje bo v ponedeljek, 6. t.m., ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3.

TRŽAŠKO TAJNIŠTVO Sindikata slovenske šole obvešča osebe, ki so se prijavile na redni natečaj za dosego usposobljenosti za poučevanje na osnovnih šolah, da bo potekal pisni izpit 10. decembra 1999, ob 8. uri, na sedežu šole Žiga Zois, Vrdejska cesta, 13/2. Interesenti naj se predstavijo z veljavnim osebnim dokumentom.

V OKVIRU Gledališkega vrtiljaka bo v nedeljo, 12. decembra, ob 17. uri gostovalo v dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu Kulturno društvo Svoboda iz Deskel s predstavo *Cipek in Capek*. Režija Mojca Petelin.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca toplo vabi k duhovni pripravi na Božič in na prihod jubilejnega leta 2000, ki bo v petek, 17. decembra, ob 16. uri pri šolskih sestrah v ul. Delle Doccie 34 pri Sv. Ivanu v Trstu.

ČESTITKE

Na svet je privekal mali

PRIMOŽ.

Srečnima staršema
Margi in Igorju iskreno
čestitata slovenska
župnijska skupnost in
cerkveni pevski zbor
od Sv. Ivana.

Ob rojstvu malega

PRIMOŽA

izrekajo Margi in Igorju
iskrene čestitke vsi
Žerjalovi, ki Primožu
voščijo, da bi zrastel
v zdravega in
krepkega fanta.

Čestitkam in voščilom se
pridružuje tudi Novi glas.

DAROVI

ZA SVETO goro v čast Mater Božje za srečno vrnitev Meri 100.000 lir.

OB DESETLETNICI smrti pokojnega moža daruje sestrčna Meri 100.000 lir za misijonarja brata Bajc.

FRANC SAKSIDA ob prodaji znamk: 150.000 lir za zdravila redovnikom kamiljancem, ki delujejo med gobavci v Burkini Faso.

V SPOMIN na prof. Vinka Beličiča darujejo Janezovi kolegi z Radia Trst A 420.000 lir za Sklad Dušana Černeta.

SOŽALJE

Zveza cerkvenih pevskih
zborov žaluje za
prijateljem, organistom
in pevovodjem
MILKOM CIBICEM
in se spominja s
hvaležnostjo njegovega
dela za slovensko petje
na Tržaškem.

IZDAJA ZGOŠČENKE IN SLAVNOSTNI KONCERT

PRAZNOVANJE 50-LETNICE MePZ MAČKOLJE

NIKO TUL

V letu, ki se počasi izteka, slavi mešani pevski zbor Mačkolje svoj zlati jubilej, petdeset let neprekinjenega pevskega delovanja.

Praznovanja so pevke in pevci ter odborniki Prosvetnega društva Mačkolje, v sklopu katerega zbor deluje, uvedli meseca maja s *Prvim zamejskim pevskim maratonom*. Trud, vložen v pripravo in izvedbo zamisli o pevskega srečanju na prostem, so poplačale nadvse pozitivne ocene o uspehu pobude. Na "maratonu" je nastopilo 22 pevskih sestavov, kar pomeni skupno nad 400 pevki in pevcev. Vsi prisotni so menili, da "bi bilo zelo lepo, če bi postal »maraton« vsakoletna, tradicionalna prireditev". Pohvale o "maratonu" so dale članom zbora novega zagona. Od junija do oktobra so pevke in pevci intenzivno vadili pod vodstvom sedanjega zborovodje Iva Lešnika. Vajam so sledila snemanja pesmi za prvo zgoščenko zbora. Posneto zvočno gradivo so obdelali v studiu LFK v Kopru. Končni izdelek nosi naslov *Dober večer, Bog daj!*. Sestavlja ga 13 pesmi iz novejšega reperto-

arja zbora, v katerih je zaobjeta njegova duša. Tu so posvetne in nabožne skladbe, priredbe ljudskih napevov in umetne pesmi, ki segajo od renesanse do sodobnejših glasbenih prijemov.

Petdeset let neprekinjenega delovanja predstavlja zelo dolgo dobo, v kateri so zaobjeti večji in manjši pripetljaji, začetne težave, vzponi in padci, pomembni mejniki in neznatni dogodki. Vse to tvori zgodovino zbora. O tem, a predvsem o desetih letih in pevcev, ki so šli skozi vrste zbora, o zborovodjih, ki so si predali taktirko, ter o pesmih, ki so obogatile repertoar zbora, piše kulturna delavka in pevska zagnanka Ljuba Smotlak v zborniku *Naša pesem*

je srca odmev - 50 let cerkvene in društvenega mešanega pevskega zbora Mačkolje. Publikacijo bodo pevci in člani Prosvetnega društva Mačkolje predstavili v četrtek, 2. decembra, ob 20.30 v dvorani vaške Srenjske hiše. Delo avtorice in vsebino zbornika bo osvetlil publicist Marko

Tavčar. Praznovanje bo doseglo višek z jubilejnim celovečernim koncertom. Pevski praznik z naslovom *Dober večer, Bog daj!* bo obenem priložnost za predstavitev istoimenske zgoščenke. Koncert bo v nedeljo, 5. decembra, ob 17. uri v občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu. Slavnostni trenutek bo s svojimi besedami obogatil prof. Janko Ban, pevovodja in glasbeni urednik na radijski postaji Rai Trst A. Pevke in pevci mešanega pevskega zbora Mačkolje želijo praznovati z vsemi svojimi bivšimi zborovodji. Povabili so jih, da bi spet stopili na oder in vodili zbor pri izvajanju ene skladbe. Na ta način želijo sedanjim, predvsem mladim, člani zbora ohraniti živo vez s pevske koreninami sestava.

Vsem gre vabilo, da se prihodnji četrtek in nedeljo pridružijo praznovanju mačkolijskih pevki in pevcev.

**TRŽAŠKA
KNJIGARNA**

V DECEMBRU PROMOCIJA
SLOVENSKE KNJIGE

Lepa knjiga v prave roke!

PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

DOBER VEČER, BOG DAJ!

JUBILEJNI KONCERT OB PETDESETLETNICI
NEPREKINJENEGA DELOVANJA
MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA MAČKOLJE

ZBOROVODJA

Ivo Lešnik

SLAVNOSTNI GOVORNIK

prof. Janko Ban

Med koncertom bodo pevke in pevci mešanega zbora predstavili tudi svojo prvo zgoščenko z naslovom *Dober večer, Bog daj!*

V nedeljo, 5. decembra 1999, ob 17. uri v občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu.

MARIJINA DRUŽBA MARIJE MILOSTLJIVE V TRSTU

bo na praznik Brezmadežne, 8. decembra, proslavila
100-LETNICO SVOJE USTANOVITVE

Ob 16.30 bo v kapeli Marijinega doma, ul. Risorta 3, slovesen blagoslov, nato v dvorani **Večer Slomškovih pesmi** in izvedbi Združenega zbora ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta.

LEPO VABLJENI!

EGIPT, BOLGARIJA IN RIM

POTOVANJA Z NOVIM GLASOM V LETU 2000

PRVO POTOVANJE bo od 15. do 22. februarja v Egipt. Potovali bomo z letali linije Alitalia, z udobnim avtobusom in križarili z luksuzno ladjo po Nilu. Ogledali si bomo faraonske spomenike, egipčanske piramide in sfingo, egipčanski muzej v Kairu, kjer so shranjeni najdragocenejše umetnine in zakladi. Obiskali bomo tudi krščanske koptske samostane iz prvih stoletij krščanstva, ki so se ohranili vse do danes in v njih živijo še menihi. Ogledali si bomo veliki assuanski jez in kamnolom granita z nedokončanim obeliskom. Občudovali bomo bujno naravo ob Nilu in spustili se bomo v Dolino kraljev. Ob koncu bomo obiskali največji bazar na svetu v Kairu. Podroben spored dobite na upravi Novega glasa. Potovanje bo 2. februarja, ker je takrat najbolj primeren letni čas. Tam je prava pomlad, ob severnem Nilu pa že poletje.

DRUGO POTOVANJE bo od 8. do 15. junija v Bolgariji. Obis-

kali bomo zgodovinske znamenitosti, Rilski samostan in druge spomenike iz preteklosti in sedanjosti. Po dolini vrtin - takrat bodo v cvetju - do Burgasa in Varne ob Crnem morju: Bolgarija nas vabi s svojo lepoto in zanimivostmi. Potovanje bo z letalom in udobnim avtobusom po Bolgariji.

TRETJE POTOVANJE pa bo romanje v Rim v začetku septembra. Tudi o tem bomo še poročali. Tehnično izvedbo vseh potovanj bo opravila potovalna agencija IOT iz Gorice.

Priporočamo čimprej vpisovanje za Egipt, najkasneje do 30. decembra letos. Pri vpisu na račun 300.000 lir. Starejšim in bolnim osebam potovanja odsvetujemo. Na potovanju so vsi deležni zdravstvenega zavarovanja in zavarovanja za prtljago. Vsak udeleženec mora imeti veljavni potni list, ki ne zapade med bivanjem v Egiptu. Poskrbljeno bo tudi duhovno vodstvo.

SKRB ZA VSESTRANSKI RAZVOJ VASI IN NJENE SKUPNOSTI

V četrtek, 25. novembra, je bil v župnijski dvorani A. Gregorčič v Štandrežu redni letni občni zbor Prosvetnega društva Štandrež. Udeležilo se ga je lepo število članov in predstavnikov drugih društev (ZSKP, ZCPZ, društva Filej, Jadro, Rupa-Peč, Sabotin, Sedej, športno društvo Juventina) ter predstavnica rajonskega sveta.

O razvejanosti dejavnosti je poročala tajnica Martina Nanut. PD Štandrež beleži uspešno nastopanje dramske skupine, ki se je v zadnjem letu predstavljala na odrih Goriške, Tržaške ter Koroške in Slovenije s šestimi predstavami in je na festivalu v Mavhinjah odneslo kar štiri nagrade. Pri društvu je pomembna tudi zborovska dejavnost v mešani sestavi. Pod vodstvom Tiziane Zavadlav je štandreški zbor sodeloval pri raznih prireditvah v domačem kraju in na drugih zborovskih prireditvah. Pel je na Cecilijanki, revijah Primorska poje in Koro-

ška poje v Celovcu. V okviru pobude *Spoznavajmo domače ustvarjalce* je društvo priredilo razstave domačih umetnikov Viljema Zavadlava, Dimitrija Brajnika in Ivana Zottija. Za vaško skupnost so pomembne tudi prireditve ob dnevu slovenske kulture in Prazniku miru in prijateljstva, ki jih društvo Štandrež prireja v sodelovanju s Kulturnih društvom Oton Župančič in drugimi vaškimi organizacijami. Med poletnimi prireditvami je Praznik špargljev najpomembnejši. Štandreški igralci in pevci so sodelovali tudi pri opereti *Hmeljska princesa*, ki jo je v oktobru postavila na oder Kulturnega centra Lojze Bratuž ZSKP. Predsednik Damjan Paulin je v svojem posegu poudaril nenadomestljivo vlogo društva pri ohranjanju slovenske besede in slovenskega značaja vaške skupnosti, v katero se vedno bolj vsiljuje dvojezičnost. Sodelovanje z osnovno šolo

je potrdilo pomembno vlogo osnovnošolske mladine ob raznih prireditvah. Isto velja tudi za druge štandreške organizacije, ki morajo skupno nastopati v obrambo slovenstva v Štandrežu, ki jo zadnje čase hudo ogrožajo posegi goriške občine. O vlogi mešanega pevskega zbora in o potrebi po večji angažiranosti mladih je spregovorila Tiziana Zavadlav.

Blagajniškemu poročilu Luciana Pavia in nadzornika Iva Češčuta so sledile volitve novega odbora, ki ga sestavljajo: Dimitri Brajnik, Marko Brajnik, Marjan Breščak, Lucijan Kerpan, Martin Marušič, Jordan Mučič, Martina Nanut, Damjan Paulin, Lucijan Pavio, Danijela Puja, Aleksandra Schettino, Viktor Selva, Božidar Tabaj, Silvan Zavadlav in Tiziana Zavadlav. Nadzorni odbor pa sestavljajo: Ivo Češčut, Marijo Mučič in Irena Nanut.

SREČANJE Z GLASBO

ZBOR BRATUŽ ZABLESTEL Z GLASBO DANILA FAJGLJA

Kdor se je v soboto, 27. novembra, udeležil Srečanja z glasbo, ki sta ga priredila SCGV Komel in Arsatelier pod oboki cerkve sv. Ivana v Gorici, je lahko ostal dvakrat prijetno presenečen. Prvič zato, ker je vsaj malo spoznal širši krogom malo poznano glasbo Danila Fajglja (1840-1908), drugič pa zato, ker je kar obstal pred kakovostjo mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž, ki je s samostojnim koncertom zablestel in dokazal, da je v nekaj letih trdega dela dosegel pravo prerobje. To, da ga s profesionalno taktirko vodi dirigent Stojan Kuret, očitno le nekaj pomeni.

Danilo Fajglj se je rodil v Idriji, deloval je na Dolenjskem, Gorenjskem, skoraj 20 let v Tolminu, zadnjih deset let pa je preživel v Gorici; orglal je v Biljah, Mirnu in na Travniku v Gorici. Vesten in skrben učitelj, dober pedagog, zborovodja in publicist je kot izjemno talentiran samouk daleč prekašal tedanje slovenske organiste in se je izkazal z obsežnim opusom kot produktiven skladatelj zlasti cerkvene glasbe. V času zagnanega domoljuba in oživiljanja narodnega duha je bil tudi med soustanoviteli goriškega Cecilijanskega društva. Pri njem se je izučilo tudi nekaj poznejših markantnih kulturnih osebnosti, organizator in glasbenikov (Vodopivec, Komel), ki so močno zaznamovali primorski glasbeni milje in so prek svojih idejnih dedičev prinesli njegove umetniške zamisli v nepretrgani verigi do današnjih dni. Srečanje z glasbo, s katerim je hotel SCGV Komel ovrednotiti Fajgljevo delo, je ponudilo nabozne vokalne skladbe, harmonizacije ljudskih pesmi in nekaj orgelskih skladb. Na orgle je toccato, tri fuge, preludij in fugo ter Alelujo odlično interpretirala Mirjam Furlan ter tako orisala Fajglja kot spretnega snovalca teh zahtevnih oblik, ki jih je tudi mojstrsko razvil z novimi kompozicijskimi elementi. Biser spevne polifonije predstavlja *Ave Maria*, maša *Veni sponsa Christi* pa je izzvenela kot nabito čustvena in dovršena stvaritev. Tudi skladbi *Beata es, Virgo Maria* in *Ascendit Deus* za dvo-glasje je ženski del zbora ob orgelski spremljavi zelo dobro odpel. Na koncu je zbor zapel še šest božičnih skladb iz zbirke *Cerkvene pesmi, nabrane med slovenskim ljudstvom*, ki vsebuje tolminske ljudske napeve. Fajgljeva glasba daje s svojim lirčnim melosom gotovo najprej veselje samim izvajalcem, pravi užitek pa poslušalcem. To še toliko bolj, ker jo je izvajal zbor, katerega pevci "dihajo skupaj", njihovi glasovi so zlit v soliden in kvaliteten sestav, ki je lahko v velik ponos ne le goriškemu, ampak sploh slovenskemu zborovstvu.

DD

GALERIJA ARS / DVE KNJIŽNI NOVOSTI

PREGARČEVI VERZI IN RAZMIŠLJANJA

IVA KORŠIČ

V prostorih Galerije Ars v Katoliški knjigarni na Travniku sta se v petek, 26. novembra, oglasili poezija in vezana beseda Aleksija Pregarča, zamejskega pesnika, igralca in kritičnega spremljevalca kulturnega utripa v zamejstvu, Sloveniji in zdomstvu. S svojimi pesmimi je namreč prepotoval pol sveta. Pred nedavnim sta izšli dve njegovi knjigi: trojezična zbirka poe-

zij *Moj mali veliki svet* pri založbi Mihelač in *Blagi izzivi s podnaslovom 30 let zapazanj*, ki sta jo izdali založba Branko in Jutro. Obe sta doživeli že vrsto predstavitev v zamejskih društvih in v Sloveniji in o njih smo že brali v našem časopisu. V imenu organizatorjev je gosta, Pregarča in prof. Ester Šferco, pozdravila prof. Lojzka Bratuž. Poslušalce je med drugim spomnila, da je Pregarč letos prejel za prav te objavljene poezije nagrado na mednarodnem pesniškem natečaju Trst Etnijepoezije.

Literarni večer je uvedla Sara Rustja, učenka SCGV E. Komel v razredu klavirskega mojstra Sijavuša Gadžijeva. Zlahten glasbeni trenutek je prepustil besedo prof. Šfercovi, ki je v klenih mislih predstavila najprej pesniško zbirko, zatem pa še Pregarčeva razmišljanja v prozi. Povedala je, da njegova poezija tolikrat ni le vase izprožena izpoved, ampak se usmerja v vesoljnost; pesnikov svet "postaja last vseh, glas in vest, občutje in pričevanje ljudi in okolja". *Blagi izzivi* pa prinašajo misli oz. zapazanja, s katerimi je bil Pregarč prisoten v zadnjih tridesetih letih v raznih časopisih. Zbrani so članki, intervjuji, govori, predavanja, eseji. Skupni imenovalec teh zapisov je, kakor je dejala Šfercova, nekakšen čas dokazov, da je bil avtor na pravi poti. Jedrnato, a izčrpno predstavitev obeh knjig je dopolnil avtor sam z branjem nekaterih pesmi in odlomkov, katerim je pridal še svoje opombe.

UDELEŽENEC

P.S. Pričakovali pa bi, da se slovenski zbor iz matične domovine v našem prostoru predstavi s koncertnim listom v slovenskem jeziku...

ŽUPANI PONOVO IZGUBILI PRILOŽNOST

Po junijskih upravnih volitvah na Goriškem se je na veliko govorilo o tem, da so bili v skoraj vseh občinah goriške pokrajine izvoljeni ali potrjeni župani, ki politično spadajo v levo sredino. Za opcijo leve sredine se je na volilnih preizkušnjah odločila tudi SSK, saj je bil zanjo doslej značilen bolj odprt odnos do slovenske manjšine ter, ob spoštovanju specifičnih interesov, treznejša politika planiranja prihodnosti, ki nam ponuja v naslednjih letih epohalne spremembe.

V torek pa so omenjeni levosredinski predstavniki po dolgi, mučni in neprijetni razpravi na Konferenci županov "vzeli na znanje", da namerala dežela, česar gotovo ni prikrivala precej časa, preseliti goriško bolnišnico v strukturo Janeza od Boga. Po večurnem iskanju najprijaznejše definicije o tem, kako bi povedali, da župani goriške pokrajine ne nameravajo osporavati deželni zdravstvenemu planiranju, so skoraj soglasno sprejeli omenjeni dokument. Proti sta glasovala le župan iz Morara in odbornica števerjanske občine.

SSK meni, da se je slovenska predstavnica vedla oportuno, dosledno in preudarno, saj se v dokumentu zelo površno govori o čezmejnem sodelovanju s šempetrsko strukturo, kar SSK, in do včerajšnjega dne tudi leva sredina, zagovarja. Menimo namreč, da predstavljata selitev bolnišnice iz ul. Vittorio Veneto ohranitev zdravstvene strukture ter opeharjenje čezmejnega sodelovanja, ki bo oteženo in dejansko izničeno, vsaj v obliki, ki jo podpira Enotni odbor za zdravstvo in s katerim SSK soglaša. Sprašujemo se nadalje, zakaj sta se

predstavnik ostalih dveh slovenskih občin vedla drugače in glasovala v prid omenjenemu dokumentu. Oportuno bi bilo, da bi zgledu števerjanske predstavnice sledila tudi druga dva slovenska predstavnika na Konferenci županov, ki pa sta podprla dokument.

Odstopanje, kompromisi med različnimi interesi, ki jih branijo sami župani, ter tiho prilagajanje temu, kar ponuja deželni načrt, ne bodo prinesli zaželenih pozitivnih razpletov na zdravstvenem, pa niti na drugih področjih.

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO SSK

ALI NAS KOALICIJSKI PARTNERJI DOBRO POZNAJO?

Krožek za družbeno-politična vprašanja A. Gregorčič vabi v petek, 3. decembra, na večer, ki ga bodo posvetili odnosom med večinskim narodom in slovensko narodnostno skupnostjo na Goriškem. Italijanski politiki leve sredine bodo spregovorili o tem, kako poznajo slovensko manjšino ter kako gledajo na naše probleme in želje. Srečanje bodo oblikovali, ob moderatorki Eriki Jazbar, načelnik skupine Olike v goriškem občinskem svetu dr. Ario Rupeini, inž. Bruno Crocetti, ki bo spregovoril v imenu Demokratov, ter inž. Alessandro Bon, načelnik skupine Zelenih ter pokrajinski odbornik. Večer bo potekal v italijanskem jeziku. Odsotnost predstavnikov institucionalne levitice pri oblikovanju večera ni politične narave, ampak organizacijske. Pri izbiri so se prireditelji omejili na politične sile, ki nimajo slovenskih sekcij, ki bi jim posredovale potrebne informacije.

ZADNJA PRAVLJIČNA URICA V TEM LETU

"Starostna stopnja" malčkov, ki zahajajo na otroške urice, se vidno niža. Na drugem pravljicnem popoldnevu je bilo v prijazni mladinski sobi Feiglove knjižnice v Gorici med približno 30 otroki največ cicibančkov iz vrtec in še mlajših dolgohlačnikov. Zaradi tega je opazno manjše neposredno sodelovanje otrok pri pravljicnem dogajanju. Moramo pa sicer povedati, da se je tokratna pripovedovalka Maja Kragelj, ki obiskuje zadnji letnik pedagoškega liceja Gregorčič v Gorici, dobro izkazala. Novost letošnjih uric, ki slavijo desetletnico vedrega sobivanja s pravljico, je prav ta, da zgodbo pripovedujejo mlade študentke. Pravljica *Čarobne sarni* je v Majini pripovedi stekla gladko in razločno. Knjižničarka Breda je medtem razobesila risbice živalic, ki so jih narisali otroci. Mali poslušalci so prejeli spominek na pravljico doživeti, živobarvni škorenjček, ki ga bodo lahko obesili na božično drevesce.

V ZNAMENJU MLADE VITALNOSTI

KRMINSKA JESEN

HARJET DORNIK

Kot za stavo, pri kateri ni dovoljeno popustiti za nobeno ceno, je ponosna krminka skupnost vedno bolj prisotna v javnosti z najrazličnejšimi oblikami družbenega izražanja, naj gre za oživljanje slovenskih navad ali za zahtevnejše kulturne pobude. Na tem zahodnem braniku slovenstva se temu poslanstvu predaja z novo zavzetostjo in kar eksponencialnim zanosom. K temu prispevajo mlajše moči, ki se vključujejo ali drugače živo sodelujejo s Kulturnim krožkom briške mladine Krmin-Plešivo. Predstavnica Elena Orzan, ki s svojo vitalnostjo oživlja in spodbuja delo okoli sebe, nam je spregovorila o letošnjih jesenskih pobudah.

Pomembni dogodek za skupnost je bilo vsakoletno gostovanje gledališke skupine. V sredo, 24. novembra, so povabili v obnovljeno krminko občinsko gledališče igralce PDG Nova Gorica, ki se zelo radi odzovejo njihovu vabilu, z zabavno Ružantejevo *Muhco*. Druga pobuda v teku je *Delavnica Plešivo*. Elena že mesec dni zbira vsak ponedeljek in soboto popoldne v plešivski šoli skupino petnajstih otrok, od petletnikov do večjih osnovnošolcev, in skupno z učiteljico Manuella Graunar izdelujejo božične okraske iz reciklirane nega blaga: iz plastenk, jogurtnih lončkov, odpadnega staniola, raznovrstnih škatel za mleko in čevlje ipd. Z izdelanimi in pobarvanimi predmeti bodo okrasili smreko, dar Joška Sirk, ki jo bodo prvi teden decembra dvignili pred šolo. Po krašenju se bodo ob njej tudi praznično povseli. Otroci pripravljajo tudi voščilnice za prodajo. Izkupiček bodo namenili UNICEF-u ali združenju Zdravniki brez meja. Še prej bodo v soboto, 4. decembra, vsi pričakali sv. Miklavža v krminskem vrtcu pri sestrah. Tam so prostori večji od šolskih in se lahko v njih zbere večja skupina otrok.

Člani krožka razmišljajo tudi za prihodnje mesece. Januarja se bodo srečali na že tradicionalnem Slovenskem večeru v Sirkovi restavraciji,

na katerem se zbere skoraj vseh sto in več krminskih in plešivskih domačinov. Ob odlični hrani bodo kot vsakič na vrsti tudi skupinske igre, kabaret in harmonika.

V krožku načrtujejo še puštni voz za malčke, da se bodo lahko otroci po poti Plešivo-Ceglo, ki jo sicer vsako leto prehodijo, letos udobno peljali. Voz naj bi kar sami otroci pripravili.

Ob takem zanosu lahko prijazni krminski skupnosti le čestitamo in voščimo, da bi uspešno zakorakala v leto 2000 in ponosno vztrajala še naprej.

SPOMIN NA CELSA MACORJA

Pred enim letom smo se tudi v našem listu poslovi od goriškega književnika in publicista Celsa Macorja. Napisali smo, da je bil prodoren mislec, navezan na furlansko kulturno tradicijo in tudi zato pozoren na Slovence, ki živimo na Goriškem. Med nami je imel veliko prijateljev, sodeloval je z našimi izobraženci in politiki. Prejšnji ponedeljek je bila spominska slovesnost ob prvi obletnici Macorjeve smrti in 40. obletnici Študijskega centra "sen. Antonio Rizzatti". Družbeno angažirano goriško ustanovo, ki svoja stališča posreduje tudi prek revije *Iniziativa Isontina*, preveva danes Macorjevo duhovna dediščina. Zato so med večerom predstavili zajeten zbornik Macorjevih zapisov z naslovom *Identità e incontri*, ki ga je izdal in uredil založnik, germanist in književnik iz Bračana pri Krmini Hans Kitzmüller. Sodelovali so številni izobraženci, med njimi tudi Sloven-

OBISK PRIJATELJEV IZ LJUBLJANE

SLOVENŠKI KATOLIŠKI IZOBRAŽENCI PRI NAS

Dr. Peter Vencelj, predsednik Slovenskega društva katoliških izobražencev, nekdanji slovenski minister in kasneje državni sekretar za Slovence po svetu in v zamejstvu ter naš dobri prijatelj, je v soboto, 27. novembra, pripeljal na Goriško skupino mladih slovenskih katoliških izobražencev iz Ljubljane. Najprej so šli v Štandrež, kjer jim je župnik Karlo Bolčina predstavil vaško skupnost in krajevno cerkev; spregovoril jim je tudi o slovenskih vernikih in krajevni Cerkev pri nas. Dr. Damjan Paulin je že v Štandrežu spregovoril o krajevni zgodovini

in o vaškem društvu, nakar je skupino vodil v Gorico, kjer so si najprej ogledali Kulturni center Lojze Bratuž. Dr. Paulin je udeležencem izleta orisal delovanje Kulturnega centra, medtem ko sta načelnika skavtske organizacije Katja Tommasi in Ivo Cotič spregovorila o skavtizmu pri nas. Naš tednik je udeležencem predstavil časnikar Jurij Paljk. Po ogledu centra Bratuž so izletniki šli v Kulturni dom, ki jim ga je predstavil ravnatelj Igor Komel, nakar so se odpravili v Števerjan, kjer so spoznali briško vas in pokosili.

KRATEK POUČNI IZLET PRVOŠOLČKOV IN TRETJEŠOLCEV

Dne 17. novembra sose učenci prvega in tretjega razreda OŠ O. Zupančič in F. Erjavec z učiteljicami in učiteljem odpravili na dopoldansko poučno ekskurzijo v Gradeško laguno. Mudilo se jim je si ogledati ptice, ki prezimujejo v tamkajšnjih močvirjih. V naravnem parku otoka Cona jih je sprejel prijazen Dominik in jim z jasno razlago v slovenskem jeziku prikazal življenje v močvirskem svetu. Najprej so videli krepke, sanjsko lepe, bele konje, med katerimi je bil tudi siv osliček. Med hojo po blatnih stezicah so lahko odkrivali zanimive vodne ptice. V Val Cavanata so žal morali elegantne labode grbce, divje race in njivske gosi občudovati zaradi dežja kar sede v avtobusu. Le učiteljica Mirka se je približala labodom in jim dala nekaj kruha. Otroci so se vrnili v učilnice okrog poldan in bili zadovoljni nad "naravoslovnim" izletom, ki ga je finančno podprl Odbor staršev goriškega ravnateljstva. Le-ta si pač prizadeva nuditi pomoč, če je le mogoče, pri takih šolskih pobudah. (IK)

ca prof. Lojzka Bratuž in Marjan Breclj. Več govornikov je pred številnim občinstvom osvetlilo Macorjevo delo. O njem je Kitzmüller poudaril veliko poštenost in zavračanje vsakršnih laži pri obravnavanju zgodovine. Pozdravil je tudi nadškof Dino De Antoni. Slišali pa smo tudi slovenski glas izza omizja. Senator Mitja Volčič je na lastno pobudo poveril prevod izbora Macorjevih poezij pesniku Juriju Paljku. Iz tega je nastala drobna knjiga z naslovom *Cui ciantaraja dopo di me? Kdo bo pel za menoj?*. Nekaj od teh z občutljivostjo za furlansko dušo prevedenih stihov je goriški senator prebral, nakar je izrazil željo, da bi bilo Macorjevo delo dosegljivo tudi Slovincem onkraj meje. To seme pa pada na rodovitna in zrela tla, saj so Furlani in Slovenci v preteklosti našli veliko priložnosti za medsebojno spoznavanje, tudi že obstajajo slovenski prevodi del furlanskih književnikov, med katerimi je Celso Macor. Kako bi hotelo biti drugače, ko nas s Furlani veže sožitje, pa tudi desetletja dolgo preziranje italijanskih politikov!

IDE

OBVESTILA

V PETEK, 12. novembra, je bila odprta v KC Bratuž razstava slikarja Etko Tutte. Odprta bo do 31. t.m. ob prireditvah.

V GALERIJI ARS v Katoliški knjigarni razstavljajo slovenske umetnice, ki ustvarjajo zunaj Slovenije, Tamara Burmicky, Taya Rozalija Knez Saule in Maja Pogachnik. Razstavo si lahko ogledate po urniku knjigarn.

NAPOVEDANA SEJA upravnega odbora ZSKP za 2. t.m. je prenesena na četrtek, 9. t.m., ob 20.30, na sedežu v Gorici.

SKRD JADRO bo priredilo miklavževanje v petek, 3. decembra, ob 17.30 v župnijski dvorani sv. Nikolaja v Trzinu. Poleg otrok iz vrtca in OŠ Romjan bo nastopila baletna skupina iz Sv. Križa. Na začetku bo predstavitev knjige *Naš koledar* društva Trzich.

SV. MIKLAVŽ bo obiskal štandreske otroke v nedeljo, 5. decembra. V župnijsko dvorano A. Gregorčič bo prišel ob 18. uri, kjer ga bodo otroci sprejeli s prizorčkom in petjem.

ACM GORICA vabi k maši za cerkevno edinost v ponedeljek, 6. decembra, ob 16.30 v Zavodu sv. Družine v Gorici.

SKD HRASST vabi na miklavževanje, ki bo v župnijski dvorani v Doberdobi v ponedeljek, 6. decembra, ob 18.30.

SV. MIKLAVŽ bo prišel v Rupo v ponedeljek, 6. t.m., ob 20. uri. Člani PD Rupa-Peč ga bodo pričakali z igrico *Kralj v časopisu*.

ŠTANDRESKA DEKANJA vabi po dva pastoralna delavca iz vsake župnije na srečanje, ki bo 9. decembra ob 20. uri v župnišču v Gabrijah ob Vipavi. Govor bo o jubilejnem letu 2000 ter o ljudskem misijonu leta 2001.

PRIJAVLJA SE silvestrovanje v telovadnici ob KC Lojze Bratuž. Prijavite se lahko na tel. št. 0481 536455.

SLOVENSKA USTANOVA v Gorici išče primerno osebo ali družino za službo hišnika. Informacije lahko dobite na tel. št. 0481 531445 v jutranjih urah.

V SREDIŠČU mesta Gorice, na Placuti 18, je na prodaj nepremičnina večje površine, ki obsega dvonadstropno stavbo z večjim dvoriščem. Zanimati se lahko ogledajo na sedežu Katoliškega tiskovnega društva v prvem nadstropju omenjene stavbe v uradnih urah (tel. št. 0481 533177, fax 0481 536978).

DAROVI

ZA CERKEV na Peči: N.N. ob zahvalni nedelji 50.000 lir.

70-LETNIKI sovođenjske občine za krvodajalce sovođenjske občine 75.000 lir in za cerkev na Peči 75.000 lir.

DRUŽINA PETEJAN v spomin na svoje rajne: za cerkev na Peči 50.000, za misijon g. Ivana Štante 50.000, za cvetje v cerkvi na Peči 50.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Franc Devetak v spomin na sina Damijana ob 28. obletnici 100.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: Nada Ž.Z. 35.000 lir.

SOŽALJE

Ob izgubi drage mame in none CVETKE izreka iskreno sožalje hčerka Meri, Silvi in Rajki, vnukom in zetoma, družina Drufovka.

KMEČKA BANKA PREDSTAVLJA KLAVDIJO VONČINO

V petek, 3. t.m., bo ob 18. uri v Kulturnem domu v Gorici predstavitev novega avtobiografskega romana *Confine Orientale* priznane goriške pesnice in pisateljice Klavdije Vončina, v založbi družbe Ibboskos Editrice. Pokrovitelj večera je Kmečka banka, ki vključuje petkovo predstavitev v sklop pobud ob 90-letnici svojega delovanja. Roman je zasnovan na dogodkih in zgodovinskih dejstvih, ki so se odigrali na zahodni meji Italije in ki jih je avtorica doživljala zelo občuteno. Sama obuja spomine iz mladosti in raziskuje svoj "mali izgubljeni svet". Avtorica je tudi poskrbela za prevod romana v slovenščino z naslovom *Meja na Vzhodu*, ki bo ravno tako predstavljen v petek.

Klavdija Vončina je v literarnih krogih dobro poznana, saj je že dosegla nekatera pomembna priznanja. Kmečka banka je kot pobudnik večera podprla delo goriške avtorice in s tem spet potrdila svojo občutljivost do krajevnega kulturnega dogajanja.

ARs

Vljudo vas vabimo na predstavitev nove knjige Jožka Šavlija

GALERIJA

SLOVENSKI SVETNIKI

Na večeru bodo sodelovali avtor, prof. Mirjam Bratina Pahor, ki bo delo predstavila, in založnik g. Humar. Katoliška knjigarna na Travniku, petek, 10. decembra 1999, ob 18. uri.

SCGV EMIL KOMEL IN ARSATIELIER

Srečanja z glasbo 1999/2000

ELEONORA

MEZZOSOPRAN Nora Jankovič
KLAVIR Nataša Kerševan
REŽIJA Diego De Brea

Berlioz, Wagner, De Falla, Prokofjev,
Saint Saëns, Čajkovski, Bizet

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, sobota, 11. decembra 1999, ob 20.30

PREDPRODAJA VSTOPNIC (tel. 0481 547569 ali 0481 532163)

CENA: redni 20.000 lir, znižani 10.000 lir
ZA STUDENTE IN MLADINO je še na razpolago abonma

ODER 90

pod pokroviteljstvom
KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

v sodelovanju s
SCGV EMIL KOMEL
in SLOVENSKO ZAMEJSKO SKAVTSKO
ORGANIZACIJO - GORICA

PRIŠEL BO, PRIŠEL,
SV. MIKLAVŽ

Za podrobnejše informacije se lahko obrnete na sedež Kulturnega centra Lojze Bratuž (tel. 0481 531445 ali 0481 536455).

V nedeljo, 5. decembra 1999, ob 16. uri, v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž.

ZDRUŽENJE
CERKVENIH
PEVSKIH
ZBOROV
GORICA

REVUJA
OTROŠKIH IN
MLADINSKIH
ZBOROV

GORICA,
8. DECEMBRA
1999,
OB 15. URI

KULTURNI CENTER
LOJZE BRATUŽ

PISMI UREDNIŠTVU

PRODATI ALI NE PRODATI
PLACUTO ŠT. 18?

Ta dopis je bil poslan že pred odgovorom KTD. (Ured.)

Nisem Goričan po rojstvu in nisem predvojni "Placutar", obiskovalec Placute, čeprav bi po starosti lahko bil, toda takoj po vojni od jeseni 1945 in vse do zgraditve Katoliškega doma je pa bilo moje prosvetno in politično udejstvovanje tesno povezano s Placuto št. 18. Tam sem bil v tistih letih z dušo in srcem in ni nič čudnega, da sem še danes čustveno navezan nanjo (sem pa že v letih 1942 in 1943 naletel na

ime Placuta, kot na nekaj posebnega, ko sem prihajal iz Ljubljane v Gorico po "legalni" poti in navezoval stike s sedaj že pokojnimi Kraljem, Kacinom, Kemperletom, Brumatom, Čukom, Novakom in drugimi). Na Placuti je bilo osredotočeno vse poveljno delovanje goriške katoliške plati: dobrodelno (UNRA, Vincencijeva konferenca); prosvetno-kulturno (dvoranica in oder Marijine družbe - edina dvorana na razpolago goriški slovenski katoliški skupnosti; obnovljeno Slovensko katoliško prosvetno društvo), glasbena šola Debenjak; politično (sedež Slovenske katoliške skupnosti; sejna soba Slovenske demokratske zveze); časopisno in tiskarsko (uredništvo in uprava Slovenskega Primorja in Katoliškega glasa; Mohorjeva družba); in ne nazadnje sedež pripravljalnega odbora za gradnjo Katoliškega doma. Še danes pod njeno streho domuje Nova glas in Mohorjeva.

Ta Placuta torej naj se prodaja, odtuji? Vse te stene so ne me priče, ki so v mračnih in težkih letih fašističnega raznarodovalnega pritiska videle, slišale in prikrivale toliko naših požrtvovalnih rojakov, ki so se, čeprav izpostavljeni nevarnosti, da jih fašistične oblasti zgrabijo in vržejo za zapele ali pa odpeljejo v konfinacijo, sestajali tajno ali javno in tam razpravljali in se odločali, kako obraniti in ohraniti na Primorskem slovensko misel in besedo.

Srce, čustvo, govori in spravlja: je prodaja potrebna? Ali res ni drugačne rešitve kot enostavna prodaja? Ne, to se ne sme zgoditi!

Lepo je odpor proti prodaji Placute zaradi čustvene navezanosti nanjo povedal Silvan Kerševan veni izmed prejšnjih števil Novega glasa. Zagotovo mu, da so še v Gorici ljudje, ki so čustveno vezani na Placuto in so proti prodaji.

Res pa je, da eno so čustva, drugo pa je stvarnost. In te je treba pogledati iz oči v oči. Kiriški posej, pa čeprav je še tako boleč, je včasih neizogibno potreben in nujen, da se prepreči smrt. Toda smo res prišli v tak položaj, da je prodaja nujna in neizogibna? Ali se je dovolj premislilo? Nehote nastane neposvečenim v poslovanje KTD vprašanje, zakaj je potreben tak drastičen ukrep in za kaj, za kakšen namen in zakaj se mudi. Ali zato, ker je z ustvarjanjem in gradnjo Kulturnega centra Lojze Bratuž okrog Katoliškega doma in v domu samem nastal nehoten dolg, ki ga je treba čimprej odplačati, če nečemo, da nas preveč na dolgo bremenijo pasivne obresti? Ali zato, ker se s popravilom oziroma obnovo Placute povezanimi stroški leti ne bi amortizirali v nekem zadosti kratkem času? Ali zato, da bi se s prodajo (in odtujitvijo!) obnavljalo in gradilo neke druge (npr. v stavbi na Travniku, kjer se nahaja Katoliška knjigarna, ali celo pri "koči" v Žabnicah)? Ali pa zaradi kakega drugega namena?

Pravijo: več glav, več misli. Ali se je o Placuti dovolj na širo-

ko razpravljalo? Na zadnjem občnem zboru KTD aprila letos (na katerem pa je bilo navzočih le malo članov-družbenikov) se je govorilo o Placuti in načrtih zanjo, pa ne v luči enostavne prodaje; sklenjeno pa ni bilo nič. Na nekem ne preveč širokem sestanku lanske leto je tudi bil razgovor o usodi Placute in mi ni znano, da bi prevladoval načrt o prodaji. Zato mislim, da bi bilo pametno, da bi se sklical izredni občni zbor vseh članov-družbenikov oziroma, še bolje, širši sestanek vseh družbenikov (KTD je družba z omejeno zavezo - S.r.l. - in tudi jaz sem njen član) in da bi bili vabljeni goriški (in tudi tržaški in morda še videmski) gospodarstveniki in strokovnjaki ter še drugi iz naših organizacij in društev, ki jim je pri srcu usoda naših nepremičnin. Vzeli bi v pretres predvsem Placuto, morda prav na podlagi izvajanj v članku dr. D. Hledeta, ki je izčrpno in pravno utemeljeno nakazal vrsto predlogov in rešitev! Popolnoma soglašam z izvajanjem dr. Hledeta.

Na podlagi tako široko zasnovanega razpravljanja bi šele odbor KTD oziroma občni zbor sklenil, kaj in kako napraviti s Placuto. Še tole. Pravzaprav nastane vprašanje, ko sem šele po Hledetovem članku prečital oglas KTD o prodaji: kdo pa je sklenil, da se prodaja? In kdaj je bilo sklenjeno? Obstaja o tem zapisnik? Kdo po statutu KTD pravomočno odloča o prodaji nepremičnin?

MARTIN KRANNER

SLOVO OD G. ADOLFA DORBOLOJA

PODUTANSKA ŽUPNIJA
IZGUBILA
DUŠNEGA PASTIRJA

ERIKA JAZBAR

Dne 25. novembra je bila cerkev Presvetega srca Jezusovega v Gorenji Mersi prejemajna, da bi se lahko v njej zbrali vsi verniki, prijatelji in znanci iz Nadiških dolin, ki so prišli, da bi izrazili poslednji pozdrav dolgoletnemu podutanskemu župniku Adolfo Dorbolaju. Priljubljeni duhovni pastir je umrl v videmski bolnišnici le nekaj dni prej, v torek, 23. novembra, po kratki, vendar hudi bolezni. Star je bil komaj 66 let. Somaševanje pri pogrebem obredu je vodil g. Diego Causero, nuncij Sv. sedeža, medtem ko je o pokojniku spregovoril msgr. Marino Qualizza, ki je doma iz Podutane (Sv. Lenart); mašo je obogatil tudi pevski zbor.

G. Adolfo Dorbolaj se je rodil leta 1933 v Lazah, v podbeneški občini. Omenjeno vasico marsikdo izmed nas pozna, ker je o njej bral v znamenem Cuffolovem dnevniku. Adolfo Dorbolaj je preživel svojo mladost v Lazah ravno v obdobju, ko je bil duhovni pastir g. Anton Cuffolo, Bevkov kaplan Martin Čeder-mac, ki ga je posebno vzljubil in mu postal drugi oče. G. Dorbolaj se nato študiral v videmskem semenišču in bil

posvečen v duhovnika leta 1959. Meseca oktobra istega leta je bil imenovan za kaplana v Podutani, kjer je bil takrat župnik g. Cracina. Slednjega so leta 1966 premestili v župnijo Buia, tako da je g. Dorbolaj prevzel njegovo mesto, tu je ostal do 28. oktobra letos, ko so ga zaradi slabosti prepeljali v videmsko bolnišnico. Oktobra letos je torej minilo 40 let, odkar je "pre Dolfo" kot novopečeni duhovnik prišel v župnijo, v kateri je tudi sklenil svojo zahtevno duhovnopastirsko službo.

G. Adolfo Dorbolaj ni zna- no ime širši slovenski javnosti, saj ni veljal za beneškega Čedermaca z razliko od beneško-slovenskih duhovnikov, ki plačujejo in so plačevali svojo jasno opredeljenost s kazenskimi prizivi ali še s čim hujšim. Med prebivalci Nadiških dolin pa je bil priljubljen, saj je veliko naredil za duhovno in družbeno-kulturno življenje teh krajev. Veliko je delal z mladino, ustanovil je cerkveni pevski zbor, skrbel je za obnovo cerkvenih objektov po potresi leta 1976, podpiral športna društva itd.

Bil je dober dušni pastir in priljubljena osebnost.

BENEŠKI
SLOVENC V
LJUBLJANI

Predstavniki beneških Slovencev so na ljubljanskem Inštitutu za slovensko narodopisje Znanstveno-raziskovalnega centra pri SAZU dne 26. novembra predstavili svojo založniško in izdajateljsko dejavnost, da bi z njo seznanili slovensko javnost pa tudi da bi opozorili, kako le-ta malo ve o kulturnem življenju Slovencev v Benečiji.

Predstavili so t.i. "beneško pomlad" v izdajateljski dejavnosti, ki se je začela v 70. letih z oblikovanjem domače slovenske inteligence na tem območju in z njenim iskanjem izhoda iz ekonomske in kulturne marginalizacije. V založništvu se je to izražalo z izhajanjem raziskovalnih del na socialnem, kulturnem in zgodovinskem področju ter vzpostavljanjem pedagogike in didaktike. Temu so sledile otroške knjige v slovenskem knjižnem jeziku in v beneškem narečju ter zbirke beneških ljudskih in avtorskih pesmi. Tem se je pridružilo še nekaj glasbenih kaset in zgoščenk. Med ljubljansko predstavitevjo se je pojavljalo vprašanje, kako te knjige približati slovenski javnosti. Po besedah predstavnic Mladinske in Študentske založbe v Sloveniji sicer obstaja zanimanje za tovrstno literaturo, vendar jo je na policah osrednjih knjigarn zelo težko dobiti.

ALPIN

BALKANU

JURIJ PALJK

V Gorici je bil minuli konec tedna mednarodni posvet o Balkanu z zapletenim naslovom Drugo Balkana, L'altro dei Balcani. Posvet, na katerem je tekla beseda o "drugem obrazu Balkana", kot se je izrazil neki udeleženec, je priredil Študijsko raziskovalni forum za kulturo v sodelovanju s Kulturnim centrom Stella Matutina in pod pokroviteljstvom goriške pokrajine. V dnevnem časopisu in drugih sredstvih javnega obveščanja smo zvedeli več o sami kroniki posveta; gotovo pa bo zanimiv tudi zbornik s posveta, ki ga organizatorji name ravajo izdati in bodo v njem objavljeni vsi posegi udeležencev posveta in tudi tistih, ki se simpozija o Balkanu niso mogli udeležiti, a so nanj vseeno poslali svoje eseje, razmišljanja, misli.

Jasno je, da je nemogoče strniti misli vseh udeležencev posveta v skromen zapis, a vseeno lahko rečemo, da je na posvetu prišlo do izraza predvsem to, da je na geografskem področju Balkana vseeno še ostala cela skupina, množica ljudi, ki se ni strinjala s sovražnostmi in z grozotami nedavnih vojn na Balkanu; da so še danes na Balkanu ljudje, ki kritično razmišljajo o sebi in o svoji vlogi na izmučenem področju balkanskega

polotoka, da obstaja torej tudi "drugo Balkana", kot so organizatorji zapisali v kratko predstavitev simpozija. Seveda se sedaj postavlja vprašanje, kje je bilo tisto "drugo Balkana", ko je začel divjati v posameznih republikah nekdanje Jugoslavije divji in neustavljivi nacionalizem, kje so bile te dobre sile in zakaj niso mogle zaustaviti požara, ki je kasneje zajel in skorajda požgal ves Balkan; kakšna je bila vloga katoliških in pravoslavnih cerkva in muslimanske verske skupnosti. Še in še je vprašanj, na katera najbrž nikdar ne bomo dobili zadovoljivih odgovorov.

Na raziskem posvetu, ki je bil razmeroma dobro obiskan, kar kaže na zanimanje za tematiko Balkana, je spregovorilo veliko predavateljev, ki so vsak na svoj način skušali prikazati problematiko na ozemlju, ki ga poznamo pod imenom Balkan. Seveda se je o Balkanu govorilo tudi kot o slabševalnem pojmu, ki ga ime Balkan gotovo ima. O tem je najlepše govorila Liljana Matković Vlašić že prvi dan posveta, ko je opisala, kako na Hrvaškem skušajo skoraj vsi zanikati naravno danost, da so postavljeni na Balkan. Željko Metešić, bolje poznani teolog

pod psevdonimom Jakov Jukić, je prodorno in z veliko mero avtokritike spregovoril o vzrokih, ki so privedli do vojne in sedanjega stanja na Hrvaškem, delu Balkana, ki bi to nerad bil, a je. Po njegovem je prav ideologizacija zgodovine in narodov kriva za polom na Balkanu; o Cerkvah pa je dejal, da se je na Hrvaškem prevečkrat obnašala predkoncilsko, da bi lahko temeljiteje posegla v napetosti na Balkanu. Jasminka Domaš je trpko ugotovila, kako razdiralno vlogo so na Balkanu odigrala sredstva javnega obveščanja in nasploh komunikacije; pretresljivo pa je bilo tudi poročilo-razmišljanje Petra Jevremovića iz Beograda, ki je z veliko mero pesimizma spregovoril o Balkanu v luči Evrope; njegovo poročilo je prebral Pavle Rak, srbsko-slovenski pisec, ker se Jevremović ni mogel udeležiti posveta; od srbskih oblasti namreč ni dobil vizuma za odhod v Italijo...

Še in še bi lahko naštevali, med drugim omenili vsaj besede Jakova Jukića, ki je dejal, da se na Balkanu sedaj ponovno pojavlja strah pred Evropo, a sam trdi: "Evropa ni preklestvo, samo človek je preklet, človek je slab; vloga kristjanov pa je v tem, da so poklicani v svet, da odpustijo!" Senator Mitja Volčič je med drugim dejal, da je na Balkanu postal tudi mit politična stvarnost, medtem ko je poslanec Prestamburgo kot

profesor ekonomije podal kratič gospodarski presek in ponovil besede svetega očeta, ko le-ta nenehno ponavlja, da se morajo spoštovati človečanske pravice, da mora kapitalizem postaviti v središčno točko svojih zanimanj človeka in ne dobiček, kot se sedaj dogaja. Pavle Rak je ugotovil, da na Balkanu skuša vsaka vlada prikazati svojega soseda kot sovražnika samo zato, da sama lažje vlada; Gorazd Kocijančič, ki je posvet vodil, pa je tudi ugotavljal, koliko nostalgije po nekdanji Jugoslaviji je še na Balkanu.

Čeprav se veliko ljudi, ki bi na goriškem posvetu morali govoriti, simpozija zaradi različnih težav ni moglo udeležiti, med njimi omenimo vsaj beograjskega nadškofa msgr. Franca Perka, sta študijska popoldneva v goriški pokrajinski palači pokazala, kako žgoča je tematika Balkana in še vedno nerešenih vprašanj na njem. Na posvetu je bilo jasno, da imajo na Balkanu gotovo veliko vlogo tudi ljudje, ki so bili na tak ali drugačen način prisiljeni molčati, ko se je pripravljala požar, ki je zajel res samo Balkan, a je tudi pokazal, kako krhka so razmerja v Evropi, katere del Balkan vsekakor je, ali, drugače rečeno: "Balkan je ogledalo Evrope, morda zares ogledalo, ki kaže izkrivljeno podobo, a vseeno ogledalo," kot je dejal eden od udeležencev posveta.

12

ČETRTEK
2. DECEMBRA
1999ŠE O
PLACUTI

Gospod urednik,

priznati moram, da z veliko zaskrbljenostjo spremljam polemiko okrog "Placute" v Novem glasu. Nisem zaskrbljen zaradi polemike same, saj je prav, da se o nadaljnji usodi imovine, ki je nastala po zaslugi in z žrtvami našega primorskega krščanskega ljudstva in nekaterih njegovih daljnovidnih predstavnikov, čimbolj odkrito in izčrpno razpravlja. Vtis pa imam, da "nasprotniki" rešitve problema, kakršno predlaga upravni odbor KTD, dejansko nimajo stvarnega alternativnega predloga, saj odlaganje ali čakanje na boljše čase gotovo nista nobena rešitev. Kot sem se sam prepričal, je stavba dotrajana in po mojem že danes ogroža predvsem svoje uporabnike in mimoidoče.

Odborniki KTD se gotovo zavedajo svojih odgovornosti in se morajo zato zavzemati za ureditev zadeve. Prodaja stavbe najboljšemu ponudniku je seveda najbolj preprosta in enostavna rešitev. Kar me pri nasprotnikih take rešitve še najbolj moti, pa je njihova neprikrita ihtavost, s katero zavračajo predlog upravnega odbora, zlasti pa odkrito pomanjkanje volje po konstruktivnem dialogu.

Potem ko smo slišali več zvonov (nekateri so tudi razglasili), menim, da prihaja v poštev tudi pri tej zadevi "privatizacija", kar pomeni, da bi stavbo odkupil eden ali več zasebnikov, ki bi jo tako preuredili, da bi v novih prostorih imeli svoje pisarne in urade, morebitna stanovanja pa prodali ali dali v najem mladim SLOVENSKIM družinam, pri čemer bi gotovo nekaj "spodobnega" ostalo tudi za KTD ali za ustanovo oziroma organizacijo, ki sta mu blizu.

Izoblikovanje takšne rešitve seveda ne more dozorevati na kakem sejnišču, temveč se more uresničiti le ob spoštovanju tradicionalnih "pravil igre", ki so: stiki s pravimi ljudmi, ki pripadajo naši skupnosti, poštena pogajanja in sklenitev sporazuma ali pogodbe. Odbor KTD bi lahko poveril strokovnjaku, ki mu zaupa, nalogo, da zadevo vsaj načelno uredi.

Ne vem, če sem bil jasen. Lep pozdrav.

TONE REBULA

NA DOBROVEM GLOBOKO OBČUTENA SLOVESNOST

SPOMENIK PESNIKU GORIŠKIH BRD

MARJAN DROBEŽ

Pred gradom na Dobrovem so v nedeljo, 28. novembra, odkrili spomenik pesniku in domačinu iz Medane Alojzu Gradniku. Z udeležbo ga je počastilo veliko število Bricev z obeh strani meje, prišli pa so tudi ljudje od drugod, zlasti iz sosednjih občin.

Predsednik odbora za postavitev spomenika Bruno Podveršič je pred vsemi povedal, da so že leta 1967 hoteli osnovno šolo na Dobrovem poimenovati po pesniku in mu pred šolskim poslopjem postaviti primerno obeležje, toda tedanja slovenska oblast je s pomočjo somišljenikov v Goriških Brdih to preprečila. Po osamosvojitvi Slovenije in ustanovitvi občine Brda je zamisel oživel, za postavitev spomenika pa se

je zavzel zlasti dr. Vasko Simoniti, sin glasbenika Rada Simonitija. Župan Brd Franc Mužič je v svojem pozdravu poudaril, da bodo leta 2000

odprli pesnikovo rojstno hišo v Medani in v njej uredili spominsko sobo. Pomenljiv je bil poseg Hadrijana Corsija, župana občine Steverjan, ki je prinesel pozdrave briške skupnosti v Italiji. Spomnil je, da je osnovna šola v Steverjanu poimenovana po Alojzu Gradniku, in dodal, "da je briška zemlja izredno bogata, zaradi česar moramo paziti, da poezija pesnika iz Medane ne bi nikoli zamrla, ker bi to pomenilo tudi izgubo naših vrednot".

Župan občine Brda je izročil priznanja tistim, ki so imeli največ zaslug za postavitev spomenika. Dobili so jih dr. Vasko Simoniti, avtor načrta spomenika Jakov Brdar, arh. Jurij Kobe, ki je projektiral okolje, in livarski mojster Roman Kamšek, ki je ulil spomenik. Odkril ga je pesnikov sin Sergej Gradnik.

Osrednji govor na slovesnosti je imel dr. France Bernik, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti. V njem je ocenil pesnikov človeški lik in analiziral njegovo umetnost. Dejal je tudi naslednje: "Alojz Gradnik sodi med tiste osebnosti naše kulturne zgodovine, za katere je značilna kar največja skladnost med osebnim življenjem in umetnostjo. Kot človek in pesnik je bil namreč eno. V življenju in poeziji je bil samohodec, nikamor uvrščen, nikomur podrejen. Do konca življenja je ostal samosvoj in sebi zvest. Posebej vidna je samosvojost v njegovem umetniškem delu. Ustvarjati je začel v času hude konkurence med besednimi ustvarjalci, v času moderne, ko je slovenska književnost ob močni povezanosti z lastnim narodom našla zvezo s sodobnimi evropskimi literaturami in uveljavila stroga estetska merila. Gradnik je na samem začetku literarne poti, z zbirko *Padajoče zvezde* (1916) estetsko preizkušnjo dobro prestal. In kakšna je doživljajska posebnost, kakšna miselna vsebina Gradnikove poezije, spričo katere pesnika ni mogoče uvrstiti v nobeno od literarnih tokov njegovega časa, temveč se nam kaže kot svojevrsten pesniški izpovedovalec? Najprej opazna lastnost Gradnikove umetnosti izhaja iz pesnikovega rodu, iz njegovega rojstnega kraja. Gradnik je prvi in na svojski način vnesel v slovensko poezijo Brda, svet na meji s Furlanijo, od koder naj bi pesnik dobil po materi celo nekaj značajskih potez naših mediteranskih sosedov. Močna je pri Gradniku zgodovinska tematika, motive iz slovenske zgodovine pa je na pripovedni način oblikoval v nepripovedni pesemski obliki. V ciklu *Tolminski punt* (1922) je poveljal tudi uničljivo upornišvo primorskega kmeta, ki se je dvignil, da tujec ne bo vladal naše hi-

še / in skrunil sestre nam in hčere, žene /, da naša kri z grobov očetov zbrše sramoto suženjstva in vso krivico." Dr. Bernik je govor zaključil z mislijo, da se Goriška Brda danes zavedajo, kako usodno je bil pesnik povezan z rojstnim krajem in rojaki. Zavedajo se pesnikove umetniške veličine in evropske veljave, njegovega velikega, neminljivega pomena za naš narod in njegovo kulturo, v prepričanju, da bosta pesnik in spomenik ostala trajna, da bosta kljubovala stoletjem in nagovarjala zanamce.

V okviru tradicionalnih Gradnikovih večerov, ki se imenujejo *Zlate lestve*, pa so v soboto, 27. novembra, v Gradu Dobrovo predstavili tudi *Briški zbornik*, publikacijo o preteklosti tega območja z okrog šest tisoč prebivalci na zahodnem delu Slovenije, ob meji z Italijo. Štiriindvajset avtorjev je na okoli 500 straneh razčlenilo skoraj vse značilnosti in vidike Goriških Brd, pri čemer so obravnavani tudi občina Steverjan in drugi predeli Brd, ki sicer sodijo pod Italijo. Zbornik je uredil zgodovinar prof. Peter Stres, ravnatelj osnovne šole na Dobrovem.

PREDSTAVITEV V TOLMINU

O KNJIGI TOMAŽA PAVŠIČA

Založba Bogataj iz Idrije in Muzej Tolmin sta nedavno pripravila v Tolminskem muzeju predstavitev knjige Tomaža Pavšiča z naslovom *Ob stari meji*. Na predstavitvi so sodelovali založnik Damijan Bogataj iz Idrije, avtor knjige Tomaž Pavšič in recenzent višji kustos Janez Kavčič. Ob predavanju so prikazali tudi zanimive diapozitive s podobami, ki so zbrane v knjigi. Tomaž Pavšič je v knjigi opisal mejo, ki jo je določila Rapalska mirovna pogodba leta 1920. Ostane mogočnih zgradb ob stari meji so pomniki moči italijanskega fašizma, ob tem pa popisuje avtor grenke pripovedi ljudi v teh krajih, zlasti na Idrijskem in Cekljanskem. Tihotapstvo je rdeča nit v knjigi, ki jo odlikuje žlahten jezik ter veliko poznavanje terena in sleherne domačije. Delo je zato dragoceno domoznansko čtivo. V njem je avtor zajeel domačijsko plat, obenem pa dal knjigi pečat s svojo širino in svetovljansko razgledanostjo ter narodno zavestjo.

ADA KLINKON

SLOVESNA PODELITEV

ZOISOVE NAGRADE IN PRIZNANJA

V prostorih Narodne galerije so 23. novembra v Ljubljani podelili letošnje Zoisove nagrade in priznanja. Za življenjsko delo na področju literarnih ved je Zoisovo nagrado prejel dr. France Bernik, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti in znani literarni zgodovinar. Zoisovo nagrado za vrhunske znanstvene dosežke v fiziki DNA, polimerov in lipidnih membran je prejel dr. Rudi Podgoršek. Nagrado za vrhunske dosežke na področju virologije je prejela prof. dr. Tatjana Avšič-Županc. Nagrado za vrhunske znanstvene dosežke v matematiki na področju funkcionalne analize je prejel prof. dr. Bojan Magajna.

Zoisova priznanja za pomembne znanstvene dosežke pa so prejeli: dr. Božidar Krajnc, dr. Miran Černe, dr. Radmila Milačič, dr. Iztok Žun, dr. Franc Novak. Priznanje za tehnološki dosežek pa je prejela ekipa, ki so jo sestavljali dr. Franjo Pernuš ter mag. Boštjan Likar in mag. Rok Bernard.

SLOVENC V BOJU ZA LASTNO DRŽAVO

IZROČILO DEMOSA AKTUALNO

Dne 27. novembra je minilo deset let, odkar so komaj ustanovljene politične stranke Socialdemokratska zveza, Slovenska demokratična zveza, Slovenska kmečka zveza in Slovenski krščanski demokrati s podporo raznih manjših političnih skupin (npr. Zelenih Slovenije in Krščansko-socialne zveze) ustanovile Demokratično opozicijo Slovenije - Demos. Tako je nastalo množično narodno-politično gibanje, ki je v svojem programu zahtevalo in doseglo osamosvojitve slovenskega naroda, ustanovitve lastne države in njeno mednarodno priznanje. Pri izpolnitvi teh ciljev zgodovinskega pomena so sodelovali tudi mnogi Slovenci, ki niso bili člani nobene od omenjenih strank oz. so bili vključeni v politične stranke ali gibanja tedanjega režima, zlasti v SZDL (Socialistično zvezo delovnega ljudstva) in v ZSM (Zvezo socialistične mladine).

Stranke in drugi privrženci Demosa so se zavzemali za demokratične načine in metode boja za oblikovanje samostojne in neodvisne države in nasprotovali uporabi sile. Demos je zaradi prepričljivosti svojega programa in podpore ljudi zmagal na prvih večstrankarskih volitvah v Sloveniji 22. aprila 1990. Zelo pomemben je bil plebiscit 23. decembra 1990, na katerem je okoli 95% udeležencev glasovalo za neodvisnost Slovenije. Največji dosežek novih demokratičnih sil pa je bila razglasitev samostojne in neodvisne Slovenije 26. junija 1991. Temu dejanju je sledila desetdnevna vojna za Slovenijo, ki je zadala poraz vojaški intervenciji tedanje Jugoslavije proti novi državi. V slovenskem družbenem in poli-

tičnem prehodu v demokracijo pa se kljub popolni spremembi sistema niso v celoti uveljavili novi modeli upravljanja države. Vzrok za to je bil deloma tudi v nazorski in politični pestrosti Demosa. Demokratična opozicija je 30. decembra 1991 razpadla, njeno vladno koalicijo pa je po padcu vlade predsednika Slovenskih krščanskih demokratov Lojzeta Peterleta 22. aprila 1992 zamenjala koalicijska vlada predsednika Liberalno-demokratske vlade Janeza Drnovška. Začelo se je obdobje Janeza Drnovška in njegovih vlad. To še traja in bo nemara končano po parlamentarnih volitvah leta 2000.

Jubilej nekdanjega Demosa so zaznamovali z novinarsko konferenco, ki so jo skupaj pripravili prvaki SKD, SDS in SLS Lojze Peterle, Janez Janša in Janez Podobnik. Poudarili so enkratnost tedanje koalicije v slovenski zgodovini. Peterle je Demos označil za najbolj naravni slovenski politični projekt v letu 1989, Janša za najuspešnejšo koalicijo v slovenski zgodovini. Podobnik pa za klasiko slovenske pomladi in ključni narodno-politični projekt. T.i. stranke slovenske pomladi so deseto obletnico Demosa obeležile tudi s slavnostno akademijo, ki je bila 27. novembra v Ljubljani. Potekala je pod geslom, "da nas Demos v tem trenutku zavezuje k odgovornemu sodelovanju za prihodnost Slovenije". Na svečanosti je govoril predsednik nekdanje koalicije Jože Pučnik, ki se zavzema za obnovo Demosa oz. koalicije treh strank, ki bi skupaj kot en politični blok, nastopile na prihodnjih državnozborskih volitvah.

M.

V BRUSLJU

UREJANJE ŠE NEREŠENEGA

Na zasedanju skupnega parlamentarnega odbora Slovenije in EU 24. in 25. novembra v Bruslju je bila potrjena domneva nekaterih slovenskih politikov in izvedencev, da bodo predstavniki EU v pogajanjih s Slovenijo obravnavali vse probleme, ki so po njihovem mnenju nerešeni ali sporni, ne pa zgolj pravni red EU, kot je napisano v izhodiščih za pogajanja. Pod pretvezo, da gre za izpolnjevanje političnih meril, ki jih morajo izpolnjevati države kandidinke, so predstavniki EU spet načeli vprašanja denacionalizacije, ki prepočasni poteka, privatizacije raznih javnih dejavnosti v Sloveniji itd. Na prihodnjem zasedanju odbora, februarja ali marca leta 2000 v Ljubljani, naj bi načeli tudi vprašanja zgodovinskih nesporazumov med Slovenijo in Italijo, h katerim sodijo tudi žrtve v breznih in optanti in pa statusa staroavstrijske oz. nemške manjšine v Sloveniji. Pojasnila in pridržki slovenskih članov odbora niso pričali sogovornikov EU.

V Bruslju pa od začetka decembra deluje predstavništvo slovenske znanosti in gospodarstva. Spodbujalo, posredovalo in usmerjalo bo stike slovenskih organizacij in podjetij s pristojnimi telesi EU. Ustanovili so ga Gospodarska zbornica Slovenije ter ministri za znanost in tehnologijo oz. za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano s finančnim prispevkom skoraj vseh večjih podjetij in gospodarskih družb v Sloveniji.

M.

POLITIČNO OZADJE?

TRENJA NA TV SLOVENIJA

Vesti o trenjih in domnevah finančnih zlorabah vodstva RTV Slovenije so preselele javnost. Začelo se je s pismom, ki sta ga sindikata časnikarjev in kulturno-umetniških delavcev na TV poslala Svetu RTV in nekaterim državnim organom. V njem sta navedla dejstva, ki naj bi dokazovala, da vodstvo RTV neracionalno troši denar. Predstavnika vodstva, generalni direktor zavoda Janez Čadež in direktor TV programov Janez Lombergar sta obtožbe zanikala, toda sindikata zatrjujeta, da so sumi utemeljeni. Na sestanku članov omenjenih sindikatov so zato zahtevali, da Čadež in Lombergar odstopita, česar pa nista storila.

Dogodki, ki so hudo zaostrili odnose na TV (na nacionalnem radiu niso ugotovili finančnih ali drugih nepravilnosti) in zmanjšali ugled nacionalne TV, zadobivajo nove razsežnosti. Sedež zavoda RTV so obiskali kriminalisti; pregledali so dokumente, da bi ugotovili utemeljenost sumov o finančnih zlorabah vodstva zavoda. Opravili so tudi preiskavi stanovanj generalnega direktorja RTV in direktorja TV programov. Nadzorni odbor zavoda pa je zahteval, da finančno poslovanje čimprej pregledata Računsko sodišče in kakšna ugledna revizijska ustanova iz tujine. Nekateri menijo, da imajo dogodki politično ozadje, ker bo Svet zavoda v začetku decembra odločal o imenovanju novih urednikov oddaj v radijskem in televizijskem programu.

M.

OBVESTILA

UPORNOST MODERNIZMA. V Hitovem Paviljonu v Novi Gorici razstavlja od 2. decembra akademski slikar Ivo Prančič, eden najvidnejših zagovornikov visokega modernizma in po mnenju likovnega kritika Andreja Medveda "trenutno najbolj intenzivna, razmišljajoča, perspektivna slovenska likovna osebnost".

KLUB KRŠČANSKIH izobražencev Ajdovščina in Vipava vabi na niz srečanj *Adventni večeri verskega poglobljanja*. V petek, 3. decembra, bo Tino Mamić govoril na temo *Slovinci v svetovni zgodovini krščanstva*. V petek, 10. decembra, pa bo dr. Anton Stres govoril na temo *Država in Cerkev*. Predavanja bodo v cerkveni hiši v Vipavi bo 20. uri.

SPOMINSKO SREČANJE ob stoletnici rojstva dr. Iva Juvančiča, primorskega rojaka, kulturnega delavca in zgodovinarja, bo v stavbi PDG v Novi Gorici v petek, 3. decembra, ob 16. uri. Spomine na njegovo življenjsko pot in vlogo v narodnostnem in protifašističnem gibanju primorskega ljudstva bodo obudili dr. Tone Ferenc, dr. Milica Kacin-Wohinz, Joško Kragelj, Inga Miklavčič-Brezigar, Boris Mlakar, Franc Rupnik, dr. Nevenka Troha in dr. Andrej Vovko. Srečanje prireja Zgodovinsko društvo za severno Primorsko in Goriški muzej.

SLOVITI BARTOK kvartet iz Budimpešte bo nastopil v ponedeljek, 6. decembra, ob 20.15 v veliki dvorani Kulturnega doma Nova Gorica.

FOTOGRAFIJE PRIMOŽA Breclja so na ogled do konca leta v učilnicah Ljudske univerze v Športnem centru Police v Ajdovščini (ob delavnikih od 8. do 16. ure).

13

ČETRTEK
2. DECEMBRA
1999

ITALIJANSKO PRAVO

VLOŽEK OBRATOV IN POSREDNI DAVKI

DAMJAN HLEDE

Italijanski davčni sistem trenutno predvideva tri vrste vložkov obrata v družbo, ki so različno obdavčeni: 1) vložek edinega obrata individualnega podjetnika s sočasno ustanovitvijo družbe; 2) vložek družbenega obrata v drugo družbo; 3) vložek obrata, ki ga izvede subjekt, ki ni podjetnik.

1) Vložek edinega obrata individualnega podjetnika je še posebej olajšan. Registrski davek je določen v fiksni meri (torej 250.000 lir). Prav tako je predvidena fiksna mera za hipotekarni in katastrski davek, ki ju je treba plačati v primerih, ko je na vloženi obrat naslovljena lastnina nepremičnin ali druga stvarna nepremičninska pravica. Poseben davčni režim je predviden tudi za davek Invim. Individualni podjetnik, ki svoj obrat vloga v sočasno ustanovljeno družbo, lahko izbere med polovičnim davkom Invim in med nadomestnim davkom Invim v višini pet od tisoč celotne vrednosti, ki so jih nepremičnine imele dne 12. decembra 1992. Izbira je odvisna od predhodnega izračuna obeh variant. Prav je, da se zainteresirani podjetnik dobro

in izrecno pozanima za obe možnosti, tako da lahko ob podpisu pogodbe zavestno izbere najbolj ugodno varianto.

V primeru vložka edinega obrata individualnega podjetnika v že obstoječo družbo omenjene olajšave ne pristojajo, tako da bo v tem primeru treba plačati registrski davek z alikvoto v višini 1%, hipotekarni in katastrski davek bosta tudi v tem primeru v fiksni meri, davek Invim pa bo brez olajšav.

2) Vložek družbenega obrata v drugo že obstoječo ali sočasno ustanovljeno družbo: tudi v tem primeru je predviden registrski davek v fiksni meri, isto velja za hipotekarni in katastrski davek, davek Invim pa je brez olajšav. Omenjeni režim velja tudi, ko je vložitelj obrata drugačna nedružbena ustanova.

3) Vložek obrata s strani subjekta, ki ni podjetnik, v že obstoječo ali sočasno ustanovljeno družbo, ni olajšan in je torej tako obdavčen: registrski davek z alikvoto v višini 1%, hipotekarni in katastrski davek v fiksni meri in običajen davek Invim brez olajšav.

DH

BOMO OB NEDELJAH SPET BREZ AVTOMOBILOV?

DRAGO LEGIŠA

Kdor pripada srednji in starejši generaciji, se gotovo še spominja, kakšen nenavaden videz so imela mesta in mesteca v Italiji v pozni jeseni leta 1973, ko je bil prepovedan zasebni avtomobilski promet. Vse pa zdaj kaže, da se po natanko 23 letih utegne nekaj podobnega ponoviti. Kot že tedaj tudi danes povzroča velike skrbi "črno zlato" ali nafta. Ta v marsikaterem pogledu naravnost življenjska surovina postaja v zadnjem času čedalje dražja, zaradi česar se tudi znatno dražijo vsa goriva. Tudi leta 1973 je cena nafte nenadoma znatno poskočila, a jo je bilo tedaj poleg vsega težko sploh dobiti na svetovnem trgu. Arabske države so namreč prenehale izvažati petrolej v Evropo in Ameriko, kar je bil povračilni ukrep za poraz, ki ga je bila doživela sirska vojska v spopadu z Izraelci.

Države, proizvajalke nafte, imajo skupno organizacijo OPEC, s katero enotno nastopajo na svetovnem trgu. Ta določa predvsem količino nafte, ki pojde v prodajo, med-

tem ko je cena odvisna od ponudbe in popraševanja. Če je ponudba manjša, je cena višja in obratno. Kot kaže, zna ta železni gospodarski zakon zelo spretno izkoriščati sedanjí glavni tajnik OPEC-a, Nigerijec Lukman Ritwanu, ki je tudi poskrbel za red in disciplino znotraj organizacije, tako da ne prihaja več do odklonov, od česar so države članice v preteklosti redno imele veliko škodo. OPEC že nekaj mesecev tako ureja proizvodnjo in torej prodajo nafte, da lahko njeni proizvajalci od prodaje največ iztržijo. Medtem ko je sodček nafte (160 litrov) na začetku tega leta stal 10 ameriških dolarjev, je njegova cena zdaj 30 dolarjev, torej trikrat več. Izvedenci so predvidevali, da se bo restriktivna politika OPEC-a prenehala v prihodnjem mesecu, a vse kaže, da se bo nadaljevala do konca leta 2000, s posledicami za Evropo, ki jih zdaj ne moremo predvidevati.

Od sobote, 27. novembra, so cene goriva v Italiji naslednje: bencin super 2.050 lir za liter, zeleni bencin 1.965, nafta za pogon ter kurilno olje pa 1.610 lir za liter. Izvedenci u-

gotavljajo, da se je ponovilo stanje iz leta 1970, ko je liter bencina super stal 162 lir, kar danes ustreza vrednosti 2.050 lir. Pri današnjih cenah goriv je treba namreč upoštevati t.i. "davčni popust" 30 lir na liter, ki ga je osrednja vlada priznala, da bi nekako ublažila podražitev in ki naj bi ga po prvotnih namerah ukinila 28. decembra letos. Vse pa kaže, da bo ta ukrep še dalje ostal v veljavi.

Nekaj optimizma je vzbudil princ Abdulah iz Saudske Arabije, ko je pred dnevi dejal, da je njegova država "dolžna narediti vse, da se zagotovi stabilnost petrolejskega trga; s tem bi bile tudi zavarovane koristi vseh potrošnikov in koristi vseh proizvajalcev". Saudska Arabija je ena največjih proizvajalk nafte na svetu, saj prav nafta predstavlja 85-90% njenega narodnega dohodka. Visoke cene nafte so za nekatere države proizvajalke, med temi velja omeniti tudi Rusijo, prava "mana iz nebes", kot je napisal ekonomist Domenico Siniscalco, ki je tudi opozoril, da je gospodarska obnova na svetovni ravni bolj pospešena in ob-

čutnejša, kot se je predvidevalo. Pri tem pa so ZDA in Koreja prave lokomotive in zlasti od njihove strani prihaja veliko povpraševanje po nafti.

Sedanja raven cen goriv je dalje odvisna od čedalje krepkejših vrednosti ameriškega dolarja, ki je plačilno sredstvo v poslih z nafto. Računajo, da je ena četrtna podražitev posledica "močnejšega" dolarja. Liter bencina super danes stane 230 lir več kot na začetku leta, od teh pa je kakih 45 lir posledica okrepjene vrednosti dolarja. Razvoj dogodkov je vplival tudi na evropsko enotno valuto evro. Medtem ko je en ameriški dolar 1. januarja 1999, torej ob rojstvu enotne valute, vejal 1.180 evra, imata danes obe valuti skoraj enako vrednost.

Minister za okolje Edo Ronchi vztraja pri svojem stališču, naj se ob nedeljah in praznikih prepove zasebni avtomobilski promet, češ da bi bil takšen ukrep zelo učinkovit, saj bi prisilil kjudi k varčevanju z gorivom, po mestih bi se ljudje vozili z javnimi sredstvi, od česar bi imelo še največjo korist okolje, saj ne bi bilo toliko onesnaževanja. Drugi ministri niso tega mnenja in trdijo, da bi morali poiskati še druge poti, da se rešimo iz zagate. Vprašanje ostaja torej še popolnoma odprto. Kvarne posledice v gospodarstvu pa so že vidne.

ZA SPODBUDITEV ZAPOSLOVANJA

UGODNOSTI PRI DELU

MARTIN DRUFOVKA

Slovensko gospodarsko združenje Gorica sporoča možne ugodnosti, ki jih daje na razpolago dežela Furlanija-Juljska krajina za leto 1999 podjetjem ali zadrugam, ki zaposlijo novo delovno silo v tem letu:

1. časovno neomejeno nameščanje, čeprav s skrčenim delovnim urnikom, nameščencev, ki potrebujejo 5-letno doplačilo zavarovanja za dosegajočih šibkejšim slojem (alkoholiki itd.);

7. časovno neomejeno nameščanje, tudi s skrčenim delovnim urnikom, psihično bolnih uslužbencev;

8. časovno omejeno in neomejeno nameščanje, tudi s skrčenim delovnim urnikom, invalidov ali že obsojenih na zaporo alternativne kazni;

9. nameščanje za nedoločen čas, čeprav s delnim urnikom, bivših podjetnikov ali članov družinsko vodenih podjetij, vpisanih že vsaj tri mesece v seznamu brezposelnih.

lovnim urnikom, handikapiranih nameščencev ali prapradajočih šibkejšim slojem (alkoholiki itd.);

7. časovno neomejeno nameščanje, tudi s skrčenim delovnim urnikom, psihično bolnih uslužbencev;

8. časovno omejeno in neomejeno nameščanje, tudi s skrčenim delovnim urnikom, invalidov ali že obsojenih na zaporo alternativne kazni;

9. nameščanje za nedoločen čas, čeprav s delnim urnikom, bivših podjetnikov ali članov družinsko vodenih podjetij, vpisanih že vsaj tri mesece v seznamu brezposelnih.

PRIZNANJE GORIŠKI TRGOVINI KOŠIČ

Vsredzavna zveza prodajalcev čevljev je znani goriški trgovini čevljev, ki jo ima v Raštelu Andrej Košič z otroki, ob 50-letnici obstoja združenja podelila visoko priznanje. Andrej Košič in njegov sin Simon sta prejela priznanje v Trstu prejšnji teden na slovesni večerji, in to zato, ker je trgovina Košič že 50 let članica Vsredzavnega združenja prodajalcev čevljev. Andrej Košič je z družino in sodelavci v petih desetletjih iz preproste in skromne očetove trgovine naredil veliko in uspešno podjetje, znano daleč naokrog. Uspešnemu poslovanju in kulturniku Andreju Košiču, njegovim otrokom in vsem zaposlenim naše iskrene čestitke!

19. OBČNI ZBOR SDZPI

VRAŠČENOST V KRAJEVNE IN EVROPSKE TRENDE TRGA

MATJAŽ RUSTJA

Na sedežu Slovenskega deželnega zavoda za poklicno izobraževanje (SDZPI) je bil v četrtek, 25. novembra, 19. redni občni zbor. Zavod je torej nastal pred 20 leti, da bi nudil slovenski manjšini v Italiji možnost poklicnega izobraževanja v maternem jeziku. Osrednji sedež zavoda je v Trstu, ul. Ginnastica 72, ločeni pa v Gorici v ul. Croce 3; ustanova pa je s tečaji in raznimi pobudami prisotna tudi v videmski pokrajini. Na deželni ravni je tako Zavod opravil v 20 letih skoraj 400 tečajev, vpisanih je bilo nad 6.000 tečajnikov, katerim je sledilo skoraj 500 predavateljev. Pred dvema tednoma je odbor s slovesnostjo primeren in ob lepem številu zbranih proslavil jubilej ter ob tej priložnosti izdal brošuro in pripravil dokumentarni film o Zavodu. V sodelovanju z ustanovno članico Slori pa je bila opravljena široka analiza, ki je prikazala v številkah 20-letno delovanje Zavoda.

Prvi je na občnem zboru spregovoril predsednik upravnega odbora Branko Jazbec, ki je podčrtal dobro sodelovanje s Slorijem, saj je tako na voljo Zavodu ne le material za promocijo (brošura, film in raziskava), ampak tudi obširna datoteka predavateljev, tečajev in tečajnikov. Koristno pa bi bilo še opraviti raziska-

vo o mladih, ki so tečaje zaključili. Zanimivo bi bilo vedeti, ali so šli v poklic, v katerem so se izobraževali, in ali so dokazali dovoljšnjo strokovno podkovanost. Jazbec je tako predlagal Sloriju in Zavodu, da skupaj opravita raziskavo o zaposlovanju. Minulo šolsko leto je vsekakor ocenil z velikim zadovoljstvom, saj se pozitivni finančni trend nadaljuje in se je tako letošnji primanjkljaj znižal na 18 milijonov lir, nova obdavčitev IRAP v višini 48 milijonov lir pa je spremenila aktivno pred davčnim odbikom v pasivo. Primanjkljaj bo kril rezervni sklad Zavoda, ki so ga ustanovili v šolskem letu 1992-93. Omeniti moramo, da je pasiva v letu 1997-98 znašala skoraj 60 milijonov lir. Po navedbi teh podatkov je Jazbec dejal, da je potrebno vire financiranja raznih dejavnosti še bolj diverzificirati, npr. s komercialnimi dejavnostmi ali pa s pomočjo iz Slovenije.

Ravnateljica Zavoda Tamara Blažina je prikazala delovanje v preteklem šolskem letu 1998-99. Delovanje se iz leta v leto širi, bolj po številu ur kot tečajnikov (sto ur več kot lani z 289 tečajniki). Občutiti je demografski padec, pa čeprav so bile reklamne akcije kapilarni. V prihodnje se bo moral Zavod primerneje soočati s tem problemom, pa tudi z negativnim vplivom šolske reforme, ki ureja obvez-

no šolstvo do 18. leta starosti. Prav posebno se bo moral angažirati na teh dveh področjih in poiskati ustrezno pot sodelovanja z nižjo in višjo srednjo šolo, ker je v prihodnje nujna večja integracija med izobraževalnim in poklicnim svetom. In prav ta prostor pripada Zavodu, da dobro razume šolo in potrebe družbe.

V letošnjem šolskem letu bo SDZPI nudil pet tečajev Evropskega socialnega sklada, enajst rednih, štiri za podjetja, enega dvoletnega za vajence in tri tečaje za strokovna zavarovanja Cankar in Stefan. Posebno gre poudariti uspešnost tečajev za brezposelne iz Evropskega socialnega sklada, ki jih Zavod prireja že od leta 1993. Letošnja novost pa je čezmejno sodelovanje v sklopu evropskega programa Interreg II.

Omogočiti mladim čimprejšnjo zaposlitev, uvajati v program tečajev SDZPI nove poklicne profile, ustvariti v tečajnikih podjetno miselnost, skrbeti za kakovost tečajev in se nikoli ne zadovoljiti z doseženimi rezultati, obenem pa slediti novostim v šolskem sistemu, v zakonodaji dela in v našem prostoru: to so temeljni cilji Zavoda, ki se po 20 letih delovanja predstavlja uporabnikom v moderni in izvisalni podobi, vraščeni v lokalne in evropske trende trga.

RURALIA V GORICI

PRISOTNI TUDI ZAMEJCI

Na goriškem sejmišču se bo letošnji turistično-živilski sejem Ruralia začel 4., končal pa 8. decembra. Gre za drugo izvedbo sejma, posvečenega živilu, ki jih ščitita poimenovanje o zaščitnem poreklu oz. oznaka geografskega porekla. Organizatorji so letos poskrbeli za posebno ponudbo, in sicer za prvo vsredzavno predstavitev kuhinjskih specialitet manjšin, ki živijo na italijanskem ozemlju. Sodelovalo bo več kot sto razstavljalcev iz osemnajstih dežel, priredili pa bodo srečanja za pokušnjo sirov, suhomesnatih izdelkov, oljčnega olja, odišavljenih kisov, raznih vin in drugih redkih ali malo poznanih živil. Organizirali bodo tudi nekatere posvete, za katere vlada posebno zanimanje. Naj omenimo zborovanje o razvoju kmečkega turizma na Goriškem, ki bo 6. t.m., in okroglo mizo o videzu živil in možnostih, ki jih ima porabnik, da oceni njihovo kakovost. Ta posvet bo 7. t.m., medtem ko 8. t.m. prirejajo mednarodni posvet o povezavah med okoljem in čebelarstvom.

Naj poudarimo, da je letošnji sejem gotovo zanimiv za našo manjšino. Sodelovali bodo predstavniki, ki bodo obiskovalcem ponudili značilne jedi in zlahtne pridelke naše zemlje. Gre torej za pomembno dejanje, ki izpričuje tudi materialno in življenjsko kulturo Slovencev v Italiji.

SLOVENIJA

PRODAJALNE
OB MEJI

V Sloveniji že dalj časa trajajo polemike o pomenu prostocarinskih prodajal ob meji z Italijo, Avstrijo in Hrvaško za gospodarstvo. Povod zanje so zahteve Evropske komisije o zaprtju prostocarinskih prodajal. Pogajalci komisije EU so jasni v zahtevi, da bi morala Slovenija te trgovine zapreti ali pa jih spremeniti v prodajalne drugačne vrste, in poudarjajo, da gre za slovensko kredibilnost.

Nedavno pa so bile objavljene ugotovitve študije Inštituta za ekonomska raziskovanja, ki so presenetile javnost. Inštitut je namreč v nasprotju s prejšnjimi izsledki ugotovil, da "bi sedanje prostocarinske prodajalne lahko poslovno preživele s preoblikovanjem v običajne trgovine, ki bi bile obdavčene z vsemi dajatvami, če bi ohranile okrog tri četrtnine sedanjega obsega prodaje. Pri tem je treba upoštevati, da je delež slovenskih kupcev v prostocarinskih prodajalnih velik in dosega več kot 40%. Analize tudi kažejo, da je realistično pričakovati, da bi ob preoblikovanju prostocarinskih prodajal v običajne trgovine lahko zadržali med 60 in 70% zaposlenih". Ti izsledki so izzvali po zagotovilih Inštituta neupravičene kritike in polemike zaradi domnevnega prilagajanja rezultatov raziskave v politične namene.

M.

PRVA PODRUŽNICA
TUJE BANKE

Avstrijska hranilnica Kärntner Sparkasse je sredi novembra odprla v Ljubljani podružnico. To je prva taka enota tuje banke v Sloveniji. Pri tem bodo uvedli nov način poslovanja, saj bodo njihovi agenti obiskovali možne stranke na domu ali na sedežih podjetij. Hranilnica Kärntner Sparkasse je sicer že leta 1991 odprla predstavništvo v Ljubljani, dve leti kasneje pa je malim in srednje velikim podjetjem začela ponujati finančne in blagovne kredite. Odprtje podružnice je omogočil novi zakon o bančništvu v Sloveniji, ki je prilagojen evropskim normam. (M.)

DVE VINSKI CESTI V
VIPAVSKI DOLINI

V dvorcu Vogrsko so nedavno predstavili in odprli vinsko cesto v spodnji Vipavski dolini. Gre za projekt, ki ga izvajajo zato, da bi ovrednotili vinogradništvo, vinarstvo in z njima povezan turizem. Na območju zgornje Vipavske doline pa imajo svojo vinsko cesto. Tam poteka od 5. novembra do 19. t.m. "sprevod" obiskovalcev iz Slovenije in tujine, poimenovan Dnevi odprtih vrat vinskih hramov Vipavske doline. Možen je ogled vasi, vinogradov in vinskih kletih. Dvesorodni, a različni pobudi v celoviti Vipavski dolini kažeta, da se običajne ograjujejo v svoje meje in lastne razvojne vizije. (M.)

ŠPORT NA GORIŠKEM

SOČA UNITECNO OSVOJILA
DERBI V SOVODNJA

IGOR COTIČ

Zavrtel se je bogat športni teden, v katerem sta še posebej izstopala goriška derbija na odbojarskem prizorišču. Napovedi, da bosta srečanja zanimivi in privlačni, so se uresničile, saj so kakovostnima dvbojema prisostvovali številni ljubitelji odbojke. Soča in Olympia sta se pomerili v Sovodnjah, kjer sta prikazali res dopadljivo odbojko. Igralci obeh šesterek so že od vsega začetka zaigrali zbrano in preudarno ter so, prežeti z agonističnim nabojem, postregli z atraktivnim reševanjem žog. Srečanje je bilo zelo izenačeno v prvih dveh nizih, ko sta se ekipi izmenjavali v vodstvu in so si sledile na obeh straneh mreže privlačne akcije. Tako v končnici prvega kot drugega seta pa so bili sočani prisebnejši, ohranili so mirno kri in so tako prešli v vodstvo z dvema nizoma prednosti. Omeniti velja, da je bila v tem delu tekme razlika med ekipama majhna, tako da si je oboja seta priborila šestarka, ki je manj grešila. Poglavje zase je bil tretji niz, ko so olympijci popustili in s tem dovolili gostiteljem, da so z lahkoto osvojili 25. točko in zmago v slovenskem derbiju. Po tem uspehu so se sočani povzpeli proti gornjemu delu lestvice, šestarka Olympie Agraria Terpin pa bo morala zamujeno priložnost nadoknaditi na prihodnjih nastopih; sodeč po igri, ki jo je prikazala na derbiju, lahko prekriža račune marsikateremu tekmeču, treba je le, da nadaljuje z vztrajnim delom na treningih, kar ji bo prav gotovo prineslo zaželene uspehe.

Po tekmi je **Nikolaj Pintar**, kapetan Olympie Agraria Terpin, tako razčlenil potek srečanja: "Z borbena, zagrizeno igro smo se v prvih dveh nizih povsem enakovredno kosali s Sočo Unitecno, v odločilnih trenutkih pa smo žal naredili nekaj napak in to v obrambi in protinapadu. Nov sistem igre nagrajuje tiste ekipe, ki manj grešijo, tako da bo treba čimprej odpraviti naše pomanjkljivosti. Izboljšati bomo morali tudi izvajanje servisov, saj smo bili na današnjem srečanju premalo učinkoviti v tej pomembni sestavini igre. Z izjemo tretjega niza, ko smo povsem popustili, smo lahko s prikazano igro zadovoljni, škoda le, da nam ne uspe udeležiti svojih resničnih moči in zmogljivosti morebiti tudi zaradi padca koncentracije v ključnih trenutkih. Edini recept za prihodnje tekme pa je garati na treningih kot doslej in izboljšati igro v protinapadu, seveda s čim manjšim številom napak."

Kapetan Soče Unitecno **Mitja Feri** je tako izrazil svoje občutke po odigrani tekmi: "Zadovoljen sem z doseženim uspehom, saj je bila to skupinska zmaga. Pokazali smo, da smo homogena ekipa, saj so se na tej tekmi izkazali prav vsi igralci. Na sreča-

FOTO BURBACA

nju je vladalo veliko borbosti, agonizma, kar je še dodatno pripomoglo k lepi igri, ki je bila dinamična in v kateri ni bilo zaznati večjih pavz. Mislim, da je zelo dobro deloval napad, tudi obrambo smo v primerjavi s prejšnjimi nastopi znatno izboljšali. Treba pa bo še delati pri postavitvi blokov, če želimo doseči večjo učinkovitost tudi v tem elementu igre. Vsekakor sem optimist tudi za prihodnje nastope, saj menim, da lahko sežemo v gornjo polovico lestvice."

S serijo zmag nadaljujeta tako moška kot ženska vrsta Vala. Valovke so po igri na tie break slavile zmago proti Olympii Kmečki banki. Val Imsa pa je na gostovanju pri tržaškem System Mind osvojil tri prvenstvene točke (0:3) in tako utrdil vodstvo na lestvici moške C lige. D ligaš Naš prapor je proti Cornu, neposrednemu tekmeču za obstanek v ligi, doživel poraz, saj je nasprotnik prikazal več zagrizenosti in večjo kontinuiteto v igri.

KOŠARKA

V D ligi je Dom Mark prišel do novih prvenstvenih točk. Tokrat je na domačih tleh premagal neposrednega tekmeča za uvrstitev na gor-

nji del lestvice, t.j. ekipo Soul Team. Končni izid srečanja je bil 85:69 v korist domovcev.

NOGOMET

V prvi amaterski ligi so vse tri goriške enajsterice igrale na domačih igriščih. Sovodnjskim nogometašem še vedno ne gre od rok, saj so utrpeli poraz proti San Canzianu (0:1) in si tako zapletli položaj na lestvici. Tudi doberdopski Mladosti tokrat ni šlo po načrtih, saj je prejela dva zadetka in to na tekmi s Pro Cervignano. Zmage pa so se veselili nogometaši Juventine (2:1), ki so na tekmi proti enajsterici iz Šlovenca kljub okrnjeni postavi stisnili zobe in pospravili nove prvenstvene točke.

PRIHODNJE KOLO

ODBOJKA: Moška C liga (4. t.m.): Olympia Agraria Terpin-Il Pozzo, Val Imsa-Maniago, Buia-Soča Unitecno. Ženska C liga: Val Siderimpes-Domovip Porcia, Gonars-Olympia Kmečka banka.

KOŠARKA: Moška D liga: Benningan's Pub-Dom Mark.

NOGOMET: Prva amaterska liga (5. t.m.): Sovodnje-Zaule, Pro Farra-Mladost, Vesna-Juventina.

ODBOJKA

DERBI OSVOJILE VALOVKE

V nabit polni telovadnici na Drevoredu 20. septembra v Gorici se je v soboto zvečer odigral derbi med ekipama Olympia in Valom. Osvojile so ga valovke, toda naše igralko so jim bile trd oreh, saj se je tekma končala z rezultatom 3-2. Že takoj v prvem setu so valovke povedle naprej z rezultatom (7-12), kmalu pa so jih igralko Olympie dosegle in tudi prehitele (22-20). Olympia je tako vztrajala do konca in zmagala prvi set z rezultatom 25-22. Že po prvem setu smo opazili, da bo tekma precej napeta in dolga. V drugem setu so naše igralko takoj povedle s 5-0 in 11-6, kar je za nas dobro obetalo. Nato pa se je pri nas ritem igre nekoliko zaustavil; nasprotnice so ta trenutek izkoristile in osvojile set z 22-25. Brez velikih težav so va-

lovke zmagale tudi tretji set, saj niso igralko Olympie pokazale prave igre, kot so jo nato v četrtem setu. Igralkam je grozil poraz, zato so prepričljivo in koncentrirano pričele igro. Trener je v ekipi zamenjal nekaj igralk, tako da so v setu povedle kar s 14-8 ter 18-12. Nasprotnice niso rezultata nadoknadile in Olympia je osvojila set s 25-15. Tiebreak je bil povsem enosmeren za igralko Vala, saj se je zaključil z rezultatom 9-15.

Kdor si je tekmo ogledal, lahko priča, da je bila res lepa in napeta, še posebno ker je bil to derbi. Kljub maloštevilnim točkam, ki jih igralko Olympie imajo v lestvici, so s to tekmo dokazale, da bodo trd oreh za marsikatero ekipo v tem prvenstvu.

MARTINA HLEDE

PODELITVI BLOUDKOVH NAGRAD NA ROB

MED DOBITNIKI NI
JUŽNEGA SOKOLA

V Ljubljani so 26. novembra podelili najvišja državna priznanja Republike Slovenije za šport, Bloudkove nagrade.

Letošnji nagrajenci so: atlet Gregor Cankar, alpinist Tomaž Humar, veslač Luka Špik, nogometni strokovnjak dr. Branko Elsner in športni delavec Marjan Jemec. Med dobitnicami desetih plaket je letos kot edina predstavica zamejstva Slovenska športna zveza na avstrijskem Koroškem. V obrazložitvi je zapisano, da je organizacija koroških rojakov prejela Bloudkovo plaketo za širjenje športne zavesti med koroškimi Slovenci s poudarkom na narodnem ozaveščanju. Vse lepo in prav, vendar na tihem smo pričakovali, da bo priznanje dobil tudi Južni Sokol, ta za nas izredno pomembna narodnoobrambna organizacija, o kateri smo že obširno pisali. Morda pa smo mi tisti, ki ne razumemo "kranjske logike", ki podeljuje eno leto najvišje športno priznanje enim zamejcem, naslednje leto drugim, tretje leto tretjim in četrto morda celo izseljencem, letos samo enim in dvema Primorcema... A pustimo polemike ob strani in se povrnimo k slovesnosti v Ljubljani.

Deset Bloudkovih plaket so prejeli: Drago Bunčič (za 40-letno uspešno delo v letalskem športu), Jadranski klub Ljubljana (za 50-letno delo pri razvoju jadrarja na Slovenskem), Edica Kodrič (za popularizacijo ženske odbojke na Goriškem ter za delo in vodenje odbojarskega kluba HIT v Novi Gorici), Adi Kozinc (za življenjsko delo v športu, predvsem v smučanju), Fedja Marušič (za 3. mesto v skupni razvrstitvi svetovnega pokala ter 2. mesto v moštvu na svetovnem prvenstvu v kajaku na divjih vodah), Rolando Pušnik (za vratarske nastope v slovenski rokometni reprezentanci, ki se je uvrstila v zaključni del evropskega prvenstva leta 2000), Slovenska športna zveza na avstrijskem Koroškem (za širjenje športne zavesti med koroškimi Slovenci s poudarkom na narodnem ozaveščanju), plavalka Metka Šparavec (za 3. mesto na 50 m hrbtno na evropskem prvenstvu v Carigradu, kar je prvo žensko odličje Slovenije na najvišji ravni), Rajko Stržinar (za organizacijsko delo v invalidskem športu in za tekmovalne uspehe) in Miha Stricelj (za 2. mesto na ekipni tekmi na svetovnem prvenstvu v kajaku na divjih vodah, na katerem je bil najmlajši reprezentant). Pa še obrazložitve petih Bloudkovih nagrad:

- **Gregor Cankar** (rojen 25.1.1975 v Celju) je osvojil bronasto odličje v skoku v daljavo na svetovnem prvenstvu v Seville. Najdlje je pristal pri 8,36 m in imel pet skokov prek 8 m, s čimer je postal prvi Slovenec z odličjem na atletskih svetovnih prvenstvih. Po mladinskem svetovnem prvenstvu v Lizboni l. 1994, kjer je zmagal in dobil Bloudkovo

plaketo, je dosegal številne odmevne rezultate.

- **Dr. Branko Elsner** (rojen 23.11.1929 v Ljubljani) je dobil nagrado za življenjsko delo v nogometu. Do l. 1961 je igral pri Enotnosti, Odredu in Slovanu v Ljubljani ter Braniku v Mariboru. Še kot aktiven nogometaš se je usposobil za trenerja in bil uspešen doma in na tujem; svoje izkušnje je posredoval tudi Japoncem. Bil je zaposlen na Fakulteti za šport v Ljubljani (tudi mnogim zamejcem dobro poznani DIF). Napisal je veliko strokovnih nogometnih del in je od l. 1958 aktiven v Nogometni zvezi Slovenije. Kot vodja šolanja strokovnih kadrov NZS je zaslužen za višjo raven trenerskega znanja na Slovenskem.

- **Tomaž Humar** (rojen 18.2.1969 v Ljubljani) je dobil nagrado za najodmevnejši dosežek svetovnega alpinizma v zadnjih letih. Gorski reševalec in alpinistični inštruktor iz Kamnika se je najprej ukvarjal z roketom in atletiko, pred 12 leti pa se je odzval klicu gora. Kot vrhunski alpinist je oktobra letos v Himalaji sam v alpskem slogu preplezal južno steno 8.167 m visokega Daulagirija, kar je dotlej veljalo za nemogoče, in bistveno premaknil mejo dosežkov daleč v prihodnje tisočletje. Humar je opravil več kot 1.200 vzponov po svetu.

- **Marjan Jemec** (rojen 28.1.1933 v Ljubljani) je dobil nagrado za življenjsko delo v športu. Bil je telovadec, smučar, atlet, pobudnik tekmovalnih, trener telovadcev in mednarodni sodnik. Po teh prvih postajah je deset let opravljal delo sekretarja Gimnastične zveze Slovenije, nato pa se je posvetil širšemu organizacijskem delu. Bil je član izvršnega odbora Telesnokulturne skupnosti Slovenije, pomočnik in sekretar Športne zveze Slovenije in pomočnik gen. sekretarja Olimpijskega komiteja Slovenije. S posebno prizadevnostjo se je posvečal stikom z zamejci.

- **Luka Špik** (rojen 9.2.1979 v Kranju) je nagrado prejel za naslov svetovnega prvaka v dvojcu brez krmarja. Velja za enega najbolj obetavnih veslačev na svetu. Na svetovnem prvenstvu v St. Catharinesu v Kanadi si je skupaj z Iztokom Čopom priveslal svojo prvo člansko zlato medaljo. Potem ko je bil kot mladinec že svetovni prvak v enojcu, za kar je l. 1997 prejel Bloudkovo plaketo, po tekmovalnih uspehih sledi najuspešnejšemu slovenskemu veslaču Čopu. Čop je Bloudkovo nagrado dobil že l. 1992, 24. junija letos pa ga je slovenska vlada imenovala v odbor za podeljevanje teh nagrad, zato je letos ni prejel skupaj s Špikom.

Ta izgovor odbora za podeljevanje Bloudkovih nagrad se nam zdi nedvomno bolj upravičen kot oni, ki smo ga nakazali v razmišljanju nagrajevanju na rob.

ALPIN

Pošlji
svojo POMOČ
VSEM
duhovnikom.
PREJEL
jo bo tudi
TVOJ.

Vsak dan 38.000 škofijskih duhovnikov oznanja evangelij med ljudmi v župnijah in vsem nudi ljubezen, tolažbo in upanje. Za nadaljevanje svojega poslanstva potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč, prispevek za podporo duhovnikom. Ti darovi prihajajo v Osrednji inštitut za podporo duhovščini in se razdelijo vsem duhovnikom, zlasti tistim, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih, ki tako lahko računajo na velikodušnost vseh.

Če hočeš darovati svoj prispevek, lahko uporabiš svojo kreditno kartico CartaSi, Visa in Mastercard in kličeš BREZPLAČNO ŠTEVILKO 800-825000; svoj dar lahko tudi nakažeš na poštni tekoči račun št. 57803009 (položnico dobiš v župniščih ali na pošti) ali s plačilnim nalogom na italijanskih bankah, naslovljenim na Istituto Centrale Sostentamento Clero - Erogazioni Liberali. Svoj prispevek lahko tudi dodeliš neposredno na škofijskem uradu inštituta za podporo duhovščini.

CartaSi

VISA

EUROCARD
MasterCard

Prispevke lahko odtegneš od svojih dohodkov Irpef.

**DAROVİ
za podporo
DUHOVNIKOM.
POMOČ številnim
za dobro VSEH.**

CHIESA CATTOLICA
CEI Conferenza Episcopale Italiana

www.sovvenire.it